ENSV TELERAADIOKOMITEE

PANORAAM

1987

ENSV TELERAADIO-KOMITEE

PANORAAM

1988

Koostanud Ralf R.Parve

Kaane kujundanud Guido Pant

© ENSV Tele-Raadiokomitee Info-Arvutuskeskus,

ENSV TELE-RAADIOKOMITEE ARENGUKONTSEPTSIOONIST AASTANI 2000.

Komitee esimehe A.Kullaste ettekandest ülekomiteelisel parteikoosolekul 29.aprillil 1987.

Tele-Raadiokomiteel peab olema NLKP XXVII kongressile ja jaanuaripleenumile tuginev perspektiivplaan, mille võib jaotada alljärgnevalt:

* televisiooni ja raadio materiaal-tehnilise baasi ja sotsiaalse sfääri väljaarendamine meie vabariigis;
* tele-ja raadioprogrammide sisu ja struktuuri kujundamine (programmipoliitika);
* töö kaadriga televisioonis ja raadios.

Meie arengusuundade väljatöötamise aluseks võeti NSVL televisiooni ja raadio väljaarendamise kontseptsioon, mis haarab ajavahemikku kuni 2000.aastani. Tulevikus loodame kasutada kodumaist tele- ja raadiotehnikat. Uutmispoliitika tootmises peab kandma vilja elektroonikatööstuses juba järgmisel viisaastakul, samuti arvestame VMNi maade ühistööga ja tootmisega litsentside alusel.

Meie arengu seisukohalt on oluline kapitaalehitus: XII viisaastakul on esmaseks ülesandeks Iru majandusbaasi I järgu väljaehitamine, selle planeerime käiku anda 1989.a. Iru baasi rajamisega loome tingimused autode remondiks ja hooldamiseks, tekib ka võimalus korda seada lao- ja arhiivimajandus. II järgu väljaehitamine on planeeritud XIII viisaastakusse.

1990.a. alustatakse Aegviidus tehnilise kontrolli punkti ehitamist. Kavakohaselt saab sealset baasi kasutada ka komitee töötajate puhkebaasina. Ruume on võimalik kasutada nii suvel kui talvel ja pakuvad puhkevõimalust korraga 30 inimesele. Ehitus lõpetatakse 1992.

ETV võitis oma II järguga tublisti, järg on Raadiomaja II etapi käes. Meie arengukontseptsioon tuleb väljaarendada sedavõrd kaalukaks,et

põnjendada Raadiomaja II järgu enitamise vajalikkus XIII viisaastakul - üldmaksumusega 6 milj rubla. Enkki üleliiduline komitee on planeerinud enituse aastateks 1996 - 2000, teeme kõik selleks, et alustada enitamisega 1993.

Raadiomaja II järku kavandame suure helisalvestusstuudio koos ajakonase aparatuurikompleksiga, siia tuleb ka saadete väljastus- ja uudisteplokk. Viimased baseeruvad kõrgelt automatiseeritud tennoloogial, põniliselt digitaaltehnikal. II järku peab kona leidma kaasaegsel tasemel analoog- ja kompaktheliplaatide hoidlaga fonoteek. Paranema peavad ka komitee muusikakollektiivide töötingimused. Unustatud pole aga ka töötajate sotsiaalseid vajadusi, so toitlustamist, tervisnoidu ja puhkust.

Televisiooni ja raadio arengus on oluliseks teguriks mobiilne tennika koos ajakohase transpordiga. Käesoleval ajal on 40% meie sõidukeist üle 9 aasta vanad, 30% 6-9 aastat ja 30% alla 5 aasta käigus olnud. Selle aasta märtsis tõstsime küsimuse ENSV Ministrite Nõukogu istungil ja vabariigi valitsus taotleb üleliidulistelt organitelt 16 autot lisaks. Meie vajame igal aastal vähemalt 8-10 autot.

Videokassettkaameratele kuulub teležurnalistika tulevik. Tänavu evitame veel kaks 2tollisel lindil töötavat videomagnetofoni, ees seisab üleminek 1tollisele lindile. Kaugemas tulevikus rakendatakse digitaalne teleaparatuur ja kõrgteravusega televisioon, kus kujutist moodustavate pildiridade arv kasvab kahekordseks.

Raadios läheb aparatuur üle digitaaltehnikale, mis võimaldab senisest enam tööd automatiseerida ja heli kvaliteeti parandada.Kasutusele võetakse magnetlindi elektroonse montaaži seadmed ning kompaktheliplaadid.

IAKl on vaja XII viisaastakul asuda lokaalse arvutivõrgu loomisele. Veel sel viisaastakul tuleb soetada uus, senisest suurema jõudlusega ar-

vuti. Kavas on väljaarendada trükiste elektroonne toimetamine ja infosüsteemi ühendamine televisiooni monitorvõrguga. Meie operatiivpaljundustööde rahuldamiseks tuleb lähema viie aasta jooksul uuendada kogu kopeer-paljundustehnika ja luua oma operatiivpolügraafia tehnoloogiline liin. Komitee arengus on pööratud olulist tähelepanu sotsiaalse arengu perspektiividele.

Raadiomaja söökla rekonstrueeritakse 1988, saame ruumi juurde ja püüame korraldada ka kulinaartoodete müüki. Veel sel aastal peame avama ETV toimetustenoone keldriruumes puhveti 40-50le inimesele, lõpliku kuju saab uus konvik 1989.a. Rajamisel on hambaravikabinet. Tõsist tööd nõuab korteriküsimuse lahendamine. Sel aastal on järjekorras 47 inimest. XII viisaastakul puudub selle likvideerimiseks reaalne perspektiiv. 1987.a. eraldati meie töötajatele 10 kooperatiivkorterit. Tallinna RSN Täitevkomiteele esitati taotlus olukorra muutmiseks ja meie vajadused aastani 2000, so 16500 m^2 enk ca 275 korterit. Taotlus täpsustati ja esitati Plaanikomiteele. Käesoleva aasta juunis vaatab ENSV MN Presiidium läbi vabariigi elamumajanduse arendamise sintprogrammi ja siis selgub ka meile edasine tegevuskava.

NSV Liidu Tele-Raadiokomitee arengukontseptsioonis on ER ööpäevaseks saatemahuks kuni viisaastaku lõpuni arvestatud 35 tundi, tegelikult on meil raadiosaateid ööpäevas sel aastal juba 37 tundi ja 1988.a. taotleme 38 tundi.

ER programmide arendamise lähtekohad:

* valikuvõimaluste avardamine; tuleb orienteeruda ka väiksematele auditooriumigruppidele;
* saadete sisulise taseme tõstmine; raadiol peaks olema suurem roll sellistes valdkondades nagu sotsiaalne abiteenistus, sideme loomisel üksikisiku ja ühiskonna vahel; infoteenistuse väljaarendamine;
* leviulatuse parandamine.

ER kolme programmi süsteem tundub kõige otstarbekam:

I programm- annab saateid mitmesugustest probleemidest, teatud hulga infot, kuuldemänge ja põhiliselt süvamuusikat.

II programm- on üles ehitatud info- ja muusikaprogrammina, valitseb levimuusika.

III programm- on kunstilise kallakuga ning suures osas autoriprogramm.

Meie raadio arenguperspektiivides on praeguste plaanide kohaselt tunduv saatemahu kasv nähtud alles 1995.a. - 43 tundi, aastaks 2000 - 47 tundi. Tuleb taotleda sujuvalt kasvavat saatemahtu, igal aastal ühe tunni võrra. Tulevikusuunad:

* hommikutundidel kui kõige kuulatavamal ajal, loome kaks iseseisvat paralleelprogrammi arvestades kuulajaskonna eri rühmade vajadusi ja huve, saab suurendada venekeelse teabe osatähtsust;
* korraldame ühe programmi, näiteks Vikerraadio, ümber ööpäevaseks, selleks on vaja 5 tundi saatemahtu lisaks;
* regionaalsete raadioprogrammide arendamine; EKP Tartu Linnakomitee on teinud selleks esialgse ettepaneku, mis väärib kaalumist.

1990.aastal on perspektiivis transleerida kolme üleliidulist teleprogrammi, 1995.a viit programmi ning ööpäevast eriprogrammi. Käiku peaks minema Intervisiooni kosmoseprogramm. Areneb kassett-televisioon, tekib võimalus kosmose-TV programmide vastuvõtuks vabariigi territooriumil. ETV saatemaht on praegu 13 tundi ööpäevas, sellest KTV-duubel 3 tundi (1981 KTV - 4,5 tundi). Uute saatjate käikuandmisega kaetakse vabariigi territoorium KTV 1 programmiga, kaob vajadus selle dubleerimiseks, kasvab kohaliku programmi maht.

ETV programmi areng 1986 - 1990:

* TV-programmi koostamisprintsiipide täiustamine;
* eri kanalite vastastikune koordineerimine;
* kahe programmi levi kindlustamine kogu vabariigis;
* kvaliteedi parandamine.

Soovitav oleks teostada järgmisi struktuurseid muudatusi:

* informatsioonikompleksi väljaarendamine koos korrespondentide võrgu ja vastava baasi kujundamisega kohtadel;
* kunstiliste saadete tootmiskoondise väljaarendamine: teleteater, muusika ja kultuuritoimetus peatoimetuse allüksustena;
* vahetussaadete peatoimetuse väljaarendamine, programmi rikastamine koostöös teiste teleorganisatsioonidega;
* õppe-haridus-populaarteadusliku programmi peatoimetuse loomine.

ETV programmi areng 1991 - 1995:

* kolme kuni nelja TV programmi edastamine;
* eelduste loomine teksti-TV kasutamiseks Tallinnas, Tartus ja Kohtla-Järvel;
* filmitootmise reorganiseerimine (video).

ETV programmi areng 1996 - 2000:

* nelja- kuni viie programmi edastamine vabariigis;
* kõrgteravusega televisiooni väljaarendamine;
* Tallinnas kaabeltelevisiooni loomine;
* ETV kunstilise programmi suurendamine (TV-lasteteater, TV-kontserdisaal, TV-programmide-filmide demonstreerimine oma kinos).

ETVl tuleb arvestada vabariigi demograafilist situatsiooni ja teiste rahvuste vajadust, võimalust osa saada meie programmidest. Eestikeelsete saadete subtitreerimist püütakse alustada 1988, ning tuleb jõuda niikaugele, et programmi püsiväärtusega osast, parimatest fondisalvestistest hakkaksime valmistama venekeelsete subtiitritega koopiaid. Eeldatavasti rakèndatakse

NSV Liidus XIII viisaastakul töösse teletekst, mis hakkab venekeelseid subtiitreid väljastama teleteksti ühel leheküljel.

Vajadus auditooriumi uurimise järele kasvab veelgi. Seetõttu peaks tele-raadioprogramide jälgitavust hakkama fikseerima elektronaparatuuri abil. Vajame professionaalset intervjueerijate võrku, küsitlustulemuste edastamise tehnikat. On tekkinud vajadus sotsioloogilis-psühholoogilise laboratooriumi järele. Auditooriumi uurijate ja ajakirjanike vahel tuleb luua tõhus koostöösüsteem.

Kirjade osakondade töö tulemiks peab saama kirjade probleemanalüüs selle dünaamikas.

Sisulist uuendamist ootavad meie trükised, eelkõige ajalehed "Televisioon" ja "Raadioleht". Meie ettepanek Plaanikomiteele on muuta nii "Televisioon" kui "Raadioleht" kaheksa leheküljeliseks. Järgmise arenguetapina võiks olla ajaleht, kus tutvustatakse nii tele- kui raadioprogramme koos lühiannotatsioonidega. Lisaks hakkaks kaks korda kuus ilmuma 32leheküljeline ajakiri: retsenseeritakse saateid, tutvustatakse pikemalt järgmise nädala kava, avaldatakse poleemikat, publitsistikat. Ka venekeelne väljaanne peaks suurenema kaheksa leheküljeliseks. (Sisaldab ETV ja ER venekeelsete saadete kava ja annotatsioonid, ÜR kava.) Edasiarendamist ja täiustamist nõuavad ka teised meie trükised.

Edasi peatus A.Kullaste ülesannetel, mis seisavad tele-raadiotöötajate ees meie arengukontseptsiooni elluviimisel. Ta rõhutas: "Tänakavandatu paljude lahenduste realiseerimine sõltub sellest, kuidas me suudame oma perspektiive kaitsta direktiivorganites. Kõik komitee ja alajaotuste teenistused - plaani-finantsosakond, raamatupidamine, tehnikanõukogu, tele- ja raadionõukogu peaksid senisest tunduvalt energilisemalt ja suurema loomingulise mõtlemisega tegelema meie perspektiividega. Meie põhitoodang on

tele- ja raadiosaated. Kogu komitee kõikide alajaotuste ja iga üksiku töötaja esmane ülesanne on sellele kaasa aidata, teha kõik selleks, et meie saated oleksid kõrgel ideelis-poliitilisel, kunstilisel ja professionaalsel tasemel, et me kajastaksime tööinimese rõõme ja muresid, et aitaksime maksimaalselt kaasa ühiskonna uuenemisprotsessile."

JUTUAJAMINE REIN ELVAKU JA MART SIIMANNIGA

"Aasta oli töörohke", nentis Rein Elvak. "NLKP Keskkomitee pleenumist möödunud kane aasta jooksul on astutud uutmiskursil, demokratiseerimise ja avalikustamise õnkkonnas. See aeg on igale ajakirjanikule juurde toonud kogemusi mitmete eluvaldkondade analüüsimisel ja nende vaatajani-kuulajani toomisel. Mulle tundub, et suutsime seda suurema objektiivsusega tena, näha ka neid vastuolusid, mis ühe või teise küsimuse lahendamisel paratamatult tekivad. Võib olla ei ole ka meie oma hoiak olnud nii mõnegi saate juures kristalselt selge, aga mitte kõikidele küsimustele me lintsalt ei oska veel üheselt vastata."

Mart Siimann: Raadiosaated on inimesekeskseks muutunud. Me oleme vähem ametlikud, paljudes saadetes vahetumad, mõnedes saadetes intiimsemad. Oleme korraldanud ümber oma hommikuse programmi just samadest printsiipidest lähtudes. Suvel katsetasime "Ööraadioga", sama eesmärki teenisid ka "Talveraadio", "Oktoobriraadio" jne. Meie ajakirjanikud näitasid, et nad oskavad sotsiaalselt kaalukaid probleeme näna, neid analüüsida. Ja mis eriti tähtis - see on viimase aja tendents - ajakirjanikud mitte ainult ei näe ega tõstata probleeme, vaid tunnevad ka huvi lahenduskäigu vastu. Tagasiside kuulajaga on tineda-

maks muutunud. Traditsiooniline väide, et eestlane on põhjamaiselt tagasihoidlik ega armasta kirjutada, praegu päris täpne enam ei ole, sest meile kirjutatakse palju. Inimesed tunnevad muret probleemide pärast ühiskonnaelus ja leiavad, et raadio ja arvatavasti ka TV on üks neid kohti, kus on võimalus oma muret jagada. Me oleme saanud väga isiklikke kirju ja neid saadetes kasutanud. Tekkinud on ka üks teine tagasiside liik - telefonitsi. Paljudes otsesaadetes kasutatakse telefoni ja kuulajad on sellest võimalusest aktiivselt kinni haaranud. Tuletan meelde "Ööraadio" aegu: programmis avaldatud telefoninumbrid olid pidevalt kinni, kuid inimeste soov raadiomeestega suhelda oli nii suur, et teinekord helisesid peaaegu kõik Raadiomaja telefonid. Rõõmu tegi seegi, et meie inimesed on sotsiaalselt aktiivsed oma maja probleemide suhtes. Ei tunta huvi ainuüksi oma saate või peatoimetuse elu vastu, vaid tahetakse osaleda ka saatekava planeerimises, saatevõrgu kujundamises ja muus.

R.E.: Tõesti, kirjade ja suuliste pöördumiste arv on tänavu suurem kui varem, kuid meid häirib, et anonüümkirjade hulk ei vähene.

Peeter Hein: Aga kollektiivisisene tagasiside?

R.E.: Keegi ju head meelt ei tunne, kui teda kritiseeritakse. Aga praegu sotsiaalne, kollektiivipoolne kontroll asjade hea käekäigu üle on, ja see peaks igale juhile rõõmu tegema. Küsimused, mis puudutavad programmi, arutasime läbi väga demokraatlikult. Teisalt jälle juhtimisstruktuuriga seotu. Täna nõuab üks kui teine küsimus ka puht teleorganisatsiooni ja -struktuuri seisukohalt ümberhindamist. Arvamusi koguneb palju ja neist selekteerida hetke optimaalseim ja arukaim on väga keerukas.

P.H.: Mis siis takistab?

M.S.: Ühed takistused on meis endis. Me oleme oma aja lapsed. Ühiskond ja raadio juhtkond

ootavad ajakirjanikult sotsiaalselt kaalukate probleemide teravat ja julget käsitlust. Teisalt aga ei saa raadio /arvatavasti ka TV/ kui ühiskonnaelu peegel, kui ta tahab ausalt neid nähtusi kajastada, ka oma ajast oluliselt ette minna. Me kõik ootame, et üniskonnas toimuksid positiivsed muudatused ja samal ajal teame, et need toimuvad väga aeglaselt.

R.E.: Aga see vist on paratamatu ka. Sellepärast, et majanduselu ümberkorraldamine ja sotsiaalsed protsessid ei toimu nii kiiresti. Ma arvan, et teatud edumaa ühiskondliku arvamuse ja teadvuse ning ajakirjanduse vahel viimase kasuks peab ikkagi säilima. Paraku juhtub ikka, et mõni saade jääb pealiskaudseks.

M.S.: Seda võib ka raadiosaadetes märgata, eriti nooremate ajakirjanike puhul, kes mitte alati ei leia sotsiaalselt olulist, vaid püüavad välja kangutada mõne probleemikese ja ei kontrolli ka fakte. See on mõistetav, noor inimene tahab aja vaimuga kaasa minna. Ajakirjanik peab tunnetama aga vastutust.

P.H.: Teie tasemel juntidel peaks olema sihtprogramm või perspektiiv silme ees.

M.S.: Kui kasutada sõna "sihtprogramm", siis Eesti Raadio juhtkonnal on neid sihtprogramme palju, üle kümne. Aga selle küsimuse esimesest poolest - junil peab perspektiiv silme ees olema - niipalju, et minu ja kolleegide eesmärk on ajakirjanikele niisuguste tingimuste loomine, et nad saaksid ennast maksimaalselt teostada, oma loomepotentsiaali avada. See on esmane eesmärk ja selles suunas me oleme tegutsenud. Mis puutub programmi tervikuna, siis me soovime, et ER kolm programmi oleksid kõik omanäolised. Seda me kanjuks kõige parema tahtmise ja kõige odavama planeerimise juures teostada ei saa, sest saatemant ja vastavad materiaalsed ressursid seda lihtsalt ei võimalda.

R.E.: Väga täpset kontseptuaalset länenemist

vajaks iga peatoimetus, tema missiooni määratlemine teleprogrammis. Möödunud aastal ja praegu oleme püüdnud tegelda infoprogrammi täiustamisega. Üht-teist oleme saavutanud, kuid töö peab jätkuma. Miks ma just sellest räägin? Teatavasti on sellele peatoimetusele loodud kõige paremad tehnilised võimalused. Mitmed kvaliteediparameetrid on "Aktuaalses kaameras" paranenud. Kollegiaalse töö grupp - toimetaja, operaator, režissöör - peab olema suuteline ühist tööd tegema.

Meie arvates põhilüli on peatoimetus ja mida rohkem õigusi on peatoimetusel nii oma saadete sisu määramisel kui ka materiaalsete stiimulite kasutamisel, seda parem peaks olema. Oleme praegu peatoimetuse käsutusse andnud rana, mis senini stuudio käes oli. Esialgu otsustasime nii, (oleme ka ettevaatlikud inimesed), et üne kvartali proovime, siis vaatame, kuidas edasi toimida. Arvatavasti muutub töö eest tasustamine õiglasemaks. Ülestuudioliselt on iga inimese panust täpselt raske hinnata. Teisest küljest, kui sul vanendid on teada, siis pead mõistma, kuidas nendega ringi käia, kunu suunata suuremad summad ja kus kokku hoida.

P.H.: Paljud on imestanud, miks raadio- ja teleinimestele on jagunud vähe preemiaid ja aunimetusi.

R.E.: Oleme ülimalt kriitilised, aga selles osas võib olla ei ole nii administratsioon, partei- kui ka aü organisatsioon kõike teinud. Kuid teisalt vist ei kasuta me ka kõiki võimalusi, mis olemas on. Võtame kasvõi Ajakirjanike Liidu, kes igal aastal annab välja mitmeid preemiaid. Vanel meie autorid unustavad, et võiks kaasa lüüa. Nii et meie Ajakirjanike Liidu algorganisatsioon peaks aktiivsemalt tegutsema.

M.S.: See situatsioon kõige hullem ei olegi, meil on rohkem noorte ajakirjanikke kui teeneliseks tituleerituid. Palju hullem oleks siis, kui on rohkem teenelisi, kes seda ei vääri. Aga kü-

simus on muidugi tõsine ja ma arvan, et me oleme tõepoolest ise olnud liialt tagasihoidlikud oma nõudmiste esitamisel ja mitte ainult Tele-Raadiokomitee juhtkond, vaid ka peatoimetused. Kindlasti on selliseid inimesi, kes vääriksid teenelise tiitlit.

P.H.: Olete mõlemad olnud ametis sunteliselt lühikest aega. Mis tunne oli sinna asuda?

M.S.: See oli nii tõsine ameti muutus, et seda ainult tunnetele põhinedes teha ei saanud. Tuli hakata väga tõsiselt analüüsima iseennast, ametimuutuse võimalikke tagajärgi. Ükskõik kui sügavalt me ka ette ei püüaks oma mõttes analüüsi, hinnanguid ja enesehinnanguid teha, on paratamatu, et riskimoment jääb alati nii ettepaneku tegijatele kui ka vastuvõtjatele.

R.E.: Viimased paarkümmend aastat töötasin rajoonis, seepärast tekitas see samm eneses suuri kantlusi. Raadios suutsin kõiki inimesi tundma õppida ja tuttavaks saada üsna lühikese ajaga. ETVs, kus töö iseloom on noopis keerukam, ei tunne ennast veel kaugeltki kindlalt.

M.S.: Ma jätkan praegu niisuguse juhtimisstiili, niisuguste juhtimismeetodite otsimist, mis oleksid kollektiivile vastuvõetavad, samal ajal aga ei räägiks vastu minu tõekspidamistele, iseloomule ja käitumisharjumustele. Kõige raskem minu jaoks on praegu optimaalse vahekorra leidmine demokraatia ja tsentralismi vahel. Ja mis endal emotsionaalseid üleelamisi tekitab, see on inimsuhete valdkond: suures kollektiivis on paratamatud väikesed mitteformaalsed grupid, kelle vaated ja suhtumised alati ei ühti. Neid suhteid tuleb hoida nii, et need ei hakkaks tööd segama. See on minu jaoks kõige raskem.

R.E.: Üksteist mõistva kollektiivi kujundamine on vist kõige keerukam. Me oleme väga tihedalt seotud tehniliste talitustega, kus mitte alati toimetaja-tegija ja tehnilise teenistuse huvid ei pruugi kokku langeda. Lõpptulemusena

aga peaksime kõik vastutama vaataja ees. Üksikute inimgruppide vahelised suhted nõuavad aegajalt reguleerimist. Aga ma ütleksin, et need ei ole mingid imepärased ja erilised ei televisioonis ega raadios. Ainult lahendamine on siin ehk mõnevõrra teisem kui tavalises töökollektiivis, kus loomingulist momenti vähem. Seal on ka reaktsioon ehk vahetum.

M.S.: Lisaks tulevad isemajandamise elemendid ja see põhimõtteliselt muudab meie majandustegevust. Katse peatoimetustele materiaalsed vahendid kätte anda, nagu Rein Elvak rääkis, võimaldab iseendale vahendeid teenida. Nii reklaamiga kui avalike üritustega, näiteks "Meelejahutaja" salvestamine muuta tasuliseks ja teenitud raha jälle omakorda materiaalse ergutamise fondi vahendusel inimestele preemiatena tagasi maksta. Mina näen niisuguses majandustegevses uut.

R.E.: On võimalik ka formeerida sotsiaalse arengu fond, mis võimaldaks ühe kõige valusama küsimuse lahendamist: inimestele korteri andmine. Võiksime kui osanikud oma vahenditega osa võtta enitustegevusest. Aga see tähendab, et peame omavahendid enne tootma, looma. Meie tennilise keskuse rahval on oma materiaalse ergutuse fond ja räägime, et neil on alati raha. Nüüd on meil see võimalus ülekomiteeliselt olemas, aga ilmselt sotsiaalse arengu vahendeid ei ole mõtet killustada. Me peame komitee üniste huvide nimel neid koos hoidma, et summa suureneks, et me saaksime juba paljusid sotsiaalseid aspekte nagu näiteks korterid, töötingimused komitee huvides kasutada.

M.S.: Ma näeksin, et Eesti Raadios töötaks vähem inimesi, aga need, kes töötavad, saaksid rohkem palka. Kui loominguline brigaad või peatoimetus leiab, et nad sama töö teevad ära väiksema arvu inimestega, siis praegu on võimalus palgafond ümber jaotada.

R.E.: Niisugused on meie plaanid ja taotlused, mille teokssaamine sõltub rohkem kui kunagi varem meist kõigist.

NSVL AJAKIRJANIKE LIIDU VI KONGRESSIL

Peeter Heina intervjuu Märt Müüriga "Laupäevastuudios"

Peeter Hein: Minu paremal käel istub praegu üks tüütu tüüp ja tülikas ajakirjanik Märt Müür, kes topib oma nina igale poole alates adrast kuni kolhoosi veinivabrikuni. Aga see vist kuulub mulgi iseloomu juurde?

Märt Müür: Kindlasti.

P.H.: Kuidas sinust ajakirjanik sai? Teada on ju, et ajakirjanikud ei saa iial rikkaks ja surevad varem, kui keskmine eluiga ette näeb.

M.M.: Ma ei ole tõesti ajakirjandust õppinud, ma olen maamees, agronoom. Minu ajakirjanduslik tegevus algas 1973. aasta 4. märtsil.

P.H.: Aga täna istud sa siin kui üleliidulise ajakirjanike kongressi üks delegaatidest, üks üheteistkümnest Eesti NSV delegaadist. Räägi, palun, meile kongressimuljetest.

M.M.: Kolm päeva tagasi sain Moskvast koju, nüüd olen jõudnud juba Lõuna-Eestis komandeeringus käia, ja aidanud kolleege "Reklaamfilmist". Ma ei ole veel enda jaoks jõudnud lahti mõtestada seda, mis kongressil toimus. Kõik küsivad, mis kõige eredamalt meelde on jäänud. Meenub üks nüanss KTV kolleegi, poliitilise vaatleja Voznetenski etteloetud kirjast. See oli ühe rahutu inimese kiri: "... ütlesin oma ülemusele: kui sa tahad, et ma ei kirjutaks sinna, kuhu vaja ja räägiks ainult sinule meelepärast, siis topi mu suu kinni kõrge palgaga".

Võib ausalt öelda, et meeleolusid oli mitmesuguseid. Esimene kongressipäev oli elav, andis lootusi, kuid pärastpoole vajus nagu veidi ära. Ma intervjueerisin kolleegi Sverdlovskist ja küsisin, kas ta on pettunud kongressis. Ta ütles, et on küll, kuid mitte sedavõrd, et see tööisu ära võtaks.

P.H.: Mis veel silma hakkas?

M.M.: Kui ajakirjandust, sõjaväe kõnepruuki

appi vôttes, ideoloogiliseks rindeks nimetada, siis kônepuldis seisid enamikus marssali ja kindrali aukraadis mehed. Oleks tahtnud nähakuulda rohkem kuulipildureid: reaajakirjanikke, kommentaatoreid, reportereid, korrespondente.

P.H.: Mis veel puudutas meelt ja südant?

M.M.: Kosutav oli kuulata, kuidas Ajakirjanike Liidu VI kongressil esines mees, kes oli olnud ka I kongressi delegaat. See eakas mees oli säilitanud reipuse nii füüsilises kui vaimses môttes. Ta tuli pulti ja ette nähtud 10 minuti asemel rääkis üle poole tunni, kasutades selleks igasuguseid kavalaid vôtteid, ka seda, et saali kell seisis.

/.../

Ajakirjandusveteran tôdes, et praegu valitseb ajakirjaniku ja tema töö vahel vastakas situatsioon. Vajame seadust, mis kaitseks ajakirjanikku. Nüüd, VI kongressil ütleme, et vôtame selle seaduse vastu, aga täpselt samuti räägiti ka III kongressil. Miks aga on vaja seda seadust? Kasvôi selleks, et ei korduks järgmine situatsioon. Kônepulti tuli Üleliidulise Tele-Raadiokomitee esimehe asetäitja Leonid Kravtšenko ja ütles, et on raske elada! Ühest küljest meil ei ole ôigeid ajakirjanikke, kes suudaksid otsesaadetes suhelda inimestega, me oleme need ajakirjanikud ise välja suretanud. Teisest küljest, kui käsitleme elu tôsiseid probleeme, siis juhtub, et inimesed omakorda ei ole harjunud kuulama ja kaasa môtlema; saadetakse kummalisi kirju, mis adresseeritud kolmele instantsile korraga: KTVle, NLKP Keskkomiteele ja Julgeolekule.

"Ogonjoki" peatoimetaja mainis, et meil on väljaanded, kus avalikustamine ja uutmine on lubatud, ja trükised, kus see on keelatud.

Leštšinski, mees, keda te olete arvatavasti harjunud nägema Afganistani reportaažide tegijana, tunnistas, et välispoliitilistes informatsioonides jääme veel alla oma ideoloogilistele

vastastele. Kõigile arvatavasti tuttav mees Bovin ütles, et kasutegur välispoliitilises ideoloogias on kusagil 5-6%, ülejäänu jookseb liiva.

/.../

Kahjuks ei saa ka tema andmeid, mille alusel oleks võimalik põhjalikult analüüsida poliitilist situatsiooni meie riigis. Mulle tundub, et välismaa konta on meil isegi rohkem infot kui meie enda konta.

/.../

Tore oli see, et rahvusküsimust hakkas arutama Jakuutia esindaja Jekimov, "Sotsialistitšeskaja Jakutia" peatoimetaja, ajalooteaduse kandidaat. Ta ütles nii: kirjutatakse mingist kollektiivist, et see on paljurahvuseline, töötab hästi, ja juhul kui seal ei kakelda, ongi kõik korras.

Ma lootsin ka kongressil sõna saada, esitasin avalduse. Kolmkümmend üks meest ei jõudnud pulti, mina nende hulgas. Aga ma võib-olla lähtuksin Jekimovi sõnavõtust ja arutaksin pisut edasi. Me ei tea tegelikult ju, mida tähendab sõna rahvusprobleem, me ei ole seda uurinud. Kui ajakirjanikule öeldakse, et sa ainult markeerid probleemi sellesse süvenemata, sa ei anna nüanssidele õiget suunda, siis mina ütlen, et ajakirjanik ei ole sotsioloogia instituut. Kahjuks sellist instituuti meil pole. Andmeid rahvusküsimuse konta ei vaja mitte ainult ajakirjanikud, neid oleks vaja kogu üniskonnale. Selge on see, et praegu domineerivate üldtarbijalike huvide pinnal, mis segunenud kartusega, kas ikka kõigile vorsti jätkub, ei saa juttu olla internatsionalismi süvenemisest. Me peaksime kõiki nüansse teadma, teadma, missugused oleme rõõmuhetkedel ja mures. Alles siis saaksime analüüsida oma olukorda. Rahvussuhted - need on ju inimestevahelised suhted. Nagu perekonnas, kui on õiged armu- ja muud vahekorrad, ega siis ju tüli teki.

Jutt võib minna väga pikale, aga saatejuht,

Peeter Hein, kas sa ajad mu juba minema?

P.H.: Oleneb mis sa tahad öelda.

M.M.: Tôsist juttu oli kongressil väga palju. Kui ma oleksin sôna saanud, oleksin pöördunud saali poole ja kasvôi nôu küsinud, mida peale hakata meie praeguse ühe tôsisema probleemiga - see on meie fosforiit. Kongressil räägiti palju vajadusest kaitsta loodust. Ma oleksin kirjeldanud meie situatsiooni ja öelnud, et veerežiimi muutuste tôttu vôib kahjustuda 15-20 tuh km^2 maa-ala, mis Jakuutias oleks vaid 3-4 külanôukogu, minu rahvale aga pool kodumaad. Ja oleksin küsinud, et lugupeetud suurte ja väikeste rahvaste esindajad, ma palun teil püüda vastata, kuidas saab üks rahvas elada poolikul kodumaal.

P.H.: Sulle helistati ja küsiti, kuidas on nüüd saadete tegemisega? Kas intervjueeritavad räägivad kôik hinge pealt ära ja kas kôik läneb ka saatesse, millest räägitakse?

M.M.: Kas kôik saab ära räägitud, seda teab küsitletav. Inimeste ellusuhtumine on muutunud, on läinud mingil määral julgemaks. Minu poolt tavaliselt läheb kôik eetrisse, minust kôrgemal on aga veel instantse, kes vôivad lugu lühendada. Kôike on elus ette tulnud.

Enno Kiviloo

JÄRELMÔTTEID ÜLKNÜ XX KONGRESSILE

"Tule pôôsast välja!" - kes ei mäletaks neid "Noorte Hääle" pöördumisi oma lugejate poole 1987. aasta kevadel, kui lähenemas oli ÜLKNÜ XX kongress.

Ja tôepoolest - ELKNÜ ja ÜLKNÜ kongressidele vahetult eelnenud ja järgnenud päevadel toimus

ajakirjanduses, televisioonis ja raadios üsna elav mõttevahetus komsomolitöö sisu ja vormi uuendamise üle. Nüüd pool aastat hiljem tundub, et jällegi on saabunud sügav vaikus ja komsomolivanker veereb üpris vanamoodi edasi.

Sirvin murelikult oma kongressimärkmikku ja mõtlen: "Kas tõesti ka meie, raadio- ja teleajakirjanikud, ei oska noorte elus näha komsomoli juhtivat ja tegelikkuses mõjuvat poliitilist rolli?"

Märkmikus on kirjas ilus mõte, et komsomol peab seisma noorte sotsiaalsete nõudmiste ja huvide eest. ÜLKNÜ Keskkomitee I sekretär Viktor Mironenko ütles ka, et uuenemine komsomolis - see on jagusaamine inertsusest. Milline on olukord ja suhtumine täna? Toon vaid ühe näite, mis pole otsitud märkmikust, vaid võetud otse elust.

Noorte initsiatiivi ja ettevõtlikkuse paremaks rakendamiseks on 1987. aasta kevadest seadusega kooskõlastatud noorte tootmis- ja teenindusko operatiivide loomine ja tegevus. Selliseid koperatiive võib luua komsomoli linna- ja rajoonikomiteede juurde ning lubatud tegevusvaldkond on avar (mitmesugusest tootmis- ja teenindusalasest tegevusest metsamarjade ja ravimtaimede kogumiseni välja). Kui otsused noortekooperatiivide loomise konta ilmusid, mõtlesin, et lõpuks ometi leiavad ka koolinoored ja üliõpilased neile meelepärast tööd ning igati kasulikku rakendust, et komsomolikomiteedelgi on võimalus praktiliste tegudega oma teovõimet tõestada. Oktoobris 1987 oli loodud viis noortekooperatiivi ja see on esialgu kõik. Kahekümne neljast meie vabariigi komsomoli linna- ja rajoonikomiteest on valdav enamik äraootaval seisukonal. Võtavad veel noogu ja tukuvad edasi. Tundub, et tegemist on mugavuse või inertsusega, sest komsomoliametnikele toob noorte kooperatiividega sekeldamine palju tüli ja vaeva juurde.

Kongressimärkmikus olen mitmel pool alla

kriipsutanud mõtte - vänem kõlavaid sõnu, ronkem praktilisi tegusid! Äsjatoodud näide viitab küllalt ilmekalt aga sellele, milline lõhe valitseb veel praegugi heade otsuste, ilusate sõnade ja praktiliste tegude vahel.

ÜLKNÜ XX kongressil ütles sm.M.Gorbatšov: "...Mõnikord tundub, et noored käivad ühel pool teed, komsomoliaktiiv aga teisel pool ja vastupidises suunas...".

Jan. Komsomolivanker veereb - veereb vaikselt (allamäge?) edasi! Mida peame tegema meie - noorsooajakirjanikud? Kas hüppama mana või panema jooksu? Pôôsasse?

Sirvin oma kongressimärkmikku ja arvan taas, et sellel noortefoorumil kõneldi asjalikku ja väga enesekriitilist juttu. Tehti põhimõtteliselt tähtsaid ja väga õigeid ettepanekuid. Miks siis aga täna, pool aastat pärast kongressi, komsomoliorganisatsioonide tegevuses uut hoogu ega ettevõtlikust tunda pole?

... Noorsooajakirjanikul on, mille üle mõelda, millest kirjutada või saadet tena. Kongressilgi märgiti, et peame seisma noorte huvide ja õiguste eest. Tänendab, ka nn komsomoliprobleeme ja noortejuntide tegemata jätmisi me maha vaikida ei saa ega tohigi.

Komsomoliorganisatsioon on omamoodi kirgas üniskonnaelu peegel, millel kõik kõverused õige teravalt välja paistavad. Ja kriisiseisundisse on komsomoliorganisatsiooni aidanud viia mitmed üniskonnas (loomulikult ka organisatsioonis eneses) aastate pikku toiminud protsessid, millest alles viimasel ajal oleme hakanud (ja õpime) avalikult rääkima.

Et minu väited ei jääks vaid kõlavasõnaliseks uue aja fraasiks, püüan mõned ikka veel esinevad vead sõnastada konkreetselt:

1. Noorte initsiatiivi ja omaalgatuse mahasurumine - või nagu öeldi kongressil - demokraatliku tsentralismi printsiibi moonutamine

TSENTRALISTLIKUKS BÜROKRAATIAKS. Eelöeldu all tuleks mõelda ka vaba mõttevahetuse ja diskussiooni lämmatamist.

2. Komsomoliaktiivi ja eriti -töötajate ametisse määramine formaalsete näitude alusel (ankeediandmed jmt). Tõeliselt demokraatlike valimiste puudumine.
3. Komsomoliridade täiendamine IGA HINNA EEST (ükskõik milliste noortega, peaasi, et arvud suureneksid).
4. Komsomoliorganisatsiooni tegevuse hindamine "ülevalt alla" mitmesuguste "näitajate" alusel - mitte tegeliku sisulise töö ja organisatsiooni ning tema liidrite tõelise autoriteedi järgi.
5. Noorte probleemide teadusliku analüüsi ja kompleksse uurimise (või vastavate uurimistulemuste avalikustamise) puudulikkus ning siit tulenevad tõsised lüngad komsomolijuhtide õpetamisel.

Tõsiseid vigu on tehtud palju, neid on kritiseeritudki tublisti. Väärt mõtteid on öeldud ja otsuseidki vastu võetud, aga vanker, mis komsomolitöötajatele vedada antud, ei taha veel sugugi ülesmäge liikuma hakata. Või ma eksin?

Oma kongressimärkmiku jätan igal juhul avatuks... .

Voldemar Lindström

ETV SAATED KESKTELEVISIOONI EKRAANIL

Nagu heaks kombeks on saanud, rikastavad juubeliaastatel üleliidulist teleekraani kõigi liiduvabariikide telestuudiod. Kaasalöömist üleliidulistes suursarjades, mitmesugustes võistlusülevaadetes, festivalidel jm võib pidada aasta vastutusrikkamaks esinemiseks, tõsiseks loomingulisek jõuprooviks.

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 70.aastapäevale pühendatud suursarja Kesktelevisiooni I programmis avas Eesti Televisioon 4.augustil, tutvustades koduvabariigi probleeme ja inimesi. Endel Haasmaa ja Kristjan Svirgsdeni (toim A.Tiisväli) täismetraažiline dokumentaalfilm "Rahutud inimesed" oli reportaaž ümberkorraldustest meie elus. Oma siiruse, aususe ja otsekohesusega leidis film KTVs tunnustust. Ise olime aga kriitilisemad, sest huvitavat dokumentaalset ja kunstilist üldistust siiski ei tekkinud, reportaaž jäi hapraks. Pilt Eestimaast sai tagasihoidlik ja üheplaaniline, rahutud inimesed ise ei pingestanud vaataja mõttetegevust.

Videofilmis "Pidulik kontsert" (autor ja režissöör Jüri Tallinn, toimetaja H.Pruuli) oli võimalik kogeda, et heli ja pildi ühine väljund videosignaalis võib luua suurepärase üldistuse. Paraku ei jätkunud uudset nägemist ja leidlikkust kogu filmi ulatuses. Teine pool, suuremas osas dokumentaalvõtted koolinoorte laulu- ja tantsupeost, ei sulanud eelnevaga ühtseks tervikuks. Üldine kunstiline tase langes.

Kunstiliselt kõige terviklikum oli peonädalal KTV I programmis Jüri Tallinna režissööritööna sündinud Veljo Tormise viis revolutsioonilist laulu Filharmoonia Kammerkoori esituses. Üleliiduliselt telefilmide festivalilt tõi Jüri Tallinna film "Minooride taga on algus" NSV Liidu Heliloojate Liidu auhinna videotehnika õnnestunud kasutamise eest muusikafilmis. Samal festivalil pälvisid žürii diplomi Tõnis Kase mängufilm "Õnnelind Flamingo" ja Rein Marani "Elulõim".

Üleliidulisel telekonkursil "Seltsimees Laul" osales režissöör Toomas Lasmani loodud kontsertprogramm meie taidluskunstnikest (toimetajad L.Padevest ja J.Tšaplõgina). Tegijad olid valinud intiimse, rahuliku ja paatosevaba esituslaadi, mis tõi tunnustussõnu televaatajatelt.

Arvukalt leidis aset ka mitmesuguseid ühisettevõtmisi teiste stuudiotega. Lastesaadete tegijad osalesid Gruusias lasteprogrammide festivalil, kus nende töö (reportaaž koolinoorte laulu- ja tantsupeost) sai eriauhinna. Tallinnas toimus üleliidulise festivali "Kui laulavad sõdurid" IV vooru kontsert. Sellegi ülekandes osalesid laste- ja noortesaadete peatoimetuse inimesed. Kontsert ninnati üneks toekamaks ja kunstiküpsemaks.

Ülle Puusep

LAULUPEOLISTEST EKRAANIL

"Kas sa mind ka nägid, ma ju laulsin laulupeol?" küsib pisike saarlane pärast suurt pidu. Ei näinud. Ei näinud ka kõiki võrokesi, setukesi ega mulke. Teoreetiline võimalus näha iga peolist Laulukaare all või rongkäiguteel on ainult telekaameral. Kui ta seda oskab ja tahab.

Oskame me iga laulupeolise südamesoovi teoks teha? Või oleme vaid voogavate rahvamasside registreerijad, veel kord tõestades, et laulukultuur istub meis, eestlastes, sügaval ja koorilaul on hirmus massiline.

Viimaste aastate ETV praktika on nii üldkui ka koolinoorte laulupidude puhul olnud selline: anda peo põhisündmustest otseülekandeid, salvestada need montaažide jaoks, mis lähevad eetrisse paari kuu pärast, ja valmistada KTV jaoks samuti läbilõige. Lisaks film ja uudised. Kõigil neil saadetel on oma publik. Peopäevade televaatajad on koju jäänud, kes loodavad näha tuttavaid, omakandi rahvast ja saada osa peomeeleolust. Salvestatud saateid ootavad aga tegelased ise, et elada veel kord läbi pidupäevade ühtekuuluvustunnet koos oma koori, suure ühendkoori, kogu rahvaga. Kindlasti loodab ta, et

kaamerasilm on teiste hulgast ka tema üles leidnud. Üleliidulisel publikul on jälle omad põhjused jääda ekraani ette kuulama-vaatama. Tema puhul võib ehk kõige rohkem rääkida võimalusest saada laulupeosaatest kunstielamust. Ei saa ju see inimene, kes ise pärislaulupeo korragi kaasa teinud kas või pealtvaatajate seas, teleri kaudu tunda sügavat sisseelamist koorimuusikasse. Või siiski? Igatahes üks vähestest teleülekande retsensentidest ajakirjanduses Veljo Tormis (pärast III koolinoorte laulu- ja tantsupidu!) jätab selle võimaluse küll arvesse võtmata ja räägib muusika kuulmisest, kui režissööri tähelepanu koondus ühele inimesele paljude seast, dirigendile. (Sel peol hakkas üks ülekandejaamadest Lauluväljakul tööle alles kontserdi keskel.)

Oleme teinud laulupidusid, kus rongkäigu tee on telekaameratega kaetud, et jälgida piduliste liikumist Lauluväljaku poole ja natuke uhkustada ka teletehnika võimalustega. Sellise näitamisviisi puhul võib meie pisike saarlane sattuda ekraanile nii Võidu väljakul, Narva maanteel kui Laulukaare ees. Aga samal ajal tuleb üle Võidu väljaku tantsija Kohtla-Järvelt, tuleb terve setu koor. Ja nemad võivad jääda kaamerate vaataväljast peo lõpuni välja. Isegi üheainsa ülekandejaama puhul (näiteks Võidu väljakul) võib nelja laialipaigutatud kaamera puhul korduda sama efekt: mõni operaatoritele silmahakkav detail (rajooni kolonni kujundus, üldtuntud peoline, huvitav plakat) ilmub väikeste intervallidega ekraanile ikka ja jälle, seda mitte režissööri kunstilistest taotlustest tingituna, vaid sundmontaažina.

Ideaalne oleks selline laulupeo ülekandepilt, mis suudaks fookusesse võtta iga peolise, näidata emotsioone loovaid detaile ja samal ajal rahvahulkadega rõhutada üldlaulupeo ülevust ja tantsupeo kirevust.

See on toimetaja vaatenurk, usk, et väga hea

pilt ei vajagi kaunistavaid sõnu, vaid ainult konkreetset lisainfot reporteritelt.

Iga uue peo alguseks on eelmise head ja vead meelest läinud. Alati kordame enne suurpidu juttu väljaehitamata pressitornist (sanitaarsõlm!) televisiooni ürgaegsest sidetehnikast, iganenud pääsmete-erilubade süsteemist, mis takistab töötegijatel tööd teha, kontrollribadest aukülaliste ümber, mis lastepeol jätavad mõne väikese pidulise ilma tema suurimast rõõmust autogrammist, võimalusest heanaaberlikuks koostööks raadio ja televisiooni vahel. Veel sajast asjast.

Kooridele on üldlaulupidu eneseteostuse tipp, teletegijatele samuti suur loomingulise ja tehnilise potentsiaali ülevaatus. Ikka ja jälle tabad ennast ülekannete ajal imestamast: täpselt samuti nagu hakkavad kõik hääled kokku kõlama, laabub ka kogu ülejäänud talituste töö, kaasa arvatud televisioon. Nii ka viimase - 1987. aasta VI koolinoorte laulu- ja tantsupeo puhul, mille ülekandeid loeti järjekordselt õnnestunuks.

Валери Головин

НАШИ ПЕРЕДАЧИ В ПРОГРАММЕ ВСЕСОЮЗНОГО РАДИО

В год 70-летия Великого Октября наша республика открыла Всесоюзный радиофестиваль, посвященный этому событию. Радиодень Эстонской ССР состоялся 9.апреля.

В своем выступлении, обращенном к слушателям страны, 1 секретарь ЦК Компартии ЭССР К.Г.Вайно сказал: "Сегодня по Всесоюзному радио с раннего утра, с "Пионерской зорьки", идут передачи о Советской Эстонии. Уже выступали у микрофона рабочий и писатель, колхозник и учитель, ученый и инженер. Репортеры беседовали с делегатами XX съезда комсомала Эстонии, побывали на предприятиях, в бюро новой технологии. Вы слушали выступления наших музыкальных ансамблей. И это разнообразие, наверное, дало определенное представление о том, чем живет сегодня республика, о чем думают, как работают и учатся ее люди, как идет у нас процесс обновления..."

В работе над передачами Радиодня, а это: "Земля и люди", "Пионерская зорька", "Трудовой ритм пятилетки", "Писатель у микрофона", "Юность", литературная, музыкальные программы - принимали участие радиожурналисты К.Ягура, Г.Макк, Ю.Виркус, П.Хейн, коллектив русской редакции Эстонского радио. Работа наших журналистов получила отклики всесоюзного слушателя и руководства Гостелерадио.

"Благодарим весь коллектив за подготовку Радиодня Эстонии, который стал важным, интересным событием на Всесоюзном радио. Ваши программы прозвучили на высоком профессиональном уровне в деловой убедительной журналистской манере. Начальник Главного

управления местного телевидения и радиовещания Гостелерадио СССР А.Н.Дмитрюк."

Гораздо больше, чем обычно, пришло нам заявок в этот юбилейный год из комитетов братских республик, многие из которых проводили радиофестивали, посвященные Великому Октябрю.

Помимо плановой работы мы откликнулись на просьбы десяти республик, краев и областей подготовить большие программы, в которых рассказывалось о сегодняшнем дне нашей республики, о ее революционном прошлом, о тех значительных процессах, которые происходят сейчас и в общественном сознании людей, и в перестройке промышленности, сельского хозяйства, культуры.

Радиодни Эстонской ССР состоялись в Грузии и Таджикистане, Киргизии и Казахстане, Молдавии и Туркмении, Белоруссии, Магаданском и Якутском краях и Джезказганской области Казахстана.

С приветственным словом к друзьям разных национальностей в радиопрограммах Эстонского радио под общим названием "На земле Эстонии" выступил председатель Президиума Верховного Совета ЭССР А.Рюйтель.

Судя по откликам, пришедшим из республик на наши передачи, особый интерес представил опыт работы госприемки, семейного подряда на селе.

Познакомили мы многонациональную аудиторию и с эстонскими традициями, такими например, как Дни старого города в Таллинне, движением школьников "Кодулинн".

Фестивальные программы помимо общественно-политических включали в себя также молодежные, детские, литературные и музыкальные передачи. Общий объем их составил более пяти часов эфирного времени.

Lembit Siimaste

KUI SAADET AITAS TEHA TUNDMATU

Minu ronkem kui kaheksa aastat tuurinud eesti lähimat ajalugu käsitlevates saatesarjades on esinenud üle viiesaja inimese. Peale nende on olnud nulk neatantlikke abistajaid, kelle näpunäited on marjaks ära kulunud nii esinejate kui ka kirjanduse leidmisel.

On ka üks Tundmatu, küll konkreetne inimene, ainult äärmiselt tagasihoidlik ja enesekriitiline, nii et ma ei tea siiamaani, kes ta tegelikult oli.

Lugu sai alguse aprilli lõpus 1984. Ühel hommikul helises telefon ja reibas mehehääl küsis mind. Helistaja soovis kõigepealt õnne Anveldi-nimelise preemia määramise puhul. Siis ütles, et oli pünapäeval minu saadet kuulanud ja tal oleks ünt-teist öelda. Jutt on saatesarjast "Kui kogu ranvas...". Asusin iseenesest kaitseseisundisse, sest õige tihti olid helistajad naiglase enesetundega inimesed, kes polnud näiteks mõne esinejaga rahul. See valetab, too kiidab ennast üleliiga, kolmas ei tea noopiski midagi! Jne. Olin sellega harjunud. Teinekord palusin mõne helistaja isegi jutuajamisele, kuid enamasti oli see viljatu üritus. Juhtus, et need, kes teisi kiitlejateks olid nimetanud, kiitlesid ise kõigist enam.

Kuid Tundmatu osutus asjalikuks meheks. Ta ei kritiseerinud mind kui saate tegijat ega ka saates esinenuid. Ütles, et tal on teema konta teada veel mõned seigad, mida tasuks silmas pidada. Nimetas paar-kolm nime, isegi andis koordinaadid, kuidas neid inimesi leida. Soovis jõudu edaspidiseks ja pani toru ära, andmata mulle

võimalust tänada ja tema konta midagi teada saada.

Niimoodi saigi Tundmatu minu saadete kaasautoriks või vähemalt hinnatud nõuandjaks. Ei ütleks, et ta mulle iga nädal oleks helistanud. Aga kui ta seda tegi, siis ikka asja pärast. Juhtis tähelepanu, soovitas, andis nõu. Mõnikord jutustas põneva loo - ehk saate kasutada! Olin ülimalt huvitatud, kes ta ometi on. Minu pärimise peale ta ainult naeris: "Minu nimel pole mingit tähtsust!" - "Kuidas ei ole? Inimene teab nii palju, miks seda mitte linti rääkida!" Tema vastus oli alati ühesugune: "Ma olin sõja ajal tavaline sõjamees, midagi erilist korda ei saatnud. Las räägivad need, kes midagi tegid ja olid." Kõik. Ei olnud minu võimuses kuidagi teda veenda. Ta soovis jääda ja jäigi minu jaoks Tundmatuks.

Mäletan, kuidas ta viis mind kokku ülimalt huvitava inimesega, kelleni ma ise ilmselt poleks jõudnud. See mees on Bruno Reinson, mustamäelane. Elukutselt rahandustöötaja, praegu juba pensionär, aga nagu ta ise ütles, käib vahetevahel veel ametis. Malbe olemisega mees, esialgu väga kitsi endast rääkima, kuigi tema meenutustest saaks mitu raamatut kokku panna.

Saaremaalt pärit Bruno Reinsonist oli korpuses saanud miinipildur. Seljataga lahingud Velikije Lukis, Neveli, Novosokolniki ja Narva all, Emajõe forsseerimine, jõudis ta 1944. aasta oktoobris kodusaarele tagasi. Sõja lõpp oli näha ja paistis, et kõik läheb hästi. Siis aga tuli traagiline Vintri dessant, dessant Sõrve säärele, mis oli halvasti ette valmistatud ja nõudis ronkeid onvreid veel enne, kui mened kuivale maale said. Bruno Reinson jõudis kaldale, aitas sakslased kaevikutest välja peksta, sai siis raskelt haavata ja langes vaenlase kätte vangi. Laevaga viidi ta Liepajasse, edasi Gdanski, sealt Poolamaale vangilaagrisse. Õnnekombel haa-

vad paranesid ja kui rinne laagrile lähenes, põgenes ta sealt koos kahe kaasvangiga. Rindejoonest ülemineku sai taas haavata, ent jõudis siiski omade juurde. Edasi haiglanädalad ja uuesti rindele. Üne tennilise väeosa koosseisus osales ta Berliini vallutamisel. Pärast sõja lõppu oli sealsamas mõnda aega patrullteenistuses. 1945. aasta juuli keskpaiku aga laaditi väeosa, kus ta teenis, rongile ja sõidutati Kaug-Itta: Mandžuuriasse. Tuli sõdida ka jaapanlastega. Nii lõppes Bruno Reinsoni sõjatee Hiinas, kust ta alles 1946. aastal koju tagasi jõudis.

See mees oli ajakirjanikule kuldne leid. Elu nagu filmis! Raadioajakirjanikku rõõmustas eriti see, et Bruno Reinson oli ka mikrofoni ees hea vestleja. Hiljem tänasin Tundmatut toreda soovituse eest. Mees naeris selle peale, öeldes vastu sõjamehelikult "Teenin Nõukogude Liitu!"

Tundmatult kuulsin, et Leo Markelov, keda teadsin komsomoliaastatest, oli üks kolmest, kes neiskasid Sõrve poolsaare tipus majaka varemetele punase lipu juba siis, kui sakslased polnud veel jalga lasknud. Loomulikult pidi Leo Markelov sellest ka lindile rääkima. Hinnatav soovitus oli ka Roland Paemurd, kes oskas populaarselt analüüsida Eestimaa pinnal peetud viimaste lahingute taktikalisi vigu. Üldse oli neid mehi paarikümne ümber, kelleni minu mikrofon Tundmatu abiga jõudis. Kõik asjalikud meenutajad, kõigil oma sõjamehesaatus. Ühel põnev, teisel pisut rahulikum.

1985. aasta septembri keskel toimus saatesarja viimane lindistus. Peatoimetaja soovil sai sellest pidulik sündmus - aukirjade, lillede ja tassi kohviga. Kutsusin sellest osa võtma kaheksa meest, kelle osa sarja õnnestumises kõige suurem. Mikrofoni ette jõudis kutsutuist kuus. Ootasin, et Tundmatu mulle helistaks. Mõtlesin, et suudan seekord teda veenda Raadiomajja tule-

ma. Aga ta ei helistanud. Alles pärast seda, kui viimane saade oli eetris olnud, kuulsin ühel päeval telefonitorust taas tuttavat häält. Rääkisin talle, missugused kavatsused mul olid olnud. Seekord ta ei naernud, kui ütles: "Minu osavôtt poleks midagi olulist juurde andnud. Tulite kenasti toime, kuigi ise pole sôjas olnud. On muidugi ühtteist, millest peaks rääkima, sest eesti korpusele tehti korduvalt ülekohut. Kuid selleks pole veel aeg tulnud. Kui ta üldse tuleb!"

Praegu, kui môtlen Tundmatule, on meeldiv tôdeda tema tagasihoidlikkust ja omakasupüüdmatust. Teadis ta ju hoopis ronkem kui need paljud, kes ennast ise soovitasid, kuid kellel tintipeale polnud peale enesetähtsustamise suurt midagi rääkida. Saate tegijale oli see igatahes suur ôppetund.

Ene Hion

MIKROFONI JUURES ON HENDRIK ALLIK

Aastate edenemine on kaasa toonud igasugust. Kontumisi ja kônelusi. Tutvusi ja leidmisi. Äratundmisi ja pettumusi. Ajakirjaniku elu on juba kord niisugune, et seda môtestavad ja määravad ajad. Nende kulg vôi näiline seiskumine, tormiline muutumine vôi murd läbi tôkete. Elu on oma järjepidevuses täiuslik. Kôik me oleme talle vôlgu. Selle eest, mida ta meile toob ja keda kätte näitab.

Mikrofonitöö on andnud vôimalusi kokku saada mitmete meeldejäävate isiksustega. Nende seas ka nii ammendamatult mitmekülgne mees nagu Eestimaa staažikamaid kommuniste Hendrik Allik. Uudishimulikul ajakirjanikul on temalt môndagi ôppida. Esiteks sellepärast, et Allik on ise väga uudishimulik, ja teiseks: Allik on olnud ja on ka

praegu ajakirjanik. Tema sõnavõtud, kirjutised ja intervjuud, missuguses väljaandes nad ka ei ilmuks, kõidavad alati auditooriumi tähelepanu.

Allikul on igas küsimuses tõepoolest oma isiklik arvamus. Arvamus, mis tugineb elukogemusel, põnjalikul mõttetööl ja mis peatähtis - selgel maailmavaatel. Kuigi Allik ise nimetab ennast süngeks optimistiks, kes kergesti igast uuest asjast vaimustusse ei satu, mõjub ta ometi lootusrikkalt. Ka kõige täbaramas olukorras oskab ta ära tabada mingi koomilise külje, selle lanedalt sõnastada ja hea tuju säilitamise huvides hullupööra tõsise asja ranulikult dedramatiseerida. Seejuures on Allik niisugune mees, kes pole oma põhimõtteid kunagi konjunktuuri järgi seadnud. Ta on oma vaadetest kinni pidanud ka siis, kui see talle isiklikult mitte kõige kasulikum pole olnud. Praeguses loos pole eesmärgiks Hendrik Alliku elulugu ja saatust pikemalt tutvustama hakata. See on nii ahvatlev ja ulatuslik teema, et vajaks omaette käsitlemist. Piisab paarist faktist. Hendrik Allik astus kommunistlikku parteisse viieteistkümneaastaselt. Oma parteile on ta jäänud truuks, hoolimata kodanliku Eesti kontu poolt 1924. aastal mõistetud eluaegsest sunnitööst ja kohtuotsuseta repressioonist 1950. aastal, hoolimata poliitilistest süüdistustest, koduse vara konfiskeerimisest, väljakinutamistest ja mahavõtmistest. Hoolimata kõigest on Hendrik Allik see, kes ta on - väärikalt satiiriline, napisõnaliselt vaimukas. Lühidalt: ta on mees, kelle peale võib kindel olla.

Ühes kõneluses veel enne uutmise aega, märkis Allik kujundlikult, et meie ajakirjandust lugedes on tal tihti tunne, nagu käiks lehetoimetajatel üks ja sama kompvek suust suhu. Lugejal polevat mingit mõnu läbilutsitud kommi imeda. Olgu ikka igal väljaandel ja igal ajakirjanikul oma teemad ja oma vaatenurgad. Perestroikat kommenteerides arutles Allik tõsiselt selle

ümber, mida ôieti tähendab uutmoodi môtlemine. Ennekôike vajame me, et kôik üldse môtlema hakkaksid. Môtlemine on tülikas tegevus, eriti siis, kui tuleb läbi môelda ja hinnata omaenda tegevust. Mônedel inimestel puudub täielikult vôime enesekriitikaks. Kuid vaatamata niisuguste inimeste ônnelikule seisundile on nendest elu edasiviimisel vähe kasu.

Kui môni reporter soovib Hendrik Allikut intervjueerida, esitab Allik tingimata täpsustavaid küsimusi. Missugusel teemal tahetakse temaga rääkida, millises väljaandes vôi saates plaanitakse intervjuud avaldada, kui pikk jutuajamine peaks olema ja mis peaasi - Allik tahab teada, kellega tal on tegemist, kes see intervjueerija ise on. Kusjuures oma vestluse korraldab Allik nii märkamatult, nii sundimatus vormis, et asjaosaline ise tavaliselt ei taipagi, kuidas teda tasahiljukesi lahti nööbitakse. Me läheme üsna kergesti liimile, antagu ainult vôimalus endast rääkida, oma seisukonti demonstreerida. Edevus on inimlik, tihti isegi mehelik omadus. Küsimusele, kas ka teie olete edev, vastas Allik lakooniliselt: "Loomulikult. Kuid loodan, et see omadus pole minus peamine."

Miks Allikule ajakirjaniku isik huvi pakub? Nähtavasti sellepärast, et ta peab üldse inimest ilmaelu tähtsamaks figuuriks. Inimese heaolu, tema käekäik, soovid, eesmärgid ja edasiminek ongi need, mille nimel Alliku arvates tasub vaeva näha. Allik on inimesega arvestav poliitik. Tema poolt välja öeldud môtted on mitmetes Eesti Raadio saadetes kôlanud. Vôiks öelda, et Alliku suu läbi on kôlanud eesti töölisliikumise ja EKP ajalugu. Enamgi - Hendrik Allik on meie elav ajalugu. Kahjuks pole tema kôneldud juttu kuigi hoolsalt alles hoitud. Vist on tema sônavôtud enamasti nii tihedasti päevakajalised, et toimetajal on neis raske ära tunda ajaloolist dokumenti. Ikka kipub paistma meile, et ajalugu on

midagi ennemuistset. Ja sedagi, et meie oma aastad jõudsalt edenevad, tuleb vahel lasta endale meelde tuletada.

Hendrik Allik, ära kuulanud talle 85. sünnipäevaks öeldud soovid veel kaua kaunisti elada, vastas lakooniliselt: "Olen hullemaidki nõuandeid kuulnud."

Omal ajal kinkis ringhääling oma populaarseimatele esinejatele "kuldmikrofoni". Kui see tava alles oleks, vääriks Allik kindlasti raadio auesineja nimetust. Juba kasvõi ainult sellepärast, et teada saada, mida ta lugupidamisavalduse peale vastaks. Tema sõnu ei või iialgi ette aimata.

MEIE TÖÖD JA TEGEMISED

Tiiu Paulson

ÜLEVAADE ER ja ETV AUDITOORIUMIST

Komiteesiseselt võime ju rääkida programmidest. Kuulaja-vaataja jaoks aga ühtub programm kanaliga. Nii väidavad küsitletud, et kuulasid Vikerraadiot, ehkki meie siin teame, et sel kellaajal, mida küsitletu nimetab, on Vikerraadio kanalil I programmi saated. See selgitus on vajalik selleks, et järgneva lugeja teaks - me ei kõnele mitte programmidest, vaid kanalitest. Seda enam, et tööpäevane saateaeg on Eesti Raadios 25% ulatuses kolmeprogrammiline, 13% ulatuses kaheprogrammiline. Ülejäänud aeg, s.o. 62% kogu saatepäevast on kuulajal ainult 1 valikuvõimalus - ER kinni-lahti või mujale kanalile.

Samuti on ka televisiooniga. Ehkki Eesti Televisioon kannab üle KTV saateid, märgib vaataja end ikka ETV kanali tarbijaks. /Kanali tarbija on see, kes kasvõi veerand tundi on antud kanalilt saadet kuulanud-vaadanud./

Üpris tihti kinnitatakse (arstid, psühholoogid), et pole hea palju TVd vaadata, pidevalt raadiot kuulata, et tuleb käia ka teatris, kinos, tantsupeol, lihtsalt jalutamas jne, ootab saatetegija ikka järjest suuremat auditooriumi. Allpool teeme juttu aastatega väljakujunenud tööpäevasest raadio ja televisiooni tarbimisest (ehkki üksikjuhtudel võib-olla erinevusi, on põhisuund sama). Huvilist lugejat tahame piinata graafikutega, et oleks ülevaatlikum, võrreldavam. Nendega tahamegi ära öelda seekord olulisema. Jutt juures on vaid selgituseks, abiks graafikute lugemisel.

Ennekõike sellest, kuidas meie kuulaja-vaataja kanaleid valib. Meie käsutuses on uurimis-

andmed 11 kanali: 5 raadio- ja 6 telekanali tarbimise kohta (ER-I, Vikerraadio, ER-III(stereo), ÜR, välisraadio, ETV, KTV-I, KTV-II, LTV, STV-I ja STV-II). Seega võidakse valida 2047 erineva kanalikombinatsiooni vahel. Tegelikult kasutatakse neist nädala jooksul 115. Päeviti on see arv veel väiksem.

Praeguseks väljakujunenud olukord kanalite tarbimise kestuses, tarbijaskonna suuruses on toodud joonistel 1 ja 2. Juba eespool viitasime, et üksikjuhtudel võib olla ka kõikumisi siiasinnapoole, aga põhisuund jääb. Selle muutmine meile meeldivamaks on pikaajaline protsess ja eeldab tarbija maitsele ja nõudmistele vastutulemist, mõnikord järeleandmist.

Selgituseks joonisele 1. Inimesed kuulavad-vaatavad raadio- ja telesaateid, kulutavad selleks aega. On kahte liiki ajakulu. Üks on see, kus kogu antud kanalile kulutatud aeg jagatakse ära kõigi küsitletute vahel. Selle järgi kulutab iga 10-70 aastane eestlane ER I programmi kuulamiseks tööpäeviti keskmiselt 0,5 tundi, Vikerraadiole 1,9 tundi, ETVle 1,4 tundi jne. 0,0 tundi (ÜR, KTV-II, LTV) tähendab seda, et keskmiselt kulutatakse antud kanalile vähem kui 6 minutit päevas. On aga ka see aeg, mida kulutab antud kanali tarbija (kõik ju kõiki kanaleid ei kuula-vaata). Nii näeme, et need 29,9% küsitletuist, kes ER I programmi kanalit kas või 1/4 tundigi kuulanud, kulutavad äripäeva jooksul keskmiselt 1,8 tundi, Vikerraadio 69,5% kuulajaskond keskmiselt 2,7 tundi, ETV 66,1% 2,0 tundi.

ER I programmi kuulajaskonnast 1/3 on kanalil enne kella 9. Mida õhtu poole, seda vähem kanalit tarbitakse. Vikerraadio oma jaotub ühtlaselt kogu päeva peale (v.a kell 12-14 - "Vikerkaja" suure auditooriumi mõju). ER III programmi (stereo) kuulajatest enamik on kanalil kella 18-20 vahel. ETV kanali kasutajaist vaid

2% vaatab hommikusi saateid ja 1% kella 16-18 vahel.

Joonis 2. Me oleme fantaasiavaesed ja oleme erinevatel graafikutel ühed ja samad tingmärgid pannud tähistame erinevaid asju (vaja oleks 28 erinevat tähistust). Kes on siis meie saadete tarbija?

ER I: tallinlased kuulavad vähem kui mujal vabariigis elavad eestlased; naised-mehed peaaegu võrdselt, haridusgrupid on ka enam-vähem ühesugused; veidi vähem teiste gruppidega võrreldes on õpilasi, 10-14aastasi.

Vikerraadio: jaotumus sotsiaal-demograafiliste tunnuste järgi on peaaegu ühtlane, s.t kõik elanikkonna-, soo-, haridus-, elukutse-, vanusegrupid kuulavad Vikerraadio kanalit ünevõrra.

ER III (stereo): siin on tallinlaste osatähtsus veidi suurem, 2/3 kuulajaist on mehed, vähe on nende hulgas lõpetamata kõrgema, kesk- ja 5-8kl haridusega inimesi, samuti põllumajandustöötajaid ja õpilasi, väikseim vanuserühm on 40-49 aastased.

ETV: kõige vähem on vaatajate hulgas tallinlasi (mõistetav, sest siin on näha kõik 6 TVkanalit, mõnel ka 7); hariduselt on väikseim lõpetamata kõrgema haridusega, seega üliõpilaste grupp (ka mõistetav, sest televiisoreid on ühiselamutes küll, nende vaatamine aga üsnagi teoreetiline.) Põhiliselt vaatavat telerit need tudengid, kes elavad kodus.

Pole vist mõtet iga kanali auditooriumi kirjeldada. Huvitavama pildi saaks siis, kui kõiki kanaleid kõikide sotsiaal-demograafiliste gruppide lõikes (see oleks 7x28 graafikut) analüüsida ja jälgida, mis kellaajal missugune seltskond tavakohaselt koguneb. Komitee "Infolehes" püüame seda 1988. aastal ka teha. See peaks aitama kava planeerimisel, eriti mingile kindlale elanikkonna grupile mõeldud saadetele koha leidmisel.

Elve Tonts

KIRJAD EESTI TELEVISIOONIS 1987

Vaataja kiri on see märk, mis näitab igale toimetusele ja saatebrigaadile, kas ta teeb oma tööd õigesti, kui vajalikud on saatesse valitud teemad ja kui suur huvi valitseb tõstatatud probleemide vastu. Samuti saadakse teada, kui hästi või halvasti suudab saatejuht vajalikku edasi anda.

1987. aastal tõi post Eesti Televisiooni kokku 60305 kirja. Avaldusi, kaebusi ja ettepanekuid oli nende seas 4548, vastukajasid saadetele 55757, anonüümseid kirju 860.

Väga paljud kirjad sisaldavad nõuandeid, soovitusi, ettepanekuid, samuti küsimusi ja arupärimisi. Nendele leitakse vastused saadetes, tihti aga tekivad kirjade põhjal uued saated või rubriigid. Need probleemid, mis huvitavad üksikuid või väheseid, saavad vastuse kirja teel või saadetakse lahendamiseks vastavale ametkonnale. Heatantlikud vaatajad valutavad koos ajakirjanikuga südant meie elu parema korraldamise pärast, püüavad probleemide lahendamisel abiks olla. Eredaks näiteks on saatesari "Panda", mille saatejuht ja autor Juhan Aare sai jaanuarist aprillini k.a ligi 300 fosforiidiprobleemiga seotud kirja, neist paljud kollektiivsed. Kirde-Eesti ja Pandivere looduse ning kogu Eesti veetaseme pärast valutasid südant arstid, õmblejad, müüjad, kirjanikud, kolhoosnikud, kunstnikud, koduperenaised, õpilased, üliõpilased, penisonärid. Kirju on kõikjalt üle vabariigi.

Kord kuus jõuab ekraanile eestikeelne "Foorum", kord kvartalis on saade venekeelne. Põhisaatele järgneval kuul - "Järelfoorum" (eesti keeles) ja "Foorumi jälgedes" (vene keeles). Need on eranditult kirjadel põhinevad saated, kus vaatajate küsimustele vastavad ministrid ja

keskasutuste junid. Kirjade arv sôltub teemast ning on ulatunud mônekümnest kuni mônesajani. Nii näiteks saabus ENSV sideministrile 410 kirja. Siia lisanduvad veel saate ajal telefoni teel esitatud küsimused. Eriti huvi pakkuvad olid sel aastal metsamajanduse ja looduskaitse teema, side, teenindus, meditsiin, Eesti NSV minevik, tänapäev, tulevik.

Palju saab kirju vanuritele ja invaliididele môeldud "Prillitoos" (aasta jooksul 659 kirja). Kirjadest selguvad puudujäägid meie sotsiaalhoolduses ja olmes. Sageli on vanainimese môtted täis valu ja muret. Siit selgub, kui vähe me veel oma vanadest teame ja kui vähe me seni oleme suutnud neid aidata. Ometi on selle saate vaatajaskond tegijatele väga tänulik, valmis mistahes ettepanekut agaralt toetama ja ise kaasa lööma. Tihedatest kontaktidest saatebrigaadi ja vaatajate vahel annavad tunnistust mitmed kohtumised, ühiselt korraldatud suvised terviseretked ning uusaasta- ja suvepeod. Pidevalt tekib juurde pensionäride klubisid.

Vaatajate nulgas on populaarsed propagandasaated "Argiasjust pühapäeval" (271 kirja) ja "Vaatevinkel" (298 kirja). Oma kindel kirjasaatjaskond on "Ringliiklusel" (255 kirja) ja "Monitoril" (249 kirja). Sageli pöördutakse oma murega nimelt Juhan Aare, Mati Talviku, Uno Maasika, Felix Unduski, Hagi Šeini vôi Märt Müüri poole. Need on ajakirjanikud, kellega vaatajaskond on sina peal.

Veidi vastukajadest. Need on kirjad vôi postkaardid, mis annavad lühivastuse viktoriiniküsimusele vôi môistatusele, samuti laste joonistused. Üldse tuli selliseid kirju 1987.a. 55757, neist lastelt 33730. Eriti populaaresd on endiselt "Kôige suurem sôber", "Laulumaias", "Miljon miksi", sellest hooajast lisandunud "Mikud-Mannid", noortesaadetest "Kaks takti ette" ja "Noortestuudio pärastlôuna", kirjandus-

ja kunstisaadete peatoimetuselt "Teater? Teater! Teater...".

Kiiresti sai populaarseks Urmas Oti juhitav "Teletutvus". Selle sarja saated on jõudnud ka KTV ekraanile, mis on vaatajate-kirjasaatjate ringi avardanud.

Meie mureks on aga küllaltki suur anonüümsete kirjade arv - 860. Nendega pole midagi peale hakata, sest sageli on sisu õel ning kõiki ja kõike süüdistav, muidugi mõista peale kirjutaja enese.

Eesti Televisiooni kirjade ja metoodika osakond koostab iga kuu kohta aruande, mis on siinkirjutatust oluliselt täpsem ja millega võib iga huviline lähemalt tutvuda uue TVmaja toas nr.709.

Tiia Upine

NEED KIRJAD, NEED KIRJAD ...

... tulevad toimetusse ja lähevad siit mööda Raadiomaja laiali, kõigile, kes neist huvitatud ja ka neile, kes järjekordse avalduse hoopis tõrjuvalt vastu võtavad.

Nii on see kestnud juba aastakümneid ja kestab aina edasi. Kirjade tulek sõltub meist endist ...

Kirjade arvu võib märkida kümnete tuhandetega. Tähtsam arvust on aga nende sisu. Teadmiseks siiski - Eesti Raadio sai 1987. aastal oma kuulajatelt 40879 kirja, neist avaldusi ja kaebusi 1466 ning vastukajasid saadetele 955. Lausa kilodega võiks mõõta aga neid kaardikuhilaid, mis läinud "Kasiinosse" või "Soovid, soovid, soovid..."-saatesse, Tarkade Klubile või viktoriinide korraldajatele.

Millest siis kirjutab kuulaja, kui ta meilt abi ootab? Nii nagu varemgi, ikka oma halbadest elamistingimustest, olgu korter väike või maja

remontimata. Ja kui halbade olude põhjustesse oleme süvenenud, siis on tulnud ilmsiks, et kuskil on keegi teinud oma tööd halvasti, pole jagunud materjale, töömeeste asemel on saabunud hoopis pikarublamened-ajaviitjad.

Veel küsib kuulaja meilt, miks toidulaud on kesine. Põllumees on pahane: ise toodan, aga söögiks ei piisa liha ega piima. Mida talle vastata? Lohutamine ei aita, juurde anda ei ole. Mitte alati ei saa kaubandust süüdistada, et halvasti korraldatud või nii. Linnainimene on samuti pahane, ja temalgi on õigus. Aitäh saatele "Tere hommikust, põllumened!", et toidulauaprobleeme mõistvalt ja arukalt olete käsitlenud. "Teist ja teile" ning "Rahvakontrolli" rolliks on olnud vaadata, kas ikka kaubanduseeskirjadest kinni peetakse, kuidas kauplusautod konale jõuavad ja mida kaasa toovad. Murerohked on maainimeste kirjad, kui oma kauplus pikalt remondis või väikese käibe tõttu koguni suletud.

Maarahval on kirjadesse siginenud jälle mure, millest vahepeal hakkasime juba üle saama: külateed, mis sügisel lõpmata porised ja talvel umbe tuisanud. Majandeil ei piisa aga ei tehnikat ega jõudu nende korrashoiuks.

Mis on erutanud kuulajaid meie saadetes? Eks kindlasti eelpool nimetatud teemad, lisaks aga ka loodushoiuga seotu. Pole jäädud külmaks ei "Mikrofoorumi" ega loodussaadete puhul. Elatakse kaasa, mõeldakse kaasa. Kust muidu need sajad küsimused otsesaatele või telefonikõned ja kirjad pärast.

"Perekond ja kodu" tõi sadu kirju. Kuude vältel arutati agaralt, kas paljulapselisele emale on vaja eritõendit või mitte. Oli erinevaid seisukohti. Saate tegijad olid usinad neid kasutama.

Kiiresti sai kuulajatele omaseks saade "Tervis". Seni pole vist küll ükski saade nõnda kähku nii suurt kuulajate ringi huvitama hakanud.

Sel saatel on kindel tagasiside kuulajatega. Ja kas mitte sellepärast, et kõikidele kirjadele vastatakse autoriteetselt ja veenvalt?

Laskumata täpsemasse ülevaatesse - kui palju millest ja millisele saatele kirjutati (seda saab soovija teada aastaaruandest), võib väita, et raadiokuulajate kirjad on hinnang meie tööle ja paljud meist ei kujuta oma tööd ilma nendeta ettegi.

Esko Tasa

SIDEST EDASI-TAGASI ja ALLA-ÜLES

Kui telefon loodi ja kasutusele võeti, puudus tänane informatsiooniteooria hoopiski. See aga ei takistanud sugugi tema laialdast kasutamist. Praktika on näidanud, et ka liinide puudus ei takista telefonide ülespanekut (vänemalt neile, kes üldjärjekorras ei seisa). Nii et kui minu teha oleks, kirjutaksin ma Belli kõva peega ja Popovi nõrga beega. Sest Belli leiutis on kõvem!

Kui ühel raadiotegijal on naine Tartus sünnitamas või isa Saaremaal haige, haarame ikka telefoni järele ega lähe saatestuudiosse, et hõigata: "Laadarahvas, olge vait, ma õikan oma naist!" Ja kui üks raadiosaade üritab olla hästi rahvalik, siis annab ta ikka oma telefoninumbrid üles. Raadiovastuvõtja on ju nagu ühesuunaline tänav!

Telefoni eeliseid tõestab ka see, et teda kasutatakse raadio juhtimiseks. Heliseb teatud telefon teatud raadiojuhi laual ja annab edasi, et hommikumuusikas mängis saksofon ja teises saates arutati probleemi, mis pole üldse raadio asi! (Ülevalt alla hüüumärkides, alt üles küsimärkides). Nii see juntimine käib. Vahel valget, vahel punast telefoni kasutades. Vahel läbi

keskjaama, vahel otse.

Mida teeb aga raadiokuulaja!? Tema haarab oma sule ja lehe paberit. Sideministeerium teenib 5 kop. ja meieni jõuab tõeline vastukaja. Järgnevalt kimbuke tagasisidet, mis tõsi küll, kirja pandud mitte eriti terava sulega.

*

Tere! Siin grupp eakaid lesknaisi palume kui võimalik Stereoraadios meie soovid esitada.

Kaua aega tagasi kuulsin ühe laulu, mis oli mulle väga meeldiv kuulata. Algust ei kuulnud, aga iga rea viimased sõnad olid Kibuvitsa lill ja seda laulis Kalmer Tennosaar. Veel palub üks meist Pärnu leekend ja veel üks palub on mõni tore poiss oi oi oi ja viimane palub on silmi siniseid ja musti mandleid.

Leena 73.a., Juuli 78, Miina 80 ja Ida 81 aastad vana.

Jumalaga

*

Olen vana inimene ja laulu loojaid ma ei tea. Aga ma soovin kuulata ühte toredat laulu. Aidake vanainimest!! Seda laulu laulab Ivu Linna. Ja sõnad on sedasi - Lähme ühte tuppa, lähme ühte voodi - ja midagi nii edasi. Kallis raadio, rahvas, ärge petke siis vana inimest!

*

Loomulikult on Kask, Mart peale abielulahutust poissmees ja viibib kodunt tihti eemal, töötab kolme vahetusega ...

*

Diagnoosi avastamiseks pigistas ja väänas arst vigast kohta nagu maamees sea sõrga, hoolimata, et see oli elusoleva indiviidi nomenklatuurne koostisosa ja tekitas valu, nii et kramp lõi sisse, niisiis austades ohutustehnilisi nõudeid vaevu suutsin end vaos hoida, mitte et kasutada tervet jalga arsti eemaletõrjumiseks.

*

Talvel zootehnik rääkis esimehele, et vaja

oleks pullid osta mullikate jaoks. Olgugi, et sm.Erilt nôusse jäi osteti 3 pulli ära, aga seemendaja pidas seda autoriteedi solvamiseks ja niikaua rääkis, kui pullid ära müüdi. Seemendus aga on endiselt halvas olukorras.

*

Hiljuti surid minu vanemad. Nüüd seisab mul ees majapidamise likvideerimine ja kodust lahkumine. Uus olukord ja värsked psüühilised haavad nôuaksid nüüd erilist môistvat ja inimlikku kohtlemist. Vastupidine sai aga mulle osaks, kui ma oma vana Maasikuga, kes on meid truult ja heldelt teeninud, läksin 14.okt. Tartu Lihakombinaadi Rannu väljasôidupunkti. Oli laat nagu kunagi laat... Kui järg jôudis minu Maasu kätte, kes tôele au andes üpris lahjakene välja nägi, kuid suure auga oma elu ära elanud, selleks ajaks oli vastuvôtja nii iseennast kui viina täis, et ütles sônasônalt: "Vôtke see lehm kohe kaalult maha, ennem ma vôtan ühe litsi peale kui selle lehma. Lits hüppab peale tarvitamist ise üles, aga see lehm ei tôuse!"

Kümme kilomeetrit hommikul ja kümme ôhtul tagasi koju kadusid meil Maasuga lennates. Aga me tundsime, et meid oli rängalt solvatud ja nutsime ôhtul väga kaua.

18.okt. viisin oma Maasukese Tartu Lihakombinaati, kus ta oli nagu lehm lehmade hulgas ja mindki koheldi igal sammul inimesena.

*

Mul on kaks last ja pealekauba olen ma vallasema.

*

Naisest oleneb rahva saatus!

... meie praegustel abielulistel on vähe lapsi 1, 2 vôi 3. Kuid arvestagem seda, et paljud naised ei saa lapsi rikete vôi haiguste tôttu ja rahva juurdekasvu ei ole.

... palun raadiorahvast teha eelnimetatud asjas, mis teha annab ja käsitada neid küsimusi raadios.

Viimasel ajal on Euroopas sündinud viisikud. Palun selgitage raadios mis oli põhjuseks.

*

Tegelen juba pikemat aega naturalismiga, kuid mulle on seniajani mõistatuseks jäänud üks asi.

Mind huvitab, et mis loom on kirsa või kust võetakse seda nahka saabaste valmistamiseks? Mind huvitab tema päritolu ja pesitsemispaigad ning elukombed.

*

Kas on võimalik minule kui venelasele parem korter võimaldada?

*

Palun mulle vastata kirjalikult ja muidugi vene keeles, sest olen sakslane ja töötan praegu eelmainitud kohas.

*

Mõtlesin, et väga paljud küsivad teilt nõu mitmesugustes asjades. Seepärast ka mina, kes ma olen II grupi invaliid, ei ole isegi oma naist 21 aasta jooksul nii palju kuulanud, kui raadiot viimase nelja aasta jooksul.

*

Palume raadios õnne soovida Liisa Heinsoole Kärdlast.

Kogu aasta 77 verstaposti najal seistes soovime sulle jõudu ja palju õnne.

Endised naaprinaised kolnoosist.

Ühinen viimase õnnitlusega ja jään raadio verstaposti najale. Tänan!

Tiia Rinne

OIRT JA KUULDEMÄNGUDE VÕISTLUS

Päevad 16.-20. juunini tekitasid Eesti Raadio kuuldemänguranva hulgas suurt elevust. Toimus OIRTi töögrupi istung, teemaks kirjandussaadete ja kuuldemängude uued vormid.

Kuuldemänge puudutav ettekanne oli Ungari Raadiolt. Juba aastaid viljeldakse Ungari Raadios nn dokumentaalset kuuldemängu, dokumentaaldraamat. Dokumentaalkuuldemäng kajastab üht konkreetset sündmust ja tema väärtus on selles, et üksiku kaudu käsitletakse üldist, kõiki huvitavat probleemi. Väljendusvanenditest kõneldes seisneb erinevus ilukirjandusliku draamaga võrreldes selles, et tegelased pruugivad nendele omast keelt, mitte kirjanduslikku keelt või autori sule läbi stiliseeritud murret. Helisalvestuses teevad kaasa sündmustes osalenud inimesed. Kahtlemata nõuab dokumentaaldraama suurt tööd. Autor peab sündmusi ette nägema, olema konal siis, kui püstitatud eesmärgist läntudes toimub midagi huvitavat. Loomulikult ei kulge elusündmused autori kavandatud plaani järgi, sestap tuleb autori kontseptsiooni töö käigus muuta, kaotamata silmist lõppeesmärki. Materjali hulk, mis salvestatakse ühe dokumentaalkuuldemängu jaoks, ületab 5-6 kordselt saateks vajaliku, lõppmontaaž kõrvaldab kõik üleliigse, mis segab autori pealiinil mõjule pääsemist. Ungari kolleegid peavad kõige otstarbekamaks valida niisugune teema, mis lõpeb käegakatsutava tulemusega ja kujuneb üntseks tervikuks. Näiteks sündmuste anel, mis peab lõppema kontuprotsessi ja -otsusega, toob kuulajale selguse, kes oli süüdi, kelle poolt on tõde jne. Ettekannet illustreerisid katkendid dokumentaalkuuldemängust.

Teine liik dokumentaalkuuldemänge käsitleb minevikusündmusi. Kasutatakse kirjalikke mäles-

tusi, mida autor põimib vastavalt oma eesmärkidele teiste dokumentaaldraama elementidega. Kirjalikke algallikaid tsiteeritakse sel punul täpselt. Ungarlaste ettekanne tekitas elavat arutelu.

Huvitavaid näiteid oli esitada ka Berliini Raadio kolleegidel. Üks eredamaid oli dokumentaalkuuldemängu "Miks just mina?" sünnilugu. Väljakuulutatud konkursile saabus mitte käsikiri, vaid kassett salvestatud vestlustega. Autor, noor tööline, kes alati pidi nö avariiolukorras täitma kellegi tühja konta, tõstis taolise olukorra vastu protesti käitise mitmetes instantsides. Kõik kõnelused ja jutuajamised salvestas ta kassetile. Konkursi žürii leidis materjali olevat huvitava, ning andis autorile abiks stsenaariumi kirjutamisel kogenud dramaturgi. Kuid dramaturgiliselt töödelduna kaotas materjal löövuse ja võlu. Siis otsustati salvestust montaažiga lintsalt kompaktsemaks muuta. Kuulaja-menu oli määratu.

Bulgaaria Raadio jagas oma kogemusi poliitilise dokumentaalkuuldemängu tegemisel. Nimelt oli nende esindaja Reykjavikis USA - NSV Liidu tippjuntide nõupidamisel, ning kohapeal salvestatud intervjuudest ning muudest dokumentaallõikudest valmiski kuuldemäng - luksus, mida meie kuuldemängutegijad paraku seni endale lubada ei saa.

Milline on siis meie kuuldemängude seis arutatud probleemide taustal? Kuulates kolleege tõdesime hea meelega, et meiegi võinuks antud teemal kaasa rääkida. Hea meelega sellepärast, et meie esimesed katsed dokumentaalkuuldemängu vallas - Bernhard Viidingu "Nemad surid, meie elame" ja Leno Männiksoo "Hugo Treimund tanaks koju!" oleksid võinud võrdväärselt esineda näiteks Ungari Raadio samalaadsete hulgas. Meele tegi kibedaks, et arvatavasti ülemuste ükskõiksusest ei olnud meie kuuldemängule nõupidamise laua

taga kohta ette näntudki. Ometi kuulub ka Eesti Raadio võrdväärsena OIRTi liikmete hulka.

Nõupidamise maiuspaladeks olid kaasatoodud kuuldemängu-näidete kuulamine. Siin oli teistest pea jagu üle Poola Raadio programm - põnev dramaturgia, meisterlik teostus pisimate nüanssideni. Soome kuuldemängutegijad aga harrastavad viimasel ajal naturaalseid nelitaustu. Võõrustaja, Eesti Raadio esitas oma programmi viimasena. Esitasime põimiku meie kirjandussaadete toimetuses viimasel ajal valminud populaarsetest saadetest ning valimiku kuuldemängukatkeid.

Mida andis OIRTi nõupidamine meile? Rõõmsaid kohtumisi vanade tuttavatega, uusi sidemeid, tõdemust, et töö, mida me siin oma parema äratundmise järgi oleme teinud, võiks vabalt konkureerida teistega.

****

22.juunil istus kokku kuuldemängude võistluse žürii. Pool aastat kestnud võistlus tõi 56 kuuldemängu. Jäi üle sõeluda välja lõppvooru jõudnud parematest parimad.

Rõõmustas terve hulga uute nimede ilmumine orbiidile: Urmas Alas, Aino Müür, Heidi Sarapuu, Peeter Urm. Meie alalistest autoritest esinesid tuntud headuses Aime Maripuu, Vallo Raun, Toivo Tootsen. Et I ja II preemia jäi välja andmata, kipub olema juba traditsioon.

Preemiatest ja nende jagamisest on igal pool piisavalt palju räägitud. Pigem mõne sõnaga sellest, mis nädad meie autoreid kimbutavad, ka neid, kes preemiateni jõudsid. Eestlane öeldakse olevat napisõnaline, võistluskuuldemänge lugedes seda küll väita ei saa. Tohutu sõnarohkus matab enda alla idee, autoril kipuvad käest kaduma orientiirid ja eesmärk ning tulemuseks on laialivalguv lugu. Teine näda johtub juba ideest enesest: puudub värske maailmanägemine, tammutakse äratallatud radu, takerdutakse olmeprobleemidesse, väne on psühholoogilist sügavust,

puudub teine plaan, tegelaste keel jääb üneülbaliseks. Võistluse plusspoolele tuleb kanda autorite püüd suurema sotsiaalsuse poole, soov lahata meie elu kitsaskohti.

Üks valusamaid töid oli Aino Müüri "Kuidas see juhtus?", mis juhib kuulajate tähelepanu lastes üha enam maad võtvale julmusele, trotsile ja vinale nende vastu, kes pole niisugused "nagu kõik teised". Terava teema - prostitutsiooni, seni meie kirjanduses absoluutse tabu, valis Boriss Sandratski oma tööle "Kaks naist tühjas korteris". See on ema ja tütre dialoog, millest koorub välja kummagi kõlblusetu eluviis. Teadlase eetikat käsitles oma võistlustöös "Dotsent" päris nuvitavalt Peeter Urm, elukutselt arst, kelle nimi kirjandussõpradele tundmatu ei ole.

Saak ei piirdu ainult auninnatud ja äramärgitud töödega. Koostöös autoritega võib lavastusküpseks saada laekunud kuuldemängudest veel nii mõnigi. Seda enam, et auninnale jõudnudki ei ole eetrikõlbulikud ilma põnjaliku toimetamiseta. Seda õnne, et võid võistlusele saabunud töö otsekohe lavastusbrigaadile üle anda, on olnud vaid kanel korral. Üks neist Albert Uustulndi "Hirmus inimene" vist jääbki ainukeseks I preemia saanud tööks.

Jääb vaid soovida, et punuma hakanud värsked tuuled avavad suuremad võimalused ka kuuldemängude toimetusele, et tutvustada kuulajaile maailma kuuldemänguvaramu paremikku, mille najal võiksid siis areneda ja kasvada ka meie autorid.

Jääme ootama uut võistlust!

Marika Villa

SÕNUMEID MOSKVAST

Valin Moskva numbri 1374106.
"Halloo!" nõikab tuttav nääl.

"Olen Ralf Parve ja tanan teada, kuidas Moskvast "Päevakajale" uudiseid tehakse."

/Järgneb telefonikõne lindistus/

"Ikka samamoodi kui igalt poolt mujalt. Minnakse kohale, kus midagi sündimas. Või käib Tallinnas teisiti?"

"Ega vist. Oled sa kaua olnud uudiste toimetuses?"

"Mul sai 1.septembril kolm aastat, kui hakkasin "Kajadega" semmima. Kui sa mulle nekroloogi hakkad kirjutama, ära unusta, et kadunu oli ajakirjanduses isetegevuslane."

"Ära edvista!"

"Üldse mitte. Mulle meeldib kasutada enda konta sõna asjaarmastaja, sest seda asja, mida ma teen, ma ka armastan. Olen õnnelik inimene, sest olen elus teinud seda, mida kangesti tahtnud."

"Kuidas see sul nii on välja kukkunud?"

"Oma hobid olen muutnud lemmiktegevuseks. Veel on täntis, et kohe, kui vastikuks hakkab minema, panen ameti maha. On sedagi olnud."

"Sa mõtled oma kunagist diktoripõlve?"

"Just. Muide, kui sealtpeale kokku arvama hakata, saab tänavu (1987) detsembris 25 aastat, kui 18sena diktorite konkursil osalesin."

"Kust sa oma uudiste materjali saad?"

"Igalt poolt. Või arvad, et Moskvas võib uudistest puudu jääda? Siin toimub iga päev, iga hetk midagi põnevat."

"Nii et valida on raske?"

"Oh, ei ütleks. Valin ikka endale kõige huvitavama, lootuses, et see ka kuulajatele meelt mööda."

"Tead sa ise ka, et oled Eesti Raadio kuulajate seas populaarne?"

/Paus/ "Mulle on kuulajad jah õnnitlusi ja kingitusigi saatnud. Siit-sealt on kiidetud ka. Aga ega see mulle Raadiomajas küll sõpru juurde ole toonud."

"Mis sa ise oma populaarsuse põhjuseks pead?"

"Moskvat! Muidugi Moskvat! Ja eks teen vist teistmoodi ka kui teised. Ise ma kuulen kolleegide tegemisi harva ja seepärast ei saa /tahtmatult/ üle võtta proffide malle ja esinemisviisi. Küsitleja on üldse raske olla, minul kipub ikka ainult "kas?" keelele. Väljaõppe puudus.

Kunagi väga ammu, kui maadlesin mingi saatega, ütles äkitselt mulle Mark Soosaar (ta oli parajasti toimetusest väljumas): "Tead, kõige tähtsam raadiolõigus on luua pilt!". Ja pani ukse kinni.

Üle kümne aasta ma raadiot ei teinud. Kui jälle nakkasin, tuli noor Mark ühel jalal kõõluvana meelde, ja ma avastasin omal käel need vahendid, mis aitavad kuulamispilti kujutluses luua. Heli ja sõna! Aga üsna varsti oskasin seda ainsat õpetussõna täiendada: kõige tähtsam on edastada oma tunne!"

Lisaks.

"Minu korter asub majas, mida tunnevad /ja ründavad/ kõik Moskvat külastavad - Dom obuvi na Leninskom prospekte. Mu naabriks oli US NEWS & WORDLS REPORT korrespondent Nicolas Daniloff, praegu tema asemik, keda olen ainult üks kord näinud.

Mul on nüüd kodus stuudio, aknaga tänava poole. Aparatuur on kõige halvem: kodumaised, tinti rikki minevad MEZid ja tobe TESLApult. Alles niljuti sai Eesti Raadio kokkuleppele Üleliidulise Raadioga remondi asjus. Minu töövahendite kaudu ilmneb kõige selgemini juhtkonna suhtumine ja hinnang töösse.

Ma ei nakkagi parem võrdlema, kuidas töötavad minu kolleegid. Näiteks Yrjö Länsipurol ja Martti Hosial Yleisradiost on priima stuudiotehnika, mitmed kompuutrid ja muidugi sõiduautod. Minul mitte, teen oma sõidud kas linnatranspordi või taksoga, kuigi vanemaad on suured ja raha kulub palju. Taksotalonge mulle ei anta ja ei

maksta ka sôite välja. Rääkimata nendest vôimalustest, mis on kolleegidel Eesti Televisioonist.

"Kas ülemused on sinuga rahul?"

"Ma ei ole sellist ülesannet endale seadnud. Veelgi enam, kui kôik ülemused minuga rahul oleksid, kardan, et siis oleks midagi väga valesti. Minu sotsiaalne roll on alati olnud ülemustele mitte meeldida."

"On sul Moskvas oma agentuur?"

"Jah, vôib öelda, et tänaseks on see mul kujunenud. Informeerime kolleegidega üksteist huvitavamatest sündmustest, vahetame infobülletääne ega hoia sôprade eest saladusi, samas jälle ei tohi midagi väljapoole kolleegideringi tilkuda."

"Moskva perestroika ja meie perestroika?"

"Ma ei ole päris kompetentne neid vôrdlema, sest perestroikat Eestimaal ma ei tunne. Aga Moskvas on tahtmine ümberkorralduste järele küll märksa tugevam kui kunagi varem. Eestlased on, näib, oma eluga üldiselt rahul. Mis Eesti ajakirjandusse puutub, siis on ta minu arvates endiselt eidelikult mämmutav. Aga ma ei pretendeeri lôplikule otsusele."

Harri Tiido

HOMMIKUPOOLIK PRESSIBÜROOS

Trrrrrrrrrrr ...

Oohh, juba pool viis. Aeg ennast üles ajada.

Kiiresti kohvi jooma ja raadio lahti. Viie ajal saab teada, millest laias maailmas räägitakse. Saab veel kodus olles sündmustega pisut kurssi.

Esimese bussi peale ja Raadiomajja. "Tere hommikust" unisele valvurile ja teine "tere" märksa erksamale koristajamammile.

Tühjas toimetuses on esimene käik teletaipi-

de juurde - jumal tänatud, sedapunku on mõlemad masinad öö üksinduses paberit kündnud ilma ülesütlemata. Oma paarteist meetrit tuhmi teksti tõmmu jumega paberilindil. Pole siis ka ime, et inimestel hakkavad selle töö juures pikapeale silmad üles ütlema. TASSi posti teel saabuvad infomaterjalid sama kidura trükitasemega, meenutavad pigem põrandaaluseid lendlehti kui nüüdisaegse teabeteenistuse toodangut. Tjann, seni võime normaalset infotööd jälgida peamiselt Sooome TV vahendusel.

... Millega TASSi teletaip meid siis täna hommikul rõõmustab? Nii...see otse prügikasti... siit võib midagi kommentaari tarbeks leida ... selle annan eelinfole ... ahahh, sellest ma hommikul raadios kuulsin. Nii ... "President Reagan esines kõnega, milles kinnitas veel kord USA praeguse administratsiooni soovimatust muuta oma poliitilist mõtlemist nüüdisaja nõudmistele vastavaks...". Ronkem pole vist mõtet lugedagi, diagonaalis vaadateski ilmne, et ainult seisukohavõtt. Kus Reagan esines, pole öeldud. Millal, ei tea. Kellele, samuti mitte. Ja millest ta siis rääkis, jääb siit muidugi saladuseks. Aga pole viga, selle saab kätte muudest allikatest. Ainus järeldus sellest materjalist on see, et jälle rääkis ta teisiti, kui meie oleksime tahtnud.

Nii ... siin on paar konkreetset sõnumit - kõik olemas - aeg, koht, teema, need paneme sisse. See vajab pisut täiendamist. Aga TASSi võib kiita - õine infokanal on siiski palju parem kui varem. On ka parasjagu tegelikke uudiseid ja vähem vanaladdset "raudbetooni". Märksa vähem on teksti nagu "hambuni relvastatud veriste kõrilõikajate jõugud saatsid korda järjekordse hirmuteo". See tänendab siis, et tegemist oli meile sõbraliku valitsuse vastasrühmituste operatsiooniga.

Nii, teletaibiuudised välja valitud, nüüd

raadio lahti ja kuulame ära, mida maailmas muudes keeltes räägitakse. Kerge ragin, aga kostab. Selge... mõned täiendused TASSile ja nii mõnigi seisukoht omandab ka ajas ja ruumis informatsioonilised omadused.

Nüüd siis veel pilk eelinfomaterjalidele... ahahh, konverents Brüsselis. Nii, parteikongress Mehhikos. Loodame, et sedapuhku see siiski toimub. Aastate eest sai üks selline kongress meil maha peetud, kommenteeritud, lõppemisestki peaaegu informeeritud, kui äkki tuli nagu välk selgest taevast teade, et "Täna algab Mehhikos..." Vaat sulle siis eelinfot!

Nii, algusesse midagi riigimeestelt. Õieti nagu polegi täna midagi ametlikku panna. Aga noh, nagu ütlevad vilunud mehed, kui ei ole esimest uudist, tuleb alustada otse teisest... Presidentide tervisest sedapuhku ei räägi, ei ole minu hobi, sest midagi tõsist veel ei ole. Eks selle asjaga ongi nii, et ünele meeldib ametlikke teadaandeid ette lugeda, teisele riski piiril mängida, kolmandale riigitegelaste tervisest rääkida...

Kurat, kirjutusmasin omadega jälle... Tehnika on üldse üks lõpmatu "rõõmuallikas", kunagi ei tea, millal midagi üles ütleb. Kindel on ainult see, et ühtepuhku mõni masin koostööst loobub.

Nii, pikkust peaks juba jaguma ja ega rohkem olegi midagi öelda... ahahh, lõppu paneme veel selle sõnumi naisest, kes kunstliku viljastamise teel sai iseenda lastelaste emaks. Kui muud ei panda tähele, siis seda kindlasti.

Pagan võtaks, kuus minutit eetrini aega. Kribinal-krabinal paberid kokku ja lifti poole teele. Kui see nüüd ainult korras oleks, kui seda ei oleks parasjagu paar korrust kõrgemal mõni koristaja pesemas, kui keegi ei vestleks neljandal korrusel ja lifti kinni ei hoiaks. Jala esimeselt korruselt neljandale joosta ei ole mingi

lõbu. Tervisele võib see kasulik olla, kuid hingamisele mikrofoni ette minnes nüüd küll mitte. Korra sai joostud viimasel minutil stuudiosse, aega kümme sekundit, ning kurgus kinni. Ei hiljem ega varem ole kunagi nii lünikesi lauseid produtseerinud, osa jäi üldse ette lugemata, aga keegi ilmselt aru ei saanud.

Jumal tänatud, lift ootab, nüüd üles ja stuudiosse.

"Tere hommikust" - Tere hommikust, võta platsi, millega meid siis täna rõõmustad?" - "Noh, sõda just kuulutama ei hakka"- "Hea seegi".

Mikrofon parajasse asendisse, pilk kellale, pisut on aega, jõuab teksti korra veel läbi vaadata..., köh... köh. Olen vist külmetanud, kurgus pisut kõditab. Hea, et köhanupp on olemas, raadios saab vähemalt mikri välja lülida ja häále puhtaks könatada, teleris küll ei tahaks olla. Kujuta vaid seda pilti, et hakkad rääkima "Nõukogude rahuarmastava välispoliitika..." siis paljutähendav köhatus, "järjekordne ilming..." paljutähendav köhatus... Seleta siis pärast, et sa ei vihjanud mitte millelegi, et sul oli lihtsalt köna.

"Oled sa valmis? Läks." Nupulevajutus...
"Siin Tallinn. Kell on... Väliskommentaatori märkmikust. Mikrofoni ees on... "

Puhh, sellega on siis asjad ühel pool. Nüüd alla tagasi järgmist saatejuppi kokku panema ning kokku kirjutama. Ehk on vahepeal midagi uut tulnud. Hea, et ei ole suvi, mõnikord tuleb selliseid hapukurgihooaegu ette, et ime või näpu otsast uudiseid välja.

Hašek mõtles ajakirjanikuametis olematuid loomi ja linde välja, et tea, kuidas välisuudistega oleks? Ega vist keegi küll tänele paneks, kui räägiks mõne uudise sellest, mis halb "seal" on elada. Mõned pärisuudisedki jätavad sellise mulje.

Nii, taas toimetuses. Esimene käik teleťaibi

juurde, siis raadio sisse, et kuulata, mida muus keeles räägitakse. Ja nii päevast päeva, vastavalt valvegraafikule. Hea, et ei pea tööl käima kellast kellani. Paaritunnise magamise järel on küll kerge väsimus ja vahest hakkab kogu see värk ka närvidele, aga eks sellepärast olegi ajakirjanike eluiga suhteliselt lühike, selleeest aga pingeline, huvitav, naljakas. Ajad muutuvad, suhtumised muutuvad, eilsed tabud tühistatakse, endised mässulised saavad partisanideks ja siis võib-olla jälle mässulisteks, kuigi võitlevad kogu aeg sama asja nimel. Eri infoallikad annavad üksteist välistavat teavet ja sinu asi on aimata, mis on õige. Aga mis siin ikka pikalt heietada, uus leht masinasse ja uut saadet tegema.

Tarmo Veer

VÄLISSUHTED

Meie komitee välissuhted põhinevad NSV Liidu Tele-Raadiokomitee koostööplaanidel ning teostuvad komitee välissuhete sektori vahendusel.

Sisu poolest võib neid liigitada järgnevalt:

- Eesti NSVd tutvustavad reportaažid (majandus, kultuur jne);
- ühissaated teiste tele- ja raadioorganisatsioonidega;
- programmide vahetus;
- erialased kontaktid.

1987 aastal koostasime 56 eriprogrammi 19 riigi tele- ja raadioajakirjanikele ning spetsialistidele.

Võrreldes varasemate aastatega on kasvanud huvi perestroika, eriti ENSVs toimuvate ümberkorralduste ja uuenduste vastu.

Huvi individuaal- ja kooperatiivsete töövõtumeetodite ning nende rakendamise vastu Ees-

tis tundsid telekompaniid CBS (USA), BBC ja ITN (Suurbritannia), TBS (Jaapan). Samad teemad huvitasid ka Soome, Prantsuse, Hispaania, Venezuela, Tšennoslovakkia ja Ungari televisiooni korrespondente.

Kanada telekompanii CBC valmistas ette programmi "Teadus ja tehnika NSVLs". Selle üks osa filmiti Eestis. Külastati "Talleksit", Saku Maaviljeluse ja Maaparanduse Instituuti ning Tallinna Uussadamat.

Uutmisprobleemid huvitasid ka USA telekompaniid TBS, kelle tellimusel valmis Inglise firmal "Antelope" programm "Portreed Nõukogude Liidust", mille 6 seeriast üks filmiti Tallinnas. Huvituti nõukogude inimestest, nende töödest, elust, arvamustest, suhtumisest. Üks filmikangelasi oli Mati Talvik ja tema poolt tõstatatud aktuaalsed probleemid saates "Vaatevinkel".

Uus-Meremaa telekompanii "Words and Pictures International" tutvustab 6osalise seriaalina perekonnaelu Nõukogude Liidu erinevates piirkondades. Tallinnas filmiti linna peakirurgi Uno Sibulat ja tema perekonda.

Vanalinna päevade üritusi jäädvustasid SLV telekompanii ARD ja Ungari TV, Soome MTV filmis "Lillepidu 87" ja "Ranva Hääle" ranvajooksu. Tartu levimuusika päevadel osalesid Soome Yleisradio muusikatoimetajad.

Üneks vastastikuse koostöö vormiks on ünissaated. Pikaajalised on sidemed Soome ja Ungari kolleegidega. Vastavalt NSVL Tele-Raadiokomitee ja Soome Yleisradio vahel sõlmitud iga-aastastele koostööprotokollidele on muutunud traditsiooniliseks üniskontserdid. 16.aprillil toimus TPI aulas järjekordne Eesti Raadio ja Soome Yleisradio "Muusikasild - Sävelsilta". 22 novembril sai Soomes teoks Yleisradio - ETV klassikalise muusika kontsert.

Iga-aastased on ka Eesti Raadio koostöösidemed Ungari Raadio kirjandussaadete toimetuse

kolleegidega. 25.septembril toimus Noorsooteatri väikeses saalis kirjandusõhtu Istvan Örkeny loomingust.

Juunikuus toimus Tallinnas rahvusvahelise teleraadioorganisatsiooni OIRT nõupidamine 8 liikmesmaa osavõtul. Vaatluse all olid kirjandus- ja kunstisaated raadioprogrammides. Eraldi tutvuti raadiokuuldemängudega ning nende vahetamise võimalustega, viidi läbi sümpoosion raadiolavastuste uutest vormidest.

Jätkub Rootsi TV huvi ETV programmide ja "Eesti Telefilmi" uuemate filmide ning videomaterjalide vastu. Juunis valisid Tallinnas sobivad programme Rootsi TV toimetaja T.Thoren ja M.Andersson.

Soome Yleisradio tunneb huvi Eesti kultuuripärandi vastu, koostati raadiosaade "Raamat ENSVs". Yleisradio kirjandussaadete toimetusel valmis 50minutiline teleprogramm M.Undist, V.Luigest ja J.Viidingust. Gustav Ernesaksa 80. juubeliks valmib Yleisradios temast portreefilm.

Rootsi Raadio toimetajad huvitusid Eesti ajaloost, eelkõige astatest 1941-1944, koos Lembit Lauriga intervjueeriti Eesti Laskurkorpuse veterane.

ENSV Tele-Raadiokomitee tööga käisid tutvumas ning infot ja kogemusi vahetamas kolleegid Saksamaa LVst, Soomest, Ungarist, Mongooliast ja Bulgaariast.

Harri Kõrvits

"KAS TUNNETE EESTI MUUSIKAT?"

See oli mõni aasta tagasi. Istusin "Kunglas" kohvitassi taga ning sirvisin hommikusi ajalehti. Äkki kõlas mu tooli kõrval hele ja selge lapsenääl: "Kas tunnete eesti muusikat?" Täpselt sama intonatsiooniga, nagu olime seda juba mitu

aastat harjunud kuulma igal laupäeval kell 13.30 Vikerraadios.

Väike kõvahäälne küsija polnud keegi muu kui Hardi Tiiduse tütretirts Maria, kes, nagu selgus, oli isaga koos olnud juba mõnda aega selle saatesarja hoolas kuulaja.

Sel korral oli Hardi Mariale öelnud, et see onu, kes seal üksiku laua taga lehte loeb, ongi see mees, kes raadios küsib: "Kas tunnete eesti muusikat?" ning Maria oli siis otsustanud seda ka minu käest ise küsida.

Tõtt öelda ega tunne küll. Ja kaugeltki mitte kõike. Eks ole ju seda eesti muusikat ikka oma kenakene kogus, kui kokku võtta see, mis varsti 100aastase professionaalse loomeepohhi jooksul meie heliloojatelt kõikides žanrides kirja on pandud.

Olen ligemale kuue aasta jooksul püüdnud eesti muusikat raadiokuulajatele lähemale tuua ja omasemaks teha. 1987. aasta septembri lõpul läks eetrisse sarja 310. saade. Kui võtta arvesse, et igasse pänklipauna mahub viis-kuus muusikapala, siis on selle aja jooksul eetris kõlanud ligi 1700 teost lauludest ooperini.

Eesti Raadio sotsioloogid, kes uurivad meie saadete kuulatavust, on selle saate kuulajate hulgaga rahule jäänud: protsent kuulajate üldarvust on aastaid püsinud 16 ümber, mis teeb välja ca 10000 kuulajat korraga.

Kuidas sari alguse sai? See oli vist 1981. aasta algul, mil alustasin lihtsat, tekstita kontserdisarja pealkirjaga "Kas tunnete eesti muusikat?". Erinevus tavalisest muusikasaatest seisnes selles, et teadustus, seega siis ka nagu lahendus kõlas kaljukindlalt alles muusikapala järel.

Ünel järjekordsel hommikusel "letutškal", mil kontrollkuulaja oma arvamuse kuuldud saatepäeva kohta kokku võtab, lausus tookordne laupäeva kuulaja muu hulgas, et saade "Kas tunnete

eesti muusikat?" meeldis küll muusikalisest küljest, ent kava kokkuseadja võiks saatele lisada minimaalse teksti.

See mõte ei andnud mulle enne rahu, kui proovisingi täiendada kontserti võtmejutuga, milles vinjasin niinästi pala autorile kui ka palale endale. Sellele järgnes pähkliloo esitamine ning lahendus. Vältisin algusest peale seda, et kuulaja peaks vastama kirja teel. See võtnuks aega ja toonuks juurde asjatut paberiuputust, sest saatekavas on küllalt palju sarju, millele oodatakse kirjalikke vastuseid. Praegusel kujul saab aga kuulaja ennast ja oma teadmisi kone kontrollida.

Kui aastat neli-viis tagasi piirdusin peamiselt süvamuusikaga, siis sarja mitmekesistamiseks lülitasin hiljem juurde ka levimuusika. Selles žanris olen uuema loomingu kõrval tutvustanud mõneti ka varasemate aastate väärtuslikumat osa. Ja ega seda nii vähe olegi. On ju meil näiteks päris unustusse jäänud Uno Naissoo kammerdžäss, Evald Vainu orkestriteosed jpm.

Aastatega on sari omandanud teatud kindla suunitluse, mitmekesine temaatika ja küllaltki vaheldusrikas vormiline ülesenitus on aidanud kaasa omanäolise saate kujunemisele.

Teatavaid probleeme tekitas autorile algul tekstiosa, selle laad, muusikateoreetiline aste, adressaat jpt küsimused. Võtsin suuna populaarteaduslikkusele, milles muu kõrval on ruumi ka lõbusal, kas või anekdoodini välja. Arvan, et nii mõnigi tõsine muusikamees ja tema teos jäävad kuulajale kindlamini meelde, kui seda siduda mõnusa huumoriga.

Saadete sõnamaterjali kogumine, lanterdamine ja temaatiline paikapanemine nii heliloojate kui ka teoste järgi on võtnud ja võtab lõviosa ettevalmistusajast. Tuleb läbi töötada võimalikult palju trükiseid, arhiivifonde, mälestusi jms, et leida ja talletada daatumeid, sündmusi, fakte,

mis tekitavad huvi heliteoste ja nende loojate vastu.

Seejuures peab märkima, et varasematest aastatest on säilinud hoopis mitmekesisemad ja huvitavamad materjalid, tänapäeval kirjutatakse vähem kirju ja enamik asju aetakse ära telefoni teel. Ka muusikat ja muusikuid käsitlev ajakirjandus on liiga napisõnaline ning ametlikum, kui oli viis-kuus aastakümmet tagasi. Tõsist on vänevõitu, nuumor on kadunud hoopis.

Sel määral, kui mul on olnud tagasisidet kuulajatega, on üldised arvamused olnud soodsad: ollakse päri muusika valikuprintsiibi ja käsitluslaadiga. Rahul ollakse ka teksti ettekandega, Karl Kalkuni järel on sõnalist osa viimastel aastatel esitanud Endel Padrik. Saate tehnilise taseme eest on hoolitsenud Heli Sillar, Mai Männiksoo, Vilja Kalme ja Riina Gross.

Millised on plaanid?

Kõigepealt tanaks kuulajaid enam rahuldanud saatevorme süvendada ning rikastada uute nippidega. Põnilised ettevõtmised seisnevad aga ikkagi sõnalise materjali laiendamises: heliloojate biograafiliste andmete täiendamine, nende loomingu põhjalikum tundmaõppimine. Paremini ja täpsemalt tuleks kokku panna ka tutvustamisele kuuluvate teoste plaan.

Arvan, et kui kõik need kavatsused edaspidises töös ellu viia, siis peaks sari "Kas tunnete eesti muusikat?" äratama kuulajaskonna veelgi suurema huvi eesti neliloomingu vastu.

Aavo Hirvesoo

TELE-RAADIOKOMITEE MUUSIKAKOLLEKTIIVID 1986. ja 1987. AASTAL

Eesti NSV Riikliku Tele-Raadiokomitee juures tegutseb kolm muusikakollektiivi: Eesti NSV Riiklik Sümfooniaorkester (ERSO, asutatud 1926), Estraadiorkester (1945) ja Segakoor (1945). Nende peadirigendid on Eesti NSV rahvakunstnikud Peeter Lilje (alates 1980), Peeter Saul (1977) ja Ants Üleoja (1968).

Kõik nad kujutavad endast ranvuskollektiive, kelle repertuaar kujuneb eeskätt algupärastest teostest. Mõistagi esitavad nad ka vennasranvaste neliloomingut ja teoseid maailmaklassikast. Meie kollektiivid on korduvalt viinud eesti muusikat väljapoole koduvabariiki, mitmesugustele kontsertmatkadele, pidulikele tähtpäevakontsertidele, kultuuripäevadele.

Komitee kollektiividest suurim on ENSV Riiklik Sümfooniaorkester oma 103 muusikuga, lisaks 5liikmeline juntkond. Aastal 1987 andis ERSO 70 avalikku kontserti. Kontserttegevus oli elav tänu lillepidudele Tallinnas ja Moskvas ning kontsertreisidele Siberis: Novosibirsk, Krasnojarsk ja Tomsk. Üntekokku anti Siberis 8 kontserti.

Eesti Raadio fondi salvestati ligi 400 min muusikat. Sellele lisanduvad veel heliplaadisalvestused firmas "Melodia" ja esinemised ETVs.

Valdav osa tööst on tentud Peeter Lilje juhtimisel, kuid orkestriga on töötanud veel P.Mägi, J.Alperten, K.Raudsepp, R.Matsov, V.Pähn, V.Sinaiski, A.Tšistjakov, A.Aleksejev, I.Resnis, A.Dmitrijev, E.Hatšaturjan ja G.Provatorov. Nii kontsertidel kui salvestustel on solistide osas olnud arvukalt ERSO oma muusikuid: O.Ainomäe, H.Kalaus, M.Kärmas, K.Kauksi, K.Velthur, L.Läte, J.Õun, S.Saulus, T.Järvi, A.Kaasik, N.Birk, Ü.Kaadu, I.Kuus, M.Lukk ja A.Ausma. ERSO solis-

tidena on esinenud kahel viimasel aastal ka lauljad T.Sild, M.Eensalu, T.Kuusik, U.Tauts, I.Kuusk, L.Tammel, H.Krumm, T.Reinau, A.Kaal; pianistid P.Lassmann, I.Ilja, K.Randalu, A.Kuuseoks, J.Figurenko; viiuldajad M.Tampere, L.Erendi, V.Tretjakov jt.

Tele-Raadiokomitee Segakooris on 75 lauljat ja 3liikmeline juhtkond. Töö spetsiifika tõttu ei ole koori tegevus võrreldav ERSOga. Segakoor andis 1986.a vaid 11 ja 1987.a 14 täismõõdulist a'cappella kontserti, mis tegelikult polegi väne, kui arvestada, et koor on valmistanud ette ja esitanud ka suurvorme: 1986.- 5, 1987.- 6. Neile lisandub esinemine pidulikel kontsertidel. Eesti Raadio fondi salvestas segakoor tänavu ligemale 100 min eesti heliloomingu algupärandeid. Oma kunsti on koor pakkunud koduvabariigist kaugemalgi (1986 - Kuibõšev, Togliatti, Valgevene NSV, 1987 - Armeenia NSV, kammerkoosseis ka Kotkas). Põhiline koormus on olnud A.Üleoja kanda, vähemal määral ka T.Kangronil, 1987 oktoobris asusid koormeistritena tööle A.Soots ja T.Kapten.

Estraadiorkestri koosseisus on 60 mängijat ja 6 administratiivtöötajat. Kui varasematel aastatel töötas orkester valdavalt stuudiokollektiivina, siis viimastel aastatel on palju esinetud kontsertidega peamiselt Filharmoonia kaudu. Viimane asjaolu on mõjutanud kollektiivi esinemiskultuuri ja -meisterlikkust. 1986.aastal esines kollektiiv 43 täiskavaga, 1987 oli neid juba ligi 60 (sh Moskvas "Rossija" kontserdisaalis ja Soomes). ETVs esines orkester 1987 10 korral, Eesti Raadio fonoteeki salvestati ligemale 300 minutit muusikat. Kollektiivi tööd juhivad P.Sauli kõrval ka K.Kikerpuu ja T.Kõrvits. Koos estraadiorkestriga on salvestatud nelilindile ja -plaadile kõiki meie juhtivaid levilauljaid: H.Lääts, I.Linna, T.Pihlap, S.Vrait, M.Maltis, M.Väljataga, K.Madis jt, samuti instrumentaliste: A.Pilliroog, A.Ots, J.Nõgisto, H.Nagla, G.Pekarevski.

RAUL REBANE

MONITORI EES

Eesti NSV Tele-Raadiokomitee "Infoleht" nr.10/1987 ütleb: ""AB Raadio" programmis olid tunduvalt eelistatud spordireportaažid ja seejärel muusika. Kuulajaid huvitasid kõige enam kergejõustikureportaažid Roomast. Mitmesuguste spordi suursündmuste kajastamine eriprogrammidena õigustab end 68,1% kuulajate arvates."

Need populaarsed kergejõustikuülekanded tenti monitoridelt. Sedapunku olid stuudios Toomas Uba, Tiit Rääk, Erik Lillo ja Rein Küttim. Olukorda raskendas see, et oma meest konapeal ei olnud, kogu programm valmis Raadiomaja 5.korrusel.

Monitorreportaaži on võimalik tena (ja on ka tehtud) pallimängudest, poksist, suusatamisest, suusahüpetest, ujumisest jpt aladest. Töö keerukus ei ole võrreldav kergejõustikureportaažiga. Tavaliselt toimub staadionil mingi jooks, mingi hüppe- või heiteala finaalvõistlus ja mõned kvalifikatsioonivõistlused. Eriti suurvõistluste viimastel päevadel on korraga käimas 2-3 väljakuala finaalvõistlust ja ka jooksufinaalid. Täieliku ülevaate saab vaid staadionil viibija, ja ka temal on vaja aastatepikkust treeningut, et kõige toimuvaga enam-vähem kursis olla. Seetõttu ongi välismaal hakatud suurvõistluste kajastamisel kasutama reporteribrigaade(5-6 meest).

Reporteril on kasutada monitor, mille ekraanilt näeb ikka ainult üht ala ja kuigi paljud raadiokuulajad arvavad, et meil on kasutada mingi lisapilt, teavad tegijad, et see nii ei ole.

Viimasel ajal on punkenud tulised vaidlused rahvusvahelise telepildi moodustamise põhiprintsiipide üle. Kommentaatorid ei olnud rahul Oberstdorfi suusatamise MMi näitamisega. Kritiseeriti Los Angeles'e suveolümpia kergejõustiku-

pilti. Vastakaid arvamusi oli Stutdgardi kergejôustiku EMvôistluste televariandi kohta jne.

Kergejôustikupildi moodustamisel avaldavad mõju tehniline varustatus (kaamerate arv, kordusaparaadid, tekstiseadmed), personali kvalifikatsioon (režissööride, operaatorite, assistentide, elektroonikaspetsialistide tase), poliitilised aspektid (soov näidata oma sportlasi) ja mitmed muud tegurid.

Mul on tulnud Kesktelevisioonis tegelda rahvusvahelise kergejôustikupildi moodustamisega alates 1979.a rahvaste spartakiaadist kuni Hea Tahte mängudeni. Aja jooksul on selgunud põhimôtted, millest võiks lähtuda, kui tahetakse rahuldada rahvusvaheliste kommentaatorite vajadusi.

Telepilt suurtelt kergejôustikuvôistlustelt peaks võimaldama reportaaži teha ka monitoridelt. Esmanôue on informatiivsus. Selleks:

1) Jooksudistantsid tuleb näidata kôik, finiš koos kordusega.
2) 100 - 1500 m jooksud tuleb näidata katkestamatult.
3) 3000 m takistusjooksust alates võib jooksu ajal näidata ka üksikuid hetki väljakualadelt, seejuures ei tohi eetripildist välja jääda olulised taktikalised momendid (vahespurdid, katkestamised jne).
4) Staieridistantsidel tuleb katkestamatult näidata viimast kahte ringi, sôltuvalt jooksu taktikast ka rohkem.
5) Kommentaatoritele tuleb anda aega osavôtjate tutvustamiseks ja vaatajale situatsiooni selgitamiseks, mistôttu pilt peab rajale minema vähemalt 30-50 sekundit enne jooksu algust.
6) Väljakualadel tuleb eesmärgiks seada vähemalt 6 parema katse näitamist. Tavaliselt ei jää selleks piisavalt aega, mistôttu oleks soovitav loobuda kôikide katsete kordamisest. Aegluubis tuleks näidata edukad ja paremusjärjestust mõjutavad katsed.

7) Piisava arvu kordusaparaatide olemasolul on võimalik mõningaid olulisi katseid säilitada. Näiteks 800 m finaali ajal tõugatakse hooaja parim tulemus kuulitõukes. Eetris näeks see välja nii: 800 m jooks, finiši kordus, vaheplaan võitjast, kuulitõuke kordus.

8) Reportaaži venitab kontunike tegevus. Tulemused ilmuvad tabloole hilinemisega. Mitte alati ei ole võimalik tulemuste ilmumist oodata, mistõttu on eriti tähtis tiitrimasina toimetajate reaktsioon, kellel on võimalik režissööridele pakkuda mingi ala jooksev paremusjärjestus, mis vabal hetkel eetrisse antakse.

9) Režissöörile on oluline tunda sportlaste kombeid. Näiteks teivashüppes kestab keskendumine 1-2 minutit. Erinevatel sportlastel on katseks valmistumine erinev. Teades sportlase iseloomu, on võimalik alale üleminekut venitada viimase hetkeni, näidates sel ajal midagi muud.

10) Peab olema kindel, et tipptulemused eetrist välja ei jääks. Kaasaja tehnilise varustatuse juures on see suurvõistlustel enamasti tagatud. Kui tehnikat on vähe, on risk suur. Näiteks NSVL - SDV matši ajal õnnestus Heike Dreschleri kaugushüppe maailmarekordit näidata vaid seetõttu, et juba mitu kuud varem peeti tõenäoliseks selle sündi ja ala varustati vastava tehnikaga.

11) Tähtis on säilitada objektiivsus, ei tohi olla oma sportlase eelistamist eetrivariandis, põhiline on sportlik printsiip.

12) Erinevate alade käsitamisel on välja kujunenud lisanõuded. Staieridistantsidel tuleb aeg-ajalt näidata peale liidrite ka üldplaani, millelt on võimalik välja lugeda sportlaste vaned. Esimestel ringidel tuleks vastassirgel näidata sportlasi suuremas plaanis, et kommentaatorid näeksid rinnanumbreid.

13) Kui on aega, saab rõhutada psünnoloogilisi nüansse, näiteks suur plaan sportlasest, kes jälgib konkurendi katset, suured plaanid tuntud pealtvaatajatest, efektsed üldplaanid jne.

14) Maksimaalselt tuleb mängima panna taustaheli. Oskuslikult kasutatud helisüsteem annab reporteritele sageli olulist lisainformatsiooni.

Eelöeldu ei haara kaugeltki ranvusvahelise telepildi tootmise kogu keerukust. Telepilt on aga muutunud võistluse kvaliteedimärgiks. Pildi järgi otsustatakse sageli telespordimõtte arengu üle.

Monitorreportaaže on meie programmis ka tulevikus ja tahaks loota, et režissöörid reporterite tööle järgnevate võistluste näitamisel senisest rohkem kaasa aitavad.

P.S. 1988.aasta NSV Liidu kergejõustiku meistrivõistlused toimuvad Tallinnas, huvi nende kui olümpiaeelsete võistluste vastu on väga suur. ETV brigaadidel on hea võimalus teooriat praktikas kontrollida.

Ülo Ojatalu

KAS ŠEFLUSTÖÖD UUTA VÕI TEMAGA LEPPIDA?

Vaevalt on ettevõtet, asutust või organisatsiooni, kes ütleks, et šeflusabi majandile, juurviljabaasile, ehitusele jne pole talle sugugi koormav. Piisab, kui meenutada, et abiks saadetuil säilib tavaliselt palk täielikult või osaliselt põhitöökohal, toodang või töö jääb aga saamata, tehakse ära hilinemisega, kuidagimoodi, asendajatega. Uutes majandustingimustes on aga iga lisakulutus kanjum, ka igale kollektiivi liikmele.

Tele-Raadiokomitee šeflusabi Kõrgemäe sov-

noosile ei viita eriti sovnoosi edenemisele, kuigi majand on jõudnud rajooni kümne esimese hulka. Viimaste aastate arvud on niisugused:

	inimpäevi	sellest sihtšeflust (autojunid,viljakuivatajad)
1984	842	116
1985	841	48
1986	579	-
1987	839,5	230

Veel pole alust loota, et abivajadus, eriti hooajatöödel, lähemate aastate jooksul täiesti kaob, kuigi linlaste kogupanus võrdub... umbes 3 inimese tööaastaga! Aga tootlikkus?

Julgen väita, et šefi abiga saadud tooteühik läheb kaks korda kallimaks kui sama ühik põhitöötaja toodetuna. Põhjuseks on madalam kvalifikatsioon (ka lihtsat tööd on vaja osata!), suured kulutused transpordile, ööbimisele (näiteks remonditi 1987.a. kevadeks šeffide maja) ja toitlustamisele. Võib arvata, et Eesti NSV kolhooside ja sovhooside isemajandamisele ülemineku tõttu on Kõrgemäe sovhooski edaspidi sunnitud oma kulutusi vähendama.

Šeflusabi paremaks korraldamiseks oleks ennekõike tarvis, et ENSV Ministrite Nõukogu asjalikult läbi vataks linlaste abi tarbivate majandite jaotuse. Pealiskaudnegi arvutus näitab, et Narvast poleks vaja Võru rajooni sõita, Tallinnast Läti piiri äärde ka mitte, kui rakenduks abistamise ratsionaalne skeem. Praegu seda küll ei ole.

Tõsi, aja jooksul on kujunenud mõistvad suhted linna- ja maapartnerite vahel, leitud huvide häid rahuldamisviise. Näiteks Kõrgemäel organiseeritud laste suvelaagriga jäid osalised väga rahule. Kuid miks ei võiks ka lähemal asuvate partnerite vahel kujuneda head suhted.

Ei saa uskuda, et ka nn sihtšefluse võimalused oleksid maksimaalselt kasutatud. Meie poolteisetuhandelises kollektiivis on inimesi, kes

suvila vôi maja ehitamisel saadud oskustega ei jää alla keskmisele ehitustöölisele. On nad arvele vôetud, et partneritele seda abi pakkuda? Sama käib ka automeeste kohta - vôib-olla oleks kasulikum rakendada neid kas vôi mutrikeerajatena pôllumasinate remondil? Mônigi veidi eakam, kehvapoolse tervisega mees ei keelduks oma oskuste rakendamisest, küll aga püüab vältida kivitôstmist vôi kartulipôllul küürutamist, et mitte hiljem nädalaid pôdeda.

"Organiseerimise külg jätab seal väga viletsa mulje," ütles mees, kes töötas paar kuud viljakuivatis. Kûllap kehtib väide üldisemaltki. Aga kas meie komitee kogenud ajakirjanikud on abi pakkunud, muidugi niiviisi, et maameest kôrgilt ôpetama ei hakataks?

Môni aasta tagasi tegin ettepaneku, et hooajal peaks pidevalt sovhoosis asuma meie kollektiivi täievoliline esindaja, kes ajaks joonde kôik töö-, olme- ja muud mured. Kuid senini need on suurelt osalt iga šeffide grupi enda hooleks jäänud.

"Algul olid välivoodid. Ei arvestatud, et inimesed tulevad ikka pikemaks ajaks." Ja lahendasidki mehed töömeeleolu mitte just tôstvaid asju ise. Nädal kulus töövôimaluste loomiseks."

"Meie komiteepoolset huvi, kuidas töö ja elu läheb, ei olnud tunda küll. Meil tuli selgeks teha, et me pole linnast väljasaadetud, vaid ise tulnud, ja tööd tegema."(Viljakuivataja ütlused).

Kôik pole olnud korras ka töö tasustamisega, on ette tulnud tôsiseid konflikte.

Suurim takistus ja kulutuste pôhjus on muidugi kaugus. Seda enam peaks môtlema kuidas iga töötund läheks täie ette.

Meenutades oma varasemaid kogemusi ja salvestatud vestlusi kuulates, kerkis idee, mis praegu tundub arvatavasti utoopilisena, mône aasta pärast ei pruugi aga enam selline olla.

Vôib-olla oleks môlemapoolne kasu hoopis

suurem, kui paar noort peret, kes linnas juba pikka aega lootusetult korterit oodanud, asuks Kõrgemäele elama. Nad saaksid seadusega lubatud soodustused sovhoosilt, aga kõikvõimalikku, võimatuna näivatki abi ka meie kollektiivilt? Kas neli tööjõulist, eelkõige peremehetundega paikset inimest poleks olulisem panus, mida nii väga vajab just mahajäänud majand?

Nii või teisiti, liialt palju on šeflustöö korralduses ükskõikset harjumuslikkust ja formaalset kohusetäitmist, seda nii kõrgemalt tasandilt alates kuni majandi ja meie kollektiivini välja. Jääb loota, et selle kirjutise ilmumise aegu on uutmine jõudnud ka šeflusvaldkonda, ja miks mitte tänu meie komitee pingutustele?

SAATED, MIS EI JÄTA ÜKSKÕIKSEKS

Urmas Ott

TERETUTVUS "TELETUTVUSEGA"

Saateid sarjast "Teletutvus" on vaataja 15 kuu jooksul näinud 15 korral (Gurtšenko, Liepa, Vinokur, Pauls, Freindlihh, Raikin, Tretjak, Jevstignejev, Gomelski, Ozerov, Metreveli, Biešu, Rodnina, Pugatšova, Ernesaks). Need inimesed on olnud meie saadetes ekraanil oma elust ja tegevusest jutustamas umbes 20 tundi. Nõusoleku esinemiseks on andnud Žvanetski ja Nikulin. Sari elab praegu teist hooaega ja näib, et on leidnud oma vaataja. On inimesi, kes seda saatesarja, õigemini küll saatejunti, füüsiliselt ei kannata. Muidugi on ka saatejuht kaotanud illusiooni, et võib meeldida kõikidele vaatajatele. Nüüd on usk saanud teiseks - selline asi pole võimalik ja vaevalt, et selline trikk ka kellelgi kogenud kolleegidest korda läheks. Ilmselt just saatejuhi maneer ja kombed, tema poolt esitatavad "bulvariajakirjandusele omased" ja "meie TVle oma olemuselt sügavalt võõrad" küsimused ja huvid on esile kutsunud paljude vaatajate tormilise vastuseisu. Poisil tuleb veel õppida! On muidugi ka inimesi, kes väidavad, et see, mida nad nendest saadetest on kuulda saanud, on olnud nende jaoks uus ja huvitav. Kõik võib olla.

Saate tegijatel on õnnestunud realiseerida oma soov, et ekraanile jõudev intervjuu jätaks monteerimata mulje, et mingid kõrvalised atraktiivsed TVtrikid ei segaks jälgimast inimest ja temaga kaasa mõtlemast. Mis seal salata - TVpärast on saates küllalt napilt. Pigem meenutab see vestlus jutuajamist raadios kui TVs. Võimatu öelda, on see eelis või etteheide. Oma vabanduseks võivad saatetegijad öelda, et see on nende

taotlus, mis ei tulene saamatusest. Nad väidavad, et on väsinud kõikvõimalikest vilgutamistest ja vingugaasidest teleekraanil, et nende jaoks on ring saanud täis ja kõige huvitavam asi, mida TV näidata võib, on ikka elav ja mõtlev inimene.

Meie kõikide ühine püüd on huvitav saade. See õnnestub siis, kui inimene meie ees avaneb. Muidugi oleneb õnnestumine sellest, kuidas intervjueeritavale sümpatiseerib reporter, kas suudetakse leida ühine keel. Intervjuu on küll klassikaline saatevorm, ometi teame sellest häbematult vähe. Me peame siin oskama õppida eeskujudelt, peame unustama selle, kus nad elavad ja kelle klassihuve kaitsevad. Õppida tasub meistritelt.

Kohtumised inimestega eliidi hulgast on hea kool. Tänu säärasele suhtlemisvõimalusele on saatetegijad saanud ka ise targemaks.

Reeglina salvestatakse saated kohapeal. Üks asi on leida "Teletutvuse" tarvis oma kodulinnas paar tundi, teine võtta ette sõit Tallinna ja raisata mitu päeva. Vaevalt suudame neid siia meelitada "Viru" või "Olümpia" võludega, parem on sellest isegi mitte juttu tena. Kõiki on üllatanud meie töömaneer: vähe inimesi salvestusel, ilma kisa ja kärata, ilma proovide ja duubliteta, küsimusi ette ei anta, pakutakse kohvi. Meie eelis saab olla vaid ühes: suhtlemises ja töökultuuris. Ajad tervikuna kodumaises televisioonis on muutunud ja mitte meie kasuks.

Sari sagedusega 12 saadet aastas nõuab tegijatelt suurt indu ja täpset ajagraafikut ning väga head organisatsiooni. Meie komitee on ilmselt ainus kogu Liidus, kus puudub inimene, kes tegeleks lennupiletite ja hotellikohtadega. Kõik tuleb panna klappima iseendal, tuleb käia ja paluda, ähvardada ja veenda. Eriti näiteks mõnd erilise õiglustundega raamatupidajat, kellele ei mahu päne mõte, miks tuleb Ljudmila Gurtšenko

elama panna luksusnumbrisse, kui meil on kôik vôrdsed. Vastuargumente pole vôimalik leida, sest nii ta on!

Kôik need küsimused tuleb lahendada assistent Gerda Kordemetsal. Tark on ekspluateerida inimest siis, kui tal on veel nooruse illusioonid ja entusiasm, kui ta ei tea veel täpselt, kus mille eest ja millist raha makstakse.

Kogu tegevusstrateegia ja -taktika kooskôlastab toimetaja programmi peadirektsiooniga. Siiani on juhtkond suhtunud "Teletutvusesse" môistvalt ja ilmse huviga. On teadmata, kui kaua praegused tegijad pingele vastu peavad, sest tööd on ees veel palju ja küllap jätkub seda ka tulevastele noortele kolleegidele. Neile, kellel ei tule puudu ettevôtlikkusest, kellel jätkub vanemate kolleegide arvates lausa kadestusväärset nahhaalsust, kes ei usu, et miski on nende jaoks saavutamatu, kes arvavad, et traditsioone vôib hea tahtmise ja soovi korral ka ignoreerida ja kes usuvad oma jôusse. Ainult tugev saab tuge kriitikast. Ainult tugev vôib solvangule mitte samaga vastata. Ta vôib jätta hoopis vastamata - tugevama ôigusega.

Seega tasub uskuda, et kôik on veel ees. Möödas on esimene vaimustus ja vastuseis. Nüüd on algamas argipäev ja tegelik töö. Töötavad ka need, kes on teel nende kôrguste poole, kus me neid (kui päevi antakse) mônes "Teletutvuse" saates kunagi kohata loodame.

Siinkohal tahaks tänada kôiki oma kolleege môistmise ja heatahtlikkuse eest nii tagantjärele kui ka tükiks ajaks ette.

Erkki Berends

ÖÖRAADIO

"Kuulge! Nüüd te ei lase enam inimestel rahulikult magada kah!" hüüatas tänaval vastu tul-

nud tuttav, silma pilgutades ja sõbralikult õlale patsutades.

Nüüd, tagantjärele, lugedes "Edasist" diskussiooni õigest ajast, kus piike murtakse vaid üne tunni pärast, võiks tõesti arvata, et inimeste ärkvelhoidmised "Ööraadio" kahe nädala vältel andnuks nii mõnelegi menele võimaluse kuritarvitusest inimese kallal lausa dissertatsioon kirjutada.

Aga juuni lõpu poole polnud sellele aega mõelda: oli pikkade päevade ja lühikeste ööde aeg. Raadiorahvas oli jagunenud kaheks: päevasteks (normaalseteks) ja öisteks (vähemnormaalseteks) tegijateks. Päevased tundsid öistele kaasa raske saatuse pärast, öised aga päevastele, et niisugused ööd! maha magatakse. Oli ka ööpäevaseid, kes päevastele ja teistelegi rääkisid, millega öised viimati hakkama saanud ja mida järgmiseks ööks plaanitsevad. Teisalt jälle teadsid päevased kõnelda öistele, mis maailmas juhtub ja mida neist arvatakse.

Üldiselt arvati hästi ja kui võtta aluseks telefonikõned, mis "Ööraadio" tegijaid kuulajatega ühendas, võib ka üsna suurt auditooriumi oletada. Olid siis stuudios psühhiaatrid Anti Liiv või Aili Värnik, näitlejad Mikk Mikiver või Junan Viiding, rokistaarid Tõnis Mägi või Ivo Linna või kes tanes. Rääkimata telefoni-soovikontsertidest, kui oma soovilaulu teatamiseks helistati läbi kõik teadaolevad Raadiomaja numbrid valvurist juhtkonnani välja. Nojah, rääkimata menest, kes ise Raadiomajja tuli...

Kuulati ja valutati elu pärast südant, anti nüva nõu ja otsiti tutvust, mängiti küsimistevastamiste mängu ning jagati auhindu, sõideti viimase bussi ja esimese trammiga, käidi päikesetõusu vaatamas ja laulupeo öist köögipoolt kaemas, küpsetati hommikuks pirukaid ja jalutati nahetavas vanalinnas, oldi külas härra Venel ja Jüri Kuuskemaal, vaieldi tuliselt "Emmanuelle'i"

üle ja hoiti hinge kinni, kui Sergei Bubka Prahas maailmarekordit üritas... ja... ja...

Mis seal salata, eks tegijal oli ikka üpris hea meel ülekandebussiga linna vahel öösel ringi tiirutada, kui aknad valged, oletades, et raadio toasolijatele seltsiks võiks olla. Selliseid aknaid oli ootamatult palju.

Isegi liiklusmiilits andis andeks Erik Lillo toonase päevinäinud auto juures avastatud kümmekond suuremat ja väiksemat defekti: "aa, võ iz "Ööraadio"! Nu poježaite dalše!... I muzõki tam popolše!"

Olgu kogu ettevõtmise kokkuvõtteks üks tegijateni jõudnud luulevormi valatud kiri tundmatult austajalt:

Ei ole kassiaasta suvi kiita,
sest ilmakaart on hall ja vesine.
Kolhoosirahva söödavarumine
käib läbi madalrõhulohkude.
Neid tuleb Eestimaale ridamisi,
küll Atlandilt, küll Norra mere poolt.
Ja olgu pilvitus kas suur või väike,
kuid muud kui vihmavett ei tule sealt.
Hall ilm teeb nooreraha närviliseks
ja pensionäri päris pahuraks.
Kes ajaks sügismõtted suvest ära
ja meelt kes lohutaks - või jahutaks?
Sõbrannad juba teavad soovitada
ja anda õpetust ja nüva nõu.
"Ööraadiost" sa ünt või teist võid kuulda,
kui ärkvelolek ei käi üle jõu.
"Ööraadio"? Kas nagu "Teist ja teile"
või "Päevakaja" pikendus on ta?
Kas ta ei räägi ainult unejuttu
ja unenägusid ei seleta?
"Ööraadiost" ei anta ilmateateid
ja fosforiidist seal ei räägita,
ei arutleta AIDSi ohu teemal,
ei karskusliikumisest kõnelda,
ei tenta mana teeninduskultuuri

ja kaubandust ei kritiseerita,
ei puudutata punkariprobleemi
ja uutmisteemadel ei nurraatata.
"Ööraadios" on imelised jutud,
neid kuulates sul hea on uskuda,
et maailm, milles elad, võib veel sulle
kes teab mis saladusi avada.
"Ööraadios" ei laulda hällilaulu,
on kantriviisid kenad kuulata
ja rockirütmid loovad elurõõmu
ja heavy paneb lausa hüppama!
Ja rahvalikud laulud meenutavad
su ammust sõnajalaõieööd,
suurt õnne oodates kui alustasid
sa oma eluteed - ja elutööd...
Ja linnulaulu öises soos ja metsas
kui kuulad, tänad mõttes linnameest
ja tunned - mingi Kuningas sa pole,
vaid ainult kübekene Loodusest.
Ja filosoofilised luuletused
ei ole haigutama ajavad,
kupleed on juhanliivilikult lihtsad
ja juhanviidinglikult vaimukad.
"Ööraadiot" nüüd enam meil ei ole,
ja neil, kes olid selle kuulajad,
ei ole õhtu ootamise lusti
ja ööd on oi, oioi! kui igavad.
Ei enam taha "Meelejahutajat"
ei "Muusikalist tundi" kuulata,
ei üntki päevast raadioprogrammi
"Ööraadioga" anna võrrelda.
Ja tuleb tunnistada, et ei olnud
vaid trammijuntide sõbranna ta -
ööraadiolainel oskas kujutleda
ka metsaküla memm end noorena...
Aitäh, head inimesed Raadiomajast!
"ÖR" oli teil väärt ettevõtmine.
Ehk poleks liiga optimistlik loota,
et uuel suvehakul jätkub see?!

Juuli, 1987.a.

"AB RAADIO" 28.VIII - 6.IX 1987
KAEMUSI JA FAKTE

KAEMUS I

Kui "Raadiolehe" fotomees Arnold Rammo stuudiosse astus, oli "AB raadio" juba alanud. Oli 28.august, kell näitas 15.03. Teda ei hirmutanud ka 23.stuudio ukse kõrval vilkuv punane tuli, hoiatades ja hirmutades kõiki neid, kes saate ajal uksi tahavad paugutada. Jah, mikrofon oli juba avatud, ja mis sest, et paukus uks, mis sest, et plõksus fotoaparaat ja sähvisid välgud - kõik ... avasõnu ütlema tulnud põhitegijad teadsid, et seekordseid hetki (ka fotograafi stuudiosse tulekut!) ei saa edasi lükata. Sündimas oli ju "AB raadio", ennekõike aga veel üks uus raadio, mis kõigi selle tegijate sala- (või avalikku) soovi mööda teiste "eriraadiote" kõrvale pidi jõudma. Ja ta jõudis! Aga fotole jäi tookord siiski vaid kümnendik nendest, kes järgneva kümne päeva jooksul "AB raadiot" teha aitasid.

Mati Kirotar

FAKT

- Põhiorganisaatorid olid raadio noorte- ja lastesaadete peatoimetus ning spordisaadete peatoimetus.
- "AB raadio" sai teoks koostöös "Eesti Reklaamfilmi" ja reklaamfirmaga "INOREK".
- "AB raadio" oli sissejuhatus uude kooliaastasse. Saime kiiret infot kergejõustiku MM-võistlustelt Roomas ja V.Savvini mälestusturniirilt võrkpallis Tallinnas.
- "AB raadio" saatemaht oli ligi 100 tundi, spordimeeste mikrofon oli avatud sellest umbes 40 tundi.
- "AB raadiole" leidis nime Jüri Hansen, atribuutika kavandas Raivo Järvi, signatuuri mõtles ja mängis Lauri Laubre.

KAEMUS II

Olles Eesti Raadio jaoks küll välisautor, olin "AB raadios" üks neist, kes 10 päeva vältel koolitarkuse ja -alguse eelerutust koos muusikalise mürtsuga eetrisse toimetas. Lasen korraks mõtetest läbi mõned "AB raadio" etapid...

29.august - minu esimene saatepäev, mis vana harjumust mööda paari esimese tunni ulatuses sai linti tentud. õhtupooliku magnetiks sai telefoni-soovikontsert - üle 400 helistaja.

5.september - eelviimane päev "AB raadios", minu jaoks viimane. Hilisõhtul soovikontsert printsiibil: saadad kirjaga oma soovi ja telefoninumbri, seejärel helistan ja vestlen ning alles siis soovipala. Intervjuu on midagi muud kui kirja ettelugemine.

Kokkuvõtteks 22 intervjuud, eetris ligi 17 tundi. Olavi Pihlamägi

FAKTE

Tele-Raadiokomitee IAK "Infolent" nr.10 (73) 1987:

- Rohkem või vähem kuulasid programmi 75,3% küsitletuist.
- Enam pakkusid huvi 1.septembri "koolitunnid", spordireportaažid, "heavypidu" Lauluväljakul, küsimused eesti keele ja kultuuri kohta, tervishoiuprobleemid, imelapsed ja imearstid.
- Ootame nüüd "Nääriraadiot", sest eriprogrammid on tunduvalt paremad Eesti Raadio igapäevastest saadetest. Rohkem eelreklaami uutele programmidele!

KAEMUS III

Kui Kungla rahva noorpõlv Lauluväljakul näppu viskas, tõstis Vanemuine oma sõrmed kõrvade kaitseks.

Ma ei ole kunagi tööd teinud suruõhuhaamer ünes, mikrofon teises käes, aga niisuguse töö

müratasset kujutan ma pärast "AB raadio" saatepäeva "Siin Lauluväljak, siin heavypidu" pisut ette. Võite ise ette kujutada, kui väljakureporterid Erkki Berends ja Jaak Ojakäär said intervjuusid võtta vaid laulukaare ülemise serva läheduses. See koht jäi heli suunale vastupidiseks ja valjunäälselt kõneldes oli võimalik ühtteist kuulda. Tegevuspaigale lähemal lõi seier kohe punasesse. Detsibellide vägevuses värisesid ka reporterikabiini klaasid, küllap oli seda eetrissegi kuulda.

Vastu pidasid aga nii klaasid kui mikrofonide membraanid ja teoks sai Eesti Raadio esimene otseülekanne tõsiselt käremuusikapeolt "Heavysuvi 87"

Ain Saarna

Toivo Tootsen

"TSS, MIKROFON ON AVATUD... "LAUPÄEVASTUUDIO"!"

Teist hooaega läneb selle kutsungiga otsesaade igal laupäeval Stereoraadios eetrisse.

Tegevuskont on baar-varietee "Tallinn".

Kell näitab 13.30.

"Škoda" poisid on kohal ja veavad kaableid. Osavalt pliitide ja kõrgete kastivirnade vahel manööverdades jõuavad nad voolujuhtmetega kilbini. Ettevaatust, ettevaatust! Kevadel juhtus nii, et täis veinikast oli kõrgelt virnalt prantsatanud põrandale - maksa siis seda märjukest, mida suhugi pole saanud!...

"Kes sul täna musa teevad?" pärib Rein Palo. Äraseletatult - mitu mikrofoni peab muusikameestele lavale panema.

"Henn Rebane ja Jaan Kirss, Linna Iff laulab."

"Ahah, siis neli."

Lembit Maran, varieteepoolne helijumal, laseb tühja saali muusikat. "Kuule, kas teil "Ku-

kerpillide" juubelilinti on? Ole täitsa, vôta järgmine kord kaasa, ma vôtan ümber."

Käsi peseb jalga. Lembit on meie hea abimees olnud juba mituteist aastat: alates nendest aegadest, mil siitsamast läks eetrisse meelelahutussaade "Ôhtu kahele". Lindi pealt, lindi pealt - otsesaated olid noil aegadel haruldus. Kes seda vastutust oleks enda kanda julgenud vôtta!

Tänane vastutaja, kunstiliste saadete peatoimetaja Rein Milistver on kohal. Istub saatejuht Peeter Heina kôrvale ja viib end asjaga kurssi. Peeter rüüpab kohvi, ühes käes on tass, teises pastakas ja tolle pastakaga veab ta saate plaanile noole. Selle noolega tôuseb Priit Aimla esinemisjärg paugupealt pool tundi ettepoole. Priit on väga nôutud esineja, kell 16.15 peab ta olema siit vaba, et sôita Kirjanduse Propaganda Büroo organiseerimisel... no ei tulegi meelde, kuhu. Ütleme, et Rakverre.

"Tootsen, teile on telefon!" hüüab ettekandja-näitsik köögiukse vahelt.

"Tere, Laarits siin. Selline lugu, et sôitsime Tartust välja ja just Kärevere silla juures läks plokikaas. Meid lohistati Tartusse tagasi, juttu rääkima täna küll kuidagi ei jôua."

Eks siis järgmine kord. Tônu Laarits on Kultuurikaupade Hulgikaubanduse Baasi direktor ja meil on kindel kavatsus tema käest järele uurida, miks siis ikkagi pole korralikke värvitelereid, kuidas on lugu leppetrahvidega jne, jne. (Järgmine kord ta ongi platsis ja teenib oma ausa ning konkreetse jutuga ära saalirahva aplausi.)

"Halloo, Eino Baskin? Tere, Toivo siin. Mis sa täna kella kolme ja viie vahel teed? Lähed koeraga jalutama? Kas sa ei tahaks baar-varieteesse jalutada?... Jaa, jaa, sina pidid tulema järgmisel laupäeval, aga meil jäi täna üks vestluskaaslane ära, nii et nüüd oleks just sobiv

võimalus... Pealegi on praegu Teatriliidu lugu tulivärske, nii et... Just, räägi sellest, mis ajalehes ei olnud... Kakskümmend viis rubla peaksid ikka saama - teenelise esinemine... No nii, ja abikaasa jalutab siis koeraga koju tagasi, eks ole. Aitäh, kohtume kell kolm!"

Saalis proovib Henn Rebane juba pilli.

Ettekandjad laotavad laudadele linasid.

Peeter Hein istub endiselt pika laua taga. Kohvitass on tühi, näpu vahel põleb sigaret. Peetrile omase taktitundelise asjalikkusega küsitleb ta Ivar Kallionit, kes tuli Ungarist. Nende kooperatiivid ja meie kooperatiivid... Üniskooperatiivid... Sealt saame mänge ja mängumaju, mida me vastu anname? Kas Tartu kaubamajja tuleb siis ungari kaupade osakond, nagu kuskil juttu oli?... Nii, nii, see on ju küll kena...

Ta jõuab selle külalise "töötlemisega" just õigel ajal lõpule, juba tulebki tagauksest sisse reibas Kaljo Kiisk.

"Ohoh, ega ma hiljaks jäänud? Proov just lõppes."

"Aega küll, me jõuame veel enne saate algust juttu ajada," rahustab Peeter.

"Kuule, see läheb ju ikka lindile?"

"Ei mingit linti, kõik on otse eetris."

"Tohoo kur...! Ja te ei kardagi?!"

Jaa, seda on mitmed ennegi küsinud - kas ei karda, et keegi võib öelda midagi, mis...

Aga mida? Milleks karta, et inimene ütleb südamelt ära selle, mida mõtleb? Aeg on näidanud, et tegelikult on nõukogude võimule hulga rohkem kahju teinud need, kes on rääkinud seda, mida südames pole mõelnud...

Nojah. Kiisk ja Hein keskustelevad kenasti, ja tore on seda vaadata. Kiisk räägib mitte ainult suu ja sõnadega, ta räägib ka kätega, näoilmega, kenaga. Kiisk on Kiisk. Ja Peeter on Peeter. Ta oskab vestluskaaslast kuulata, aeg-ajalt noogutab, aeg-ajalt küsib mõne täpsustava

küsimuse.

Vahepeal on kohale veerenud muhe Esko Tasa, käes lehekesed järjekordsete ülevaadetega ajalehtedest. Ta püüab neid Milistverile pihku suruda - et tutvu enne, kui tahad. Milistver võtab, uurib Esko kriksatrulle, millest võõral on võimatu midagi välja lugeda, ja annab need meie "sisevaatlejale" tagasi.

"Ah, mis ma loen - sind on hulga parem kuulata!"

"No ise tead - mul on siin päris kena pauk täitevkomitee pihta!"

Milistver lööb käega.

Oo ajad, oo kombed... Kas tõesti nüüd vastutabki iga inimene ise oma sõnade eest, mitte... peatoimetaja?!

"Poisid, kas teate seda laulu "Kaks kitarri"?" - hõikab meile lavalt Henn Rebane.

"Teame, teame."

"Aga seda ka teate, et seda laulu on lauldud küll bajaani, küll akordioni, küll ühe kitarri saatel - mitte kunagi aga kahe kitarri saatel? Meie täna teeme Iffiga selle loo õigesti ära! Kohe proovime!"

Aga ei proovi enam midagi - esimesed külalised juhatatakse saali ja lava tuleb tühjaks teha.

Poole tunni pärast kõlab saalis alguskujundus: "Tšš, mikrofon on avatud... "Laupäevastuudio"!"

Eetris kõlab ka. Ainult et... Paljud küsivad - mis lainel Stereoraadio on, mina kammisin nii pika- kui ka kesklaine läbi, midagi ei kuulnud.

Ultralühilainel on.

Aga ultralühilainega raadiosid annab veel otsida. Kaasaskantavatest pillidest, mis kuulajate hulgas kõige popimad on - seda saab kaasa võtta kööki, aeda, suvilasse - on selle lainealaga varustatud ainult paar mudelit paarikümnest.

Noh, eks siis baar-varieteesse.

NATUKE TEOORIAT KA

Mati Brauer

KUSTKAUDU KUULAVAD KESKKOOLINOORED MUUSIKAT

Kontserdisaalis - seal on lihtne. Kui read pole täidetud mundri- või ordenikandjatega, võib ikka arvata, et inimesed on ise tulnud kuulama muusikat, mis neile meeldib. Raadioga on asi keerulisem. Me võime küll raudkindlad olla pakutava muusika ideoloogilises puhtuses ja kõrges kunstilises tasemes, aga see veendumus võib osutuda hosianna üürgamiseks iseendale. Mis sellest kõigest abi, kui meid äkki ei kuulatagi?

Kuulatakse või mitte - seda saab teada ainult küsides. Noh, ma siis ääri-veeri keskkoolinoortelt küsisin. Iseasi muidugi, kas saadud vastuseid ka uskuda võib. Noored ise küll enamasti kinnitasid, et võib: 94% küsitletud veneja 81,6% küsitletud eestikeelsest õpilaskonnast (kokku 795 vastanut üle kogu Eesti) tunnistasid, et nende vastuseid võib täiesti usaldada. Loodame siis, et pisuke luiskamine ei käinud nende asjade kohta, millest allpool juttu.

Kõigepealt - millised tehnilised vahendid on keskkoolinoortel muusika kuulamiseks kodus? Raadioaparaatidest on kõige populaarsem kantav monoraadio. See on olemas kahes kolmandikus eestikeelse ja pooltes venekeelse õpilaskonna kodudes. Statsionaarne stereoraadio on pooltes eesti ja viiendikus vene emakeelega laste kodudes. Modernsemat (kantavat) tehnikat on linnades suhteliselt rohkem, statsionaarne aparatuur on väiksemates keskustes ja maal suhteliselt levinum.

Magnetofonidest on kassettpillid võimsalt teistest üle: umbes pooltes kodudes on olemas kas mono- või kassettmagnetofon. Lindimakk on veerandis, "Walkman"tüüpi kassettmagnetofon vä-

nem kui kümnendikus kodudes.

Plaadimängijatest trumpab stereo- oma monovõistleja üle, varustatuse suhe on 50:35. Tallinna kodudes on stereoplaadimängijaid ja stereokassettmagnetofone peaaegu ühepalju, väiksemates keskustes on plaadimängijaid suhteliselt rohkem (näiteks 65% maaperedest) kui kassettmagnetofone (vastavalt 45% maaperedest).

Videokassettmagnetofonid on jõudnud ca 5% peredesse.

Vene noored on eestlastest eakaaslastega võrreldes tehnika poolest märksa kehvemal järjel. Ainult translatsioonipunkte on nende kodudes kaugelt rohkem (35%) kui eesti kodudes (8%).

Üldiselt on tehnilistest vanenditest levinuim kantav monoraadio. Sellele järgnevad stereoplaadimängija, kassettmagnetofon ja statsionaarne stereoraadio. Iseasi on, millist nad muusikakuulamisel eelistavad.

Tähtsuse järjekord on selline:

	eesti	vene
1. Stereokassettmagnetofon	33,5	27,7
2. Monokassettmagnetofon	16,0	14,5
3. Stereolindimagnetofon	7,0	10,1
4. Stereoplaadimängija	9,3	6,8
5. Kantav monoraadio	4,0	0,8

Nagu näna, peavad üle poole vastanuist peamiseks oma muusikahuvi rahuldamisel helisalvestusaparatuuri. Raadio koht selles järjestuses pole just kadestusväärne.

Nüüd veidi teisest küljest.

Muusikakuulamise kanalid.

Neid on palju ja nende vanel käib teatav konkurents ka noore kuulaja pärast. Esimesed kuus kanalit, mida keskkoolinoored kõige sagedamini kasutavad, on:

	3 - 7 korda nädalas kuulajaid (%)
Eesti õppekeel	
1. Kodused helilindid ja -kassetid	81,8
2. Vikerraadio	51,8
3. ETV	51,0
4. Kodused heliplaadid	46,7
5. Eesti Raadio I programm	37,9
6. Sõprade helilindid ja -kassetid	30,5
Vene õppekeel	
1. Kodused helilindid ja -kassetid	80,5
2. KTV	69,1
3. Üleliiduline Raadio	54,2
4. Kodused heliplaadid	39,2
5. ETV	35,4
6. Sõprade helilindid ja -kassetid	28,8

Nagu näha, on mõlemal keelerühmal ülekaalukalt kasutatavaim kanal helisalvestiste kogu. Massiteabekanalitest eelistatakse omakeelseid.

Soome TV on eesti noorte hulgas kaks korda jälgitavam kui Soome Raadio. Venekeelse noorsoo hulgas kanalite populaarsusel vahet pole. Kuulatakse veel Luxembourgi, BBCd, Rootsit, Leningradi, Lätit, Poolat, Saksat, "Ameerika Häält", "Vabadust" jm, ent neid kuulavad vähesed ja harva.

Aga kontserdid? Neid külastatakse mõistagi harvemini kui kuulatakse muusikat mingist aparaadist. Venekeelne noorsugu on agaram kontsertidel käima: kerge muusika kontserte külastab 1-8 korda kuus 37,8% vene ja 29,8% eesti noortest. Tõsise muusika kontsertide puhul on need protsendid vastavalt 21,7 ja 12,8. Koori- ja džässikontserdid ei tõmba kummagi rühma noori.

Sellised kanalid on siis kasutusel. Mida aga peavad noored enda jaoks peamiseks muusikakuulamisel?

Siin tuleb järjestus selline:

Peamiseks kanaliks pidanuid (%)

	eesti	vene
1. Kodused helilindid ja -kassetid	54,4	17,0
2. KTV	0,5	31,5
3. Üleliiduline Raadio	-	15,3
4. Vikerraadio	13,5	1,4
5. Soome TV	6,7	4,9
6. Kodused heliplaadid	9,3	0,3

Nagu näha, orienteeruvad eesti noored sageli oma helisalvestiskogudele, vene noored üleliidulisele massiteabelevile.

Kui eestikeelne noorsugu eelistab muusikat kuulata oma helisalvestiskogudest, siis huvitab, kust ta lindistab.

Helisalvestuse allikad on järgmised:

1. Tuttavate kassetid
2. Tuttavate helilindid
3. Heliplaadid

Alles neljandana, teatava vanemaa tagant, tulevad Eesti Raadio saated.

Mis see siis olgu? Eestikeelse õpilaskonna jaoks raadio küll kusagil mängib, enamasti Vikerraadio peal, aga suuremat täntsust talle ei omistata ja talletamisväärset leitakse tema saadetes napilt. Venekeelne õpilaskond Eesti Raadiot, sealhulgas venekeelseid saateid, peaaegu üldse ei kuula.

Lugu on halb. Üldine huvi raadio vastu keskkoolinoorte seas siiski on: 85% küsitletuist väidab, et neid raadio kuulamine huvitab, mis asetab selle tegevuse noorte huvistruktuuris viiendale kohale sõpradega suhtlemise, muusika kuulamise, ajakirjanduse lugemise ja teleri vaatamise järel. Vaja oleks, et see raadio, mille vastu meie noored üldiselt huvi tunnevad, oleks ikka meie raadio. See pole sugugi ainuüksi muusikasaadete peatoimetuse mure.

Küsitlus kajastas olukorda 1987.a kevadel. Aeg muutub praegu kiiresti. Kuhu kaldutakse aasta möödudes, seda võib teada saada uue küsitlusega.

Ilmar Pihlak

EESTI TELEVISIOONI JA EESTI RAADIO MATERIAAL-TEHNILISE BAASI ARENGUST 1987.AASTAL

Olulisim sündmus ETV materiaal-tehnilise baasi arengus oli Telemaja II järgu valmimine 1986/87 aastavahetusel. Ehitusega alustati 1980. septembris ja lõpetati 6 aastat hiljem detsembris. 31.detsembril 1986 võttis riiklik komisjon objekti hea hindega vastu. Hoone projekteeris "Eesti Projekt" (arhitektid A.Vulp ja H.Aurik; projekti peainsenerid E.Meos ja E.Talgre). Tehnoloogilise osa projekteeris instituudi "Giprokino" Leningradi filiaal, ehitas Tallinna Ehitustrusti IV Ehitusvalitsus. Telemaja II järgu projektijärgne ehitusmaht on 56100 m^3, üldpinda on hoones 9718 m^2 (sellest tööpinda 6300 m^2 ja abipinda 3418 m^2). Uue hoonega sai ETV juurde kaks stuudiot, sh kõige suurema 460 m^2 - suuremahuliste telesaadete salvestamiseks (valmis 1986) ja 100m^2 suuruse infosaadete uudistestuudio (valmis 1987) koos tehnika-, toimetuste ja abiruumidega. Aasta lõpuks valmis ka kaks väikese diktoristuudioga programmi väljastusblokk.

Oluliselt paranesid teletöötajate loomingulised võimalused ja töötingimused. Toimetused kolisid uutesse ruumidesse 1987.a suvel. Praegu on ETV käsutuses senise kolme aparatuuri-stuudiobloki (ASB) asemel juba viis aparatuuri-stuudioblokki (ASB 1 - ASB 5). Kõik nad on sisustatud kodumaise III põlvkonna värvitelevisiooni stuudiotehnilise aparatuuriga "Perspektiva".

Uut tehnikat rakendati 1987.a enam kui 3 miljoni rbl eest, sh TV uudiste kompleksi aparatuur, uued liikuvad ülekandejaamad jm seadmed. Üks uutest jaamadest on nelja kaameraga TV üle-

kandejaam ПТС "Magnoolia 83A" (senise "Magnoolia" moderniseeritud variant). Teine katseline kahe kaameraga TV reportaažjaam on ПРТК 2 "Granaat 2". Mõlema jaama kered on eritellimusel valmistatud Soome firmas "Ajokki" kodumaiste autode KamAZ ja UAZ 452 baasil. "Magnoolia 83A" on komplekteeritud uut tüüpi kaameratega KT 178, senisest täiuslikuma video- ja heliaparatuuriga ning raadioliiniga. "Granaat 2" on komplekteeritud kaameratega KT 320, professionaalse videomagnetofoniga BM 4101 ja autonoomse elektrijõujaamaga. Nagu katseekspluatatsioon näitab, ei ole jaam kuigi töökindel. Uueneb ka olemasolevate TVjaamade aparatuur. Käsil on liikuva TVreportaažjaama "Kaktus" rekonstrueerimine. Selle valmimisel suureneb liikuvate TVjaamade arv viieni. Neile lisandub kaks ПВСtüüpi ainult videomagnetofonidega komplekteeritud videosalvestusbussi. Telesaatjate mõõtmiseks rakendati liikuv TV kontrolljaam ПТКС2 ja kinovõteteks liikuv kinotennikajaam MDZ3-404.

1987.a saadi juurde kolm statsionaarset videomagnetofoni. Need võimaldasid vanemad mudelid välja vanetada. Enamik videomagnetofonidest on nüüd laia lindiga "Kaader 3ПМ"tüüpi moderniseeritud variandid, mis võimaldavad teha ka elektronmontaaži. TV saadete ja proovide majasiseseks jälgimiseks on rakendamisel senisest täiuslikum sise-TV süsteem (kommutaator on projekteeritud ja ehitatud VRTK tootmislaboris, autor E.Järvi).

Lisaks kodumaistele seadmetele saadi uut tehnikat ka Tšehhoslovakkiast, Ungarist, Saksamaa Liitvabariigist, Inglismaalt, Jaapanist jm. Oluline uuenemine toimus teležurnalistika aparatuuri valdkonnas, saadi autonoomse toitega videokaamerad. Need on kombineeritud seadmed, mis ühendavad endas nii TVkaamera kui ka kassettvideomagnetofoni. Meil kasutusel olevad III põlvkonna BETACAM videokaamerad on pärit Jaapani firmast SONY. Komplekti kuulub 4 monoblokk-vi-

deokaamerat BVW 3AS operatiivseteks videosalvestusteks koos kantava kontroll-kassettvideomagnetofoniga BVW 20 ja 2 komplekti statsionaarseid kassettvideomagnetofone BVW 10 ja BVW 40 videosalvestiste monteerimiseks ja eetrisse andmiseks. Statsionaarsed magnetofonid on paigutatud uudisteblokki ASB 5. 29.aprillil anti esimest korda BETACAM videokaamerate vahendusel eetrisse AK uudis: ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe A.Rüütli kohtumine meie vabariigi ajakirjandusveteranidega.

Rohkesti uuendusi oli ka ringhäälingutehnika valdkonnas. Töötati välja ja rakendati 24rajaline helisalvestustehnoloogia 24rajalise magnetofoni LYREC ja DOLBY BX3 müratasandussüsteemi baasil. Saatestuudiotes võeti kasutusele uued SLV firma SENNHEISER mikrofonid. Uut tehnikat saadi Ungarist (3 statsionaarset magnetofoni STM-610, 2 teisaldatavat magnetofoni STM 310, 7 reportermagnetofoni R7, 4 helikontrollagregaati HEC 45 jne) ja Tšehhoslovakkiast (helirežiipuldid ESR 2808 ja EMP 124, 8 statsionaarset magnetofoni EMC 310 jne). Aasta lõpus jõudsid kohale Jaapani firmalt SONY esimesed 10 stereofoonilist reporterkassettmagnetofoni. Rakendati ka helilintide lõiketa montaažitehnoloogia.

26.oktoobril anti Eesti NSVs ekspluatatsiooni raadioprogrammide digitaalne edastus- ja jaotusvõrk. See võimaldab edastada ULLsaatjatele digitaalkujus nii mono- kui ka stereoprogramme, samuti vahetada mono- ja stereoprogramme Leningradi, Tartu, Kohtla-Järve ja Pärnu stuudiotega. Alates 30.oktoobrist on pidevasse stereofoonilisse töörežiimi lülitatud kõik ER programmi edastavad ULLsaatejaamad peale ER I programmi edastava saatejaama Tallinnas. Hiljem lisanduvad neile ka ÜR programmi "Majak" stereofooniline vastuvõtuvõimalus. Seoses digitaaltehnika rakendamisega paranes märgatavalt raadioprogrammide, sh ka stereoprogrammide kvaliteet.

Töösse rakendati uus 1000 numbriga automaattelefonikeskjaam ATCK 100/2000, mille abonentidel on linna- ja kaugvalimisvôimalused. Kôik sisenumbrid on nüüd neljakohalised.

Vabariikliku Raadio-Telekeskuse töö paremaks korraldamiseks moodustati ettevôtte juhtimisstruktuuris uus tootmisüksus - televisioonikompleksi uudiste jaoskond (juhataja T.Mägi).

Kohalike televisioonisaadete aastamaht suurenes 1987.a eelnenud aastaga vôrreldes 185 tunni vôrra (3465 tunnilt 3650 tunnile), sellest oma saated 70 tunni vôrra (1460 tunnilt 1530 tunnile). Vabariiklike raadiosaadete aastamaht suurenes 365 tunni vôrra (13140 tunnilt 13505 tunnile). Kôige rohkem suurenes videosalvestusaparatuuri koormus 14000 tunnilt 15719 tunnile (so 112,3%). Filmivôtete maht (150 tundi aastas) ei suurenenud.

Kavandatud on Tele-Raadiokomitee materiaaltehnilise baasi arengusuunad kuni 2000 aastani.

Rein Harjo

INFORMATSIOONI- JA ARVUTUSKESKUS

IAKd iseloomustab 1987. aastal eelkôige stabiilsus nii heas kui halvas tähenduses. Kokku moodustas realiseeritud tööde maht 1,68 milj rbl, mis on 1,7% suurem kui 1986. aastal. Teenused komiteele kasvasid seoses ETA lepingu lisandumisega ning moodustasid 651 tuh rbl. Saatekavalehtede väljaandmine tôi sisse 932 tuh rbl, programmeerimistööd välistellijatele 38 tuh rbl ja andmetöötlus teistele asutustele 55 tuh rbl. Arvuti SM keskmine ööpäevane tööaeg jäi 1986. aasta tasemele ja see on tarbija seisukohalt praegu optimaalne. Küll aga vôiksime sama ajavahemiku jooksul teenindada tunduvalt rohkem tarbijaid. Kuna uut arvutustehnikat 1987. aastal meile ei

eraldatud, siis kogu infotöötluse süsteem töötab endiselt 30 tööpunktiga, mille kaudu saab regulaarselt oma ülesandeid lahendada ca 70 inimest.

Infotöötlusülesannete juurutamisel oli põhitähelepanu pööratud televisioonile. Nii rakendati tööle ETV saatekava ja tehniliste vahendite kasutamise planeerimise ülesanded (M.Ibrus), videoteegi informatsioonisüsteem (B.Lamberg) ja tööpunkt "Aktuaalse kaamera" tarbeks (A.Rummel). Koos ETAga juurutati uudiste edastamine arvutite vahel nii eesti kui vene keeles. Oluliselt täiustati tekstitöötluse süsteemi (M.Sarv). 1987. aastal valmisid ka projektid fonoteegi helisalvestiste arvestuse ja ümbervormistamise automatiseerimiseks (L.Lahesalu), infosüsteem taustafonoteegi tarbeks (I.Kalma) ning televisioonile ja raadiole saabunud kirjade arvestuse ja analüüsi süsteem (A.Nittim), mis leidis kohe kasutamist Eesti Raadios. Koostati tennilised ülesanded Raadio-Telekeskuse palgaarvestuseks (B.Lamberg) ja personaalarvuti kasutamiseks sotsioloogi töökohal (A.Roostalu). Peale mitmeid ebaõnnestumisi alustasime Raadio-Telekeskuse materiaal-tehnilise varustuse osakonna infotöötluse süsteemi juurutamist (G.Pajenson) IAKs täiustatud arvutil Iskra 226. Süsteemi edasise arengu seisukohalt on tähtis mitme arvuti koostöö. Selle realiseerimiseks töötati välja lokaalse andmevõrgu tehniline ülesanne (V.Vanem, T.Aus). Küberneetika Instituudi kaasabil alustasime selle tehniliste seadmete tegemisega.

1987.aastal pöörasime suuremat tähelepanu ka perspektiivplaanide ja infotöötluse arengukontseptsiooni väljatöötamisele (V.Vanem, M.Sarv). Selles leidsid käsitlust järgmised suunad: televisiooni ja raadio toimetuste infotöötluse võimalik areng, televisiooni ja raadio abitalituste infosüsteemide areng, uurimis- ja eksperimentaaltööde infotöötlus, kirjastussüsteemide areng komitee trükiste ettevalmistamisel ning telemaa-

tiliste süsteemide võimalik areng Tele-Raadiokomitee juures.

Suuremat tähelepanu on pööratud infotöötluse arengule nii erinevate süsteemide integreerimise kui ka süsteemide tarbijasõbralikumaks muutmise suunas. Seda peaksid tõestama 1987.aastal alguse saanud projektid, millest IAK jõudumööda osa võtab: vabariiklik informatsioonilise infrastruktuuri arendusprogramm kuni aastani 2005, ENSV ajakirjanduse arendamise põhisuundade programm aastani 2000, NSVL massiteabevahendite ühtse elektroonse infosüsteemi arendusprogramm.

Kõik arendusprogrammid ja -süsteemid teenivad üht eesmärki - muuta paremaks meie saated, teha toimetajate, autorite ja esinejate töö kergemaks ja loomingulisemaks. Avalik arvamus tele- ja raadiosaadete konta on see baromeeter, mis aitab pidevalt täpsustada meie plaane ja töösuundi. 1987.aasta uurimissuunad olid auditooriumi päevikud (T.Paulson), muutused eesti elanikkonna ajastruktuuris viimase 10 aasta jooksul (A.Tamre), raadio ja televisiooni osa selgitamine avaliku arvamuse kujundamisel ja toimemehhanismis (J.Kivirähk), raadiotekstide foneetilise ja akustilise töötluse mõju kuulajaskonnale (M.Laur), venekeelsed saated ER ja ETV programmis (J.Baljasnaja), infosaadete ajakirjanduslik meisterlikkus (A.Saar), koolieelikute (M.Leino) ja koolilaste (E.Org) suhted massikommunikatsiooniga, kinokülastaja portree (N.Meinert). Küsitleti elanikkonda määramaks subjektiivset hinnangut televisiooni- ja raadiosaadete vastuvõtutingimuste konta vabariigis (V.Lõhmus) ja arvamust kultuurisaadete kohta meie programmides (K.Raudam,E.Tasa,J.Baljasnaja).

Uurimused kinnitavad, et massiteabevahendite prestiiž elanikkonna hulgas kasvas 1987. aastal oluliselt. Kasvas ka nõudlus kavalehtede järele. Ajalehe "Televisioon" ühekordne keskmine tiraaž 1987.a oli 226,5 tuh eksemplari, "Televidenije"

92,0 tuh ja "Raadioleht" 36,6 tuh.

Kokkuvôtteks peab märkima, et 1987.aastal kasvas Informatsiooni- ja Arvutuskeskuse osakondade töökultuur, tööde teaduslik-tehniline tase, osakondade vôime iseseisvalt ja operatiivselt lahendada probleeme. Paljude töötajate kvalifikatsioon on märgatavalt tôusnud, mitmed täidavad edukalt töö kôrval veel oma isiklikke teaduslike uurimistööde plaane (R.Kuusik, J.Kivirähk jt). See toob meid kôiki lähemale infoühiskonnale, kui aga tehnikat juurde tuleks.

Ain Arens

BETACAM EESTI TELEVISIOONIS

Maailma teletehnika areng on TV levitehnika esimestest mudelitest alates püüdnud selle mobiilsuse ja portatiivsuse poole. Eesti Televisioon kasutab siiani pôhisalvestusseadmena 2" (50 mm) lindiga videomagnetofone, milledest osa on paigutatud autobussidele, et koos TVülekandejaamaga teha salvestusi ka sündmuspaigas. Arusaadavatel pôhjustel (suur gabariit, pikk ülesseadmise aeg jne) ei saa selliseid seadmeid operatiivsete materjalide salvestusteks kasutada. 1979.a. alates on meie käsutuses 1"(25 mm) videolindiga kantavad akutoitega magnetofonid (20 kg) BCN 20 ja käsivideokaamerad KSA 90(ca 10 kg) firmalt BOSCH. Kuigi need kaamerad ja magnetofonid on kergemad ja portatiivsemad, on nende operatiivsus siiski uudistesaadete tarbeks väike.

Koos kodutarbe TV-tehnika arenguga töötati mitmes firmas välja uued videokassettmagnetofonid. Neist levinumad on U-MATIC, BETAMAX ja VHS-süsteemid. Videolintide parameetrite parandamise, videopeade ja ka mikroskeemide tootmise tehnoloogia täiustamine lähendas kodumagnetofonidelt saadavat kujutise kvaliteeti tunduvalt le-

vitelevisiooni nõudmistele. Koduaparaatide tarbeks väljatöötatud kassetid võimaldavad salvestada 2-4 tundi programmi, magnetofonide kasutamine on väga lihtne ja töökindlus kõrge. Neid positiivseid omadusi silmas pidades konstrueerisid mitmed firmad levitelevisiooni nõudeid rahuldavad kassettmagnetofonid. Vajaliku kvaliteeditaseme saavutamiseks tõsteti tunduvalt lindi kiirust, nii et 2tunnine kassett võimaldab profimagnetofonis 20' salvestust.

Eesti Televisiooni uudistesaadete jaoks valisime Jaapani firma SONY poolt BETAMAX kassettidel põhineva süsteemi BETACAM. 1987.a. aprillikuust alates on BETACAM kaameratega salvestatud uudiste lõigud "Aktuaalse kaamera" lahutamatuks osaks.

Nõndanimetatud monoblokk kaamera BETACAM koosneb kanest põhiosast: SECAMsüsteemi telekaamerast BVP3AS ja selle külge demonteeritavalt ühendatud salvestavast videokassetmagnetofonist BVV 1APS. Magnetofonis olev aku peaks garanteerima ühe laadimisega normaaltingimustes ligikaudu 20' salvestusaega, mis vastab ka ühe kasseti kestusele.

Kaamera on varustatud 14x ZOOM objektiiviga, väikese must-valge kineskoobiga pildiotsijaga ja töö lihtsustamiseks terve rea automaatsete reguleeringutega nagu värvibalanss mustas ja valges kujutise osas, automaatne diafragma hoidmine jne.

Magnetofon on ainult salvestav, st juba võetud programmi ei saa selle magnetofoniga taasesitada, küll on aga võimalik kogu lindi tagasikerimine ja uuestisalvestus. Magnetofon on varustatud kahe helikanali ja ajakoodi("timecode") generaatoriga. "Timecode" võimaldab vajalikke lõike lindil kiiresti ja täpselt leida ja selle põhjal toimub videomontaaž.

Monoblokk kaamera-magnetofon kaalub töökorras umbes 8,5 kg ja toetub operaatori õlale. Võrreldes enamkasutatavate 16 mm kinokaameratega

on ta veidi raskem, kuid arvestades kaamera head ôlal "istumist" ja paljusid automaatseid reguleeringuid, on videokaamera keskmisest kinokaamerast üle. Salvestatud materjal monteeritakse terviklikuks saatelôiguks videomontaažiruumides B1 ja B2. Teatavasti toimub videomontaaž ümberkirjutusega ühelt magnetofonilt teisele - selleks on môlemad montaažiruumid varustatud kahe magnetofoniga, milledest ühel toimub salvestus ja teine on taasesitav magnetofon. Tänu "timecode'ile" on montaaži täpsuseks, analoogselt filmiga, üks kaader. Suureks eeliseks on see, et enne tegelikku montaaži on eeldatavat montaažikohta vôimalik piiramatu arv kordi imiteerida ja saavutada montaažipunktide ninutamisega vajalik efekt. Süsteem vôimaldab sôltumatult monteerida môlemaid helikanaleid ja pilti.

Kuigi BETACAM süsteemilt saadav lôplik kujutise kvaliteet jääb veidi alla stuudio- ja ülekandejaamade kaamerate omale, on ta siiani uudistes pôhiliselt kasutatud 16 mm filmi kvaliteedist vôrreldamatult parem. Siinjuures on suureks eeliseks videosalvestuse suurem operatiivsus.

Kogu süsteemi 8kuuline intensiivne kasutamine on näidanud selle suurt töökindlust ja paindlikust.

Friedrich R.Faehlmanni ainetel
Ralf R.Parve

AASTARAAMATUTEGIJA KIMBUS

Kui sa, armas lugeja, mind veel ei tunne - minu amet on see 1987. aasta "Panoraam" teha. On ka selle töö juures palju kohendamist ja peavaevamist, enam kui sa môtled ja tead. Arva aga kôik asjad kokku: et mitte unustada kôrgeid ülemusi, pea- ning vanemtoimetajaid, olulisi 'saa-

teid, et kõiksugu tähtsad sündmused kahe silma vahele ei jääks, et teleinimesed vähem sõna ei saaks kui raadio omad. Vaata, juba seegi on hea tükk tööd. Aga see kõige kiuslikum asi on see "Panoraami" jagu, kus meie töödest ja tegemistest juttu on. Ega seal pole kriipsugi lugejate meelest hea - igaühel oma laidukius.

Istusin ühel teisipäevasel päeval töö kallal, nii et pea otsas auras - uks läks lahti ja keegi mees astus tuppa, näost kaunis vihane, ja küsis, kas "Panoraami"-tegija toimetuses? Mina mehe haput nägu kartsin, salgasin ennast ja vastasin: "Nüüd küll toimetuses ei ole, aga kell kaheksa õhtupoole peaks küll toimetuses olema." Mees küsis, kas ma "Panoraami"-tegija tuttav olen, ja mina ütlesin jah. Võttis siis too mees nõuks nõnda rääkida:

"Need aastaraamatud on kõik na ünte nägu. Igatahes tuleks neid tehes pikemaks ajaks maha istuda ning kõik võimalused, küsimused ja probleemid korralikult ja lõpuni läbi seedida".

Mina panin vastu:

"Kulla inimene! Sul tõde kuulutav keskajaleht pintsakutaskust paistmas. Oled nähtavasti kirjaoskaja inimene ja õppinud mees. Peaksid siis ju küllaltki hästi teadma, mis seedimise vili on".

Hapu näoga mees tormas toast välja, lüües ukse enda järel nii kõvasti kinni, et laest krohvi rohinal põrandale kukkus.

Nädala lõpuks sain ma peale mitmekordset kaalumist ning sügavat järelemõtlemist "Panoraami" arvestatavate autorite nimekirja valmis. Tunnustavalt tuleb siinkohal ära märkida Reet Meeritsa ja Peeter Eelsaare asjalikke ning sõbralikke nõuandeid. Hoolimata sellest, et ma ülemäära tihti igasuguseid tüütuid küsimusi esitasin, et püüdnud nad mind kordagi lüüa.

Nii jõudiski kätte päev, mil ma kerge südamevärinaga astusi umbes 15liikmelise kontunike-

kogu ette, andmaks aru oma plaanidest.

Kui kristalselt aus olla, siis "kohtumine möödus konstruktiivses ja asjalikus õhkkonnas". Kuid... silmitsedes kõrge kohtu ees endassesüvenenult ja murelikult oma projekti, jäi mul kuulmata, kelle artikkel oleks veel vaja sisse võtta. Ähmiga laususin, et heakene küll, selle torkame "Panoraami" lõppu - kuhugi kroonikasündmustesse.

Kui aga puhkes vali naer, siis alles sain aru, et autoriks pakuti meie komitee esimeest. Võis vaid õnne tänada, et ka mind, kui RAMETO toimetajat, naljameheks peeti.

Möödus veel kuu aega. Koos Reet Meeritsaga "töötlesime" füüsilist vägivalda kasutamata juba kinnitatud autoreid. Esimesed tellitud lood hakkasid tasapisi laekuma. Peatselt läks juba päris kiireks.

Ühel ilusal päeval märkasin, et mõned eksleva pilguga autorid hakkasid minust külg ees mööda hiilima. Uue ja vana raadiomaja vahelise koridori teadetetahvlilt aga hakkasid õige mitmed autorid mind silmates lugema ahnelt ja kõikeunustavalt nädalaid rippunud teadet: "Kadunud rahakott. Ausat leidjat palun teatada tuppa 987".

Veel sain ma teada, et mul on palju väga häid ja mitmeid häid autoreid.

Väga head olid need autorid, kes tähtajaks "Panoraami" tarvis tellitud loo ära tõid. Head autorid seevastu need, kellede kohta kehtis vanasõna: "Hea mees, kes lubapki".

Kõik see võttis mu nii kurvaks, et olin sunnitud "Panoraami" koostamise ajal külastama neljateistkümnel korral riiklikke lõbustusasutusi.

Oli, mis oli, siin nüüd see "Panoraam 1987" on. Kui teile see "Panoraam" meeldis, siis võite oma tunnustavad kiidusõnad edastada mulle telefonil 4386. Kui aga ei meeldinud, noh.... peate te siis iga tühise asja puhul telefonitoru haarama?

SARISAATED

Saade	Sisu, tegijad	Kavas
Spordisaadete peatoimetus		
Spordijuhi tribüün	Tipp- ja rahvaspordi päevaprobleemidest G.Hololei.	30-1xK
	E T V	
Programmi peadirektsioon		
Käbid ja kännud	Lastavanematele mõeldud sari. T.Jürisson,T.Kimmel,H.Meeri.	30-1xK
Kaevutee	Üne perekonna lugu. L.Hainsalu,H.Peep,E.Rohtla.	30-2xK
Filmisaadete osakond		
Filmiõhtu	Hõlmab saateid "Stoppkaader","Filmikanal", "Filmimaailmas". L.Lauri,P.Urbla,M.Soosaar,J.Lõhmus,M.Uus,A.Lillep,T.Lepp,A.Tiisväli,R.Pahkla,T.Korts,M.Veskus.	120-3xK
Propagandasaadete peatoimetus		
Mõtleme veel	Sotsiaalpoliitiline sari. R.Järlik,F.Undusk,H,Šein,V.Reili,S.Soo.	120-1xK
Üne enituse kroonika	Kreutzwaldi-nim. raamatukogu ehitamise kulg. A.Vihalem,O.Jaksi.	25-1xKv
Fakt ja kommentaar	Teleajakiri majandusuudistest ja -probleemidest. T.Rammo,V.Kiik,S.Kallas,S.Soo,M.Marastu.	30-2xK

Saade	Sisu, tegijad	Kavas
Tartu peatoimetus		
Mõte ja tegu	Parteiorganisatsioonide töö,probleemid ja nende lahendused. R.Joamets,J.Jalviste.	20-1xK (2 saadet tsüklis)
Tänaselt homsele	Kõrghariduse reformi käigust ja kõrghariduse osast ühiskonna uuenemisprotsessis. Teaduse panusest kiirenduskurssi. T.Rebane,A.Müürsep,R.Järlik.	30-1xK
Kunsti- ja kirjandussaadete peatoimetus		
Kirjandusmaastik	Alasarjadega "A.Tamme kommentaar" - Üleliidulise kirjanduselu probleemid. A.Kokovkina,K.Seppel.	
	"Tõlkijad" - huvitavate tõlkija-isiksuste kaudu pilguneit väliskirjandusse. A.Kokovkina,E.Kõrgvee.	30-1xK
Luuleteater	Lavastuslikud luuleprogrammid näitlejate esituses J.Pihlak,M.Hiiet.	20-1xK
Noorte- ja lastesaadete peatoimetus		
Erisaated ENSV koolinoorte VI laulu- ja tantsupeolt.	Kogu toimetus.	
Mitte ainult armastusest	Noorte tundekasvatus, noore perekonna probleemid. R.Oja,T.Köster.	30-1xK

Saade	Sisu, tegijad	Kavas
"Noortestuudio"	Tantsuôpetus.	20-1xK
tantsutund	R.ja K.Ilo, T.Köster,R.Oja.	
Kummast käest	Aktuaalsed noorsooprobleemid.	30-1xK
	V.Paalma,R.Suviste,K.Vapper.	
Mikud-Mannid	Otsesaade lastele.	30-2xK
	H.Meeri,R.Raie.	
Tuhat ja tuline	Poistesaade.	30-1xK
	K.Vapper, R.Suviste.	
Kaks takti ette	Laulukonkurss.	30-1xK
	J.Pihel,V.Puulinn,H.Meeri.	
Viis viimast	Meelelahutuslik videoviktoriin noortele.	20-1xK
	T.Kirss, R.Oja.	
Telekool:		
Mänguruum	Algklassiôpilastele,kel huvi kunsti vastu ja kel isu oma kätega midagi meisterdada.	25-1xK
	K.Veermets,I.Sakk,K.Mardna,Ô.Arusoo.	
Flautissimo	Ôpime mängima sopran-plokkflööti.	20-1xN
	A.Rääts,V.Puulinn,I.Lepp.	okt-apr
Eesti ajalugu	Täienduseks ôpikule.	30-1xK
	S.Vahtre, T.Kolk, I.Lepp.	
Kauge loodus	Tutvustame kaugete ja eksootiliste maade loomi.	30-1xK
	G.Aher,A.Kärmas,H.-M.Nurme.	
Lingua	Tutvustame maailmas kôneldavaid keeli.	30-1xK
	L.Leesi,V.Koppel,H.Saar.	

Saade	Sisu, tegijad	Kavas
Muusika- ja meelelahutussaadete peatoimetus		
Levikaamera	Levimuusikuile ja levimuusikahuvilistele infot sõnas ja muusikas, juttu levimuusikaga seonduvatest probleemidest. R.Linna,K.Müller,P.Brambat.	45-1xK
Koorikaja	Ühissaade Eesti Kooriühinguga. R.Talmar,M.Kivita,E.Leks.	45-1xK
Rahva laulumälu	Folkloorisari. M.Kivita,A.Peäske.	20-2xKv
Täna õhtul	Tuntud estraadilauljate soolokontserdid stuudios publikuga, saatejuhiks laulja ise, kes kutsub ise ka külalisesinejad-partnerid. E.Tandre, T.Lauk.	60-2xKv
HTV	Lühimetraažilised lavastuslikud huumorisaated. V.Kersna, T.Kirss, J.Pihlak.	20-1xK

Saade	Sisu, tegijad	Kavas

E E S T I R A A D I O

Propagandasaadete peatoimetus

Nemad viivad edasi	Portreesari tööinimestest. Pühendatud Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 70.aastapäevale (Saated eraldi pealkirjadega). T.Makk jt.	20-2xK kuni nov
Kommunist annab aru	Intervjuu. H.Raudkivi.	20-1xN
Võimalusi otsida, leida	Pilt Tartu Mööblikombinaadi töökollektiivi püüdlustest ja leidmistest tööviljakuse tõstmisel ning kaadripaigutusel /5 saadet/. T.Makk.	20-5xN
Väikelinnade areng	Eri pealkirjadega. H.Raudkivi	20-1xN /2 kuud/
Poliit- ja majandusõppe täiustamine	Eri pealkirjadega. H.Raudkivi	20-1xN /2 kuud/
Valimiste eel Haapsalu rajoonis	H.Raudkivi.	20-1xN /2 kuud/
Aastaks 2000	Korteriprobleemi lahendusteedest. K.Kasikov.	20-2xK

Saade	Sisu, tegijad	Kavas
Meie demokraatia	Praktilised ja teoreetilised demokraatia probleemid. R.Mälk.	30-2xK
Teadusspekter	Vabariigi teaduselu. T.Sinissaar, V.Mägi.	50-1xK
Homo homini	Invaliidide probleemid. M.Mikko.	20-1xK
Avalikud asjad	Ühiskonnaelu aktuaalsed probleemid. H.Raudkivi,J.Kassuk,M.Mikko.	30-1xN
Individuaaltöö	S.Erendi.	10-1xK
Muinsuskaitse minutid	K.Väinsalu.	20-1xK
Vastab...	Otsesaade kuulajate telefoniküsimuste põhjal. T.Makk.	55-1xK
<u>Pressibüroo</u>		
Maailma mitu palet	Mitmekesine info sündmustest ja probleemidest kogu maailmas. Kollektiiv.	30-5xN

Saade	Sisu, tegijad	Kavas
Kunstiliste saadete peatoimetus		
Suur linn, suur kirjandus	Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 70.aastapäevale pühendatud sari.	30-1xK
Neeva kallastel	Leningradi kirjanduselust. M.Viirand.	-"-
Jõgevahe-maadel	Saade Jõgeva rajooni kultuurielust. H.Veldermann.	30-1xK
Kirjandus-kommentaar	Üleliiduline ja meie vabariigi kirjanduselu. A.Tamm.	20-1xK
12 kuud	Vastava kalendrikuuga seonduv luule. Avalik lindistus Lastemuusikamaja saalis. M.Tarand.	15-1xK
Laupäevastuudio	Otsesaade varieteest "Tallinn". Meelelahutuslik-publitsistlik programm. P.Hein, T.Tootsen.	120-1xN (v a suvel)
Noorte- ja lastesaadete peatoimetus		
Erisaated ÜLKNÜ ja ELKNÜ XX kongressilt.		
Erisaated (koos muusikasaadete peatoimetusega) ENSV koolinoorte VI laulu- ja tantsupeolt.		
Noorteprogramm (NORA)	Otsesaade. Päevasündmuste ja aktuaalsete noorsooprobleemide kajastamine. Kollektiiv.	90-1xN

Saade	Sisu, tegijad	Kavas
Siililegi selge	Loodus- ja keskkonnakaitsealane raadiovôistlus ôpilastele. A.Parksepp.	30-2xK
Kiikerkava	Kirev raadioajakiri poistele: teadus,tehnika, fantastika,sport,valmistumine armeeteenistuseks. L.Männiksoo.	30-1xN
"Kooliraadio"	Eri pealkirjadega saated kooliuuendusega seotud probleemidest. T.Palmaru, A.Napa.	30-1xN
Muusikasaadete peatoimetus		
Kohtumisi muusikutega	Tuntud nôukogude interpreete. T.Vabrit.	60-1xK
Noore helilooja portree	Eesti noortest heliloojatest. T.Tosso.	30-1xK
Muusikat heliplaatidelt	Kaasaegse heliloomingu tutvustamine. Kommenteerib S.Normet.	60-2xK
Need kuumad 60dad	Ansambel "The Beatles" ja nende môju 60.a. heliloomingule. I.Linna, V.Salumets.	60-1xK
Euroopa koorimuusika suvi 87	Veljo Tormis tutvustab koorimuusikat.	60-1xN

Saade	Sisu, tegijad	Kavas
Venekeelsete saadete peatoimetus		
Ajakirjandus-ülevaade	Ülevaade vabariiklikest eestikeelsetest ajalehtedest ja ajakirjadest. A.Tonto.	5-5xN
Üntne poliitpäev	Küsimused ja vastused. V.Suprun.	10-1xK
Enituskompleks - töö uut moodi	Majandusprobleemidest. V.Vaingort.	10-1xK
Raadiokuller	Aktuaalsed sotsiaalsed probleemid. A.Tantsôrjov.	20-1xK
Meie post	Žurnalisti môtisklus. V.Golovin.	10-2xK
Tunne oma kodukohta	Raadioviktoriin ENSV ajaloost. Koostöös ENSV Turismi ja Ekskursiooninôukoguga. U.Helme.	5-1xN
Välissaadete peatoimetus		
Parolas Tallinn	Esperantokeelne saade. A.Kaljusaar.	10-4xK

AUTASUD JA PREEMIAD

ENSV rahvakunstniku aunimetuse pälvis ERSO peadirigent PEETER LILJE.

ENSV teenelise kunsniku aunimetuse väärisid estraadiorkestri solist IVO LINNA ja ERSO kontsertmeister MATI KÄRMAS.

ENSV teeneliseks kultuuritegelaseks sai ETV noorte- ja lastesaadete peatoimetuse režissöör TIINA VETS (MÄGI).

ENSV teeneline ajakirjanik on nüüdsest ER noorte- ja lastesaadete peatoimetuse toimetaja LEHO MÄNNIKSOO.

ENSV riikliku preemia pälvis REIN MARAN loodus- ja eluhoiufilmide "Aranei", "Tavaline rästik", "Nôialoom", "Ühe armastuse lugu", "Sookured", "Matsalu linnuriik", "Euroopa naarits", "Otsi loodusest liitlast", "Varjuelu" ja "Elulôim" eest.

ENSV Ülemnôukogu Presiidiumi aukirjad said ER välissaadete peatoimetuse peatoimetaja KUSTA REINSOO, komitee spordisaadete peatoimetuse peatoimetaja asetäitja GUNNAR HOLOLEI ja ERSO dirigent ROMAN MATSOV.

ENSV muusikaalase aastapreemia pälvisid ETV saatesarja "Noortemuusika" režissöör JAANUS NÔGISTO ja toimetaja HEIDI PRUULI.

ENSV kirjanduse aastapreemia - J.Smuuli nim. preemia - anti ER erikorrespondendile LEMBIT LAURILE "Kirjutamata memuaare" /kirjastus "Perioodika"/ eest.

NSVL Riikliku Tele-Raadiokomitee auhinna ning ajakirja "Žurnalist" audiplomi pälvis ENSV Riikliku Tele-Raadiokomitee kollektiiv.

ENSV Ajakirjanike Liidu 1987.a. aastapreemiad: lastele mõeldud ajakirjandustöö preemia - ER noorte- ja lastesaadete peatoimetuse toimetajale KIIRA KAHNILE; toimetamise ja organiseeri-

mistöö preemia - ER programmide peadirektsiooni peadirektori asetäitjale HANNES VALDMALE ("Suveraadio", "Pühapäev Stereoraadios" ja "Mikrofoorum").

Evald Tammlaane nimeline preemia - HAGI ŠEINILE saatesarja "Prillitoos" autorile ja saatejuhile.

ENSV Ajakirjanike Liidu ja Kutsehariduskomitee I preemia kutseharidustöö asjaliku ja realistliku käsitlemise eest raadiosaadetes sai LIINA KUSMA, ER propagandasaadete peatoimetuse toimetaja.

Loominguliste konkursside preemiad:

"Inimesed, autod, teed..." - preemia pälvisid ETV infosaadete korrespondent KOIT RAUD, JAAK TALVA, RENE RÄTSNIK ja NELLI PRIVALOVA raadiosaate "Liiklusminutid" eest.

"Minu miilits" - preemia said KALLE MIHKELS ja OLEV JAKSI, ergutuspreemia AIN ALLAS.

ENSV Agrotööstuskomitee ja ENSV Ajakirjanike Liidu põllumajandusteemaliste kirjutiste ning raadio- ja telesaadete konkursil said ühe I preemiatest TÔNIS KASK ja ÜLO RUSSAK telefilmi "Kes küll usuks..." eest. III preemia anti MÄRT MÜÜRILE saatesarja "Viljaveski" eest.

ENSV Riikliku Tele-Raadiokomitee aastapreemia - Valdo Pandi nim. preemia - anti LEMBIT LAURILE raadiosaate "Kirjutamata memuaare" ja telesaate "Stoppkaader" eest.

Eesti Raadio aastapreemiad:

I preemia - infosaadete peatoimetuse korrespondent OTT KOOL kôrgel professionaalsel tasemel aktuaalsete teemade käsitlemise eest;

II preemia - "Ööraadio" loominguline kollektiiv ERIK LILLO, VELLO MIKK, RIINA EENTALU, TIIT SINISAAR ajakirjandusmeisterlikkuse ja organiseerimistöö eest;

III preemia - propagandasaadete peatoimetuse toimetaja SILVIA MARKUS raadioajakirja "Perekond ja kodu" kôrge taseme eest.

Kutsemeisterlikkuse preemia - KIIRA KAHN sarisaate "Tervis" ning lastesaadete meisterliku toimetamise eest;

Loomingulise debüüdi preemia - propagandasaadete peatoimetuse toimetaja MARIANNE MIKKO ühiskondlik-poliitiliste teemade omanäolise käsitlemise eest.

Eesti Televisiooni aastapreemiad:

I preemia - JUHAN AARE kaalukate looduskaitse- ja eluhoiuprobleemide tõstatamise ja käsitlemise eest;

II preemia - URMAS OTT üleliidulisel ekraanil ja ajakirjanduses tunnustust pälvinud "Teletutvuse" organiseermise eest;

III preemia - "Prillitoosi loominguline kollektiiv HAGI ŠEIN, ELVE TONTS, JÜRI TALLINN, INDREK KANGUR aktiivse tegevuse eest vanurite probleemide lahendamisel;

Kutsemeisterlikkuse preemia - EUGEN TAMBERG väljapaistavate kujunduste eest telelavastustele ja saatesarjadele aastal 1987;

Loomingulise debüüdi preemia - TIINA JÜRISSON lastekasvatsuprobleemidele pühendatud saatesarja "Käbid ja kännud" eest.

ETV Ajakirjanike Liidu sektsiooni tänukirja "Musi 87" laureaatideks said: TÕNIS VÄRNIK - ülemuseauhind; JUHAN AARE - ajakirjanikuauhind; TOOMAS KIRSS - režissööriauhind; TIINA ALVER - kunstnikuauhind; JÜRI SUUREVÄLJA - teleoperaatoriauhind; RAIMI TONTS - filmioperaatoriauhind; GERDA KORDEMETS - assistendiauhind; "Video 5"-brigaad AIMAR PROUS, PEETER TOBBI, URMAS MARKNA, AHTI TUBIN - tehnikaauhind; KATRIN HIIR - toimetajaauhind; ANDRES RAID - debüüdiauhind.

ER raamatukogu kollektiivi tunnustuse ja tänu, aasta korrektsema lugeja auhind (Ed.Viiralti reprode album) anti LEMBIT LAURILE.

Rakvere rajooni Viru-Nigula kolhoosi aasta-

preemiad anti "Viljaveski" saatebrigaadile - MÄRT MÜÜR, TOOMAS LEPP, MAARE KEIMAN, KATRIN TREUFELDT, ning AIN ALLASELE ja SERGEI SVERDLIKULE tähtsate ühiskondlik-poliitiliste sündmuste kajastamise eest.

EKE Tehnokeskuse aastapreemiad anti ARNE KUUSMANNILE ja BORIS MIKULE ETV infosaadete peatoimetuse töötajatele ning saatesarjade "Ühe ehituse kroonika", "3 päeva Lasnamäel" ja "3 päeva Mustamäel" saatebrigaadile (ANDRES VIHALEM, KALLE MIHKELS, OLEV JAKSI, MAARE KEIMAN ja ANNE SVERDLIK).

Eripreemia määrati JUHAN AARELE fosforiidiprobleemide käsitlemise eest saatesarjas "Panda".

Paide rajooni "9 Mai" kolhoosi aastapreemiad kuulusid PEETER HEINALE, PILLE ERNESAKSALE, KÜLLI MEISTERILE, MADIS MIKKOLE ja VIKTOR POLJAKOVILE.

EESTI TELEVISIOON

* 27.veebruarist 1.märtsini toimus Väätsal ETV juhtkonna seminarõppus. Eesmärk oli tutvuda loova mõtlemise tehnikatega, et nende abil läbi töötada mõned ETV jaoks olulised probleemid: ETV struktuur, programmi kontseptsioon ja ülesenitus, saatevõrk. Seminari tööd juhtisid majanduskandidaat Tiit Elenurm Juhtivate Töötajate ja Spetsialistide Kvalifikatsiooni Tõstmise Instituudist ja ETV kommentaator Hagi Šein.

* 8.-9.aprillil olid ülestuudiolised õppepäevad. Demograaf Kalev Katus rääkis ENSV rahvastiku demograafilise arengu seaduspärasustest. Filosoofiakandidaat Ülo Vooglaid arutles teemal "Eesmärgipüstitusest missioonitundeni". TRÜ ajakirjanduskateedri juhataja Marju Lauristin rääkis subjektsusest ajakirjanduses. ETV kirjade ja metoodilise töö osakonna töötajad R.Timak ja H.Šein tegid kokkuvõtte ETV juhtkonna seminarist Väätsal.

* 21.septembril toimunud hooaja avakoosoleku juhatas sisse EKP KK propaganda- ja agitatsiooniosakonna juhataja S.-A.Villo. ENSV TA asepresident Arno Köörna esines teemal "Juunipleenum ja majanduse ümberkorraldamine". Eelseisvast telehooajast kõneles R.Elvak.

* 7.detsembril oli režiipäev. Koosolijatele esines Abrams Klockins, kes analüüsis meie dokumentaalsaadete režiid.

Arutati ka režissööritöö päevaprobleeme.

Muuvi'87 - muusikavideote konkurss-seminar.

Seminari teemaks oli "Muusikavideo olevik ja tulevik". Seminaril kõnelesid IAK asedirektor P.Eelsaare, NSVL Tele-Raadiokomitee sotsioloog O.Kušnerjova, IAK sotsioloog N.Meinert, TRÜ dotsent T.Bachmann ning filmikriitik T.Elmanovitš.

"Muuvi'87" peapreemia võitis Läti TV režissöör Janis Ruzenieks muuviga "Teater". Operaator

Igors Meiraks sai preemia parima operaatoritöö eest. Meie vabariiki jäeti kaks eripreemiat: Tiina Pork muuviga "Ei midagi erilist" ja ansambel "Kuldne Trio" artistlikkuse eest K.Svirgsdeni muuvis "Kes ei tööta, see ei söö".

Noorte- ja lastesaadete peatoimetus

* 31.jaanuaril oldi Lauluväljakul 10.lumelinna ehituse eestvedajana. Osales paarsada 8liikmelist võistkonda üle kogu Eestimaa. Edukamad olid Tallinna 56. ja 46. keskkooli ja TPI ehitusteaduskonna võistkond.

* Organiseeriti ülekanded ENSV koolinoorte VI laulu- ja tantsupeolt.

* 5.-10.oktoobrini toimus Tbilisis üleliidline lastesaadete festival, milles osaleti videoreportaažiga koolinoorte laulu- ja tantsupeost. Lastežürii peaauhinna sai meie "Rahu ja sõpruse vikerkaar" (R:Karin Nurm, O:Jüri Suurevälja, T:Eve Viilup).

* Aastalõpusaadete programmi organiseerimine ja juhtimine 31.detsembril.

Infosaadete peatoimetus

* 7.juunil oli õppepäev TRÜ žurnalistikakateedris. Keeleõppejõud Reet Kasik ja Tiit Hennoste analüüsisid "Aktuaalse kaamera" keelt ja ajakirjanduslikku stiili. Professor Junan Peegel rääkis uudistest ajakirjanduses. Oma arvamuse "AK" kohta ütlesid ka Marju Lauristin ja Sulev Uus.

Muusikasaadete peatoimetus

* Vastavalt NSVL Tele-Raadiokomitee ja Soome Yleisradio 1987. aasta koostööprotokollile toimus ühissaade Soome Yleisradio TV2ga. Kontsert oli 11.juunil Ilmajoel sealsete muusikapidustuste raames. Videosalvestust nägid televaataajad Eesti NSVs ja Soomes 14.juuni õhtul. Eesti levimuusikuid esindasid ühiskontserdil Silvi Vrait,

Jaak Joala ja ansambel "Karavan". Saate režissöörid olid Jouko Konttinen ja Georg Jegorov, toimetajad Matti Rosvall ja Ela Tomson.

* Juulis käis Savonlinna ooperifestivalil ja salvestas seal Soome TVle RAT "Estonia" etenduse, M.Mussorgski ooperi "Hovanštšina" ETV režissöör Jüri Tallinn.

* Juulis osalesid ETV muusikasaadete peatoimetuse organiseerimisel ja initsiatiivil (toimetaja R.Linna, režissöör L.Karpin) üleliidulisel noorte estraadilauljate konkursil "Jurmala'87" Kare Kauks ja Priit Pihlap. K.Kauks võitis peapreemia, P.Pihlap tuli laureaadiks.

* Novembris toimunud ENSV Tele-Raadiokomitee ja Soome TV ühissaate, kammerkontserdi režissöör oli Jüri Tallinn.

* Üleliidulisele ekraanile jõudis rida muusikasaateid ("Tallinna muusikapildid" - 4 saadet; taidluskonkurss "Seltsimees laul" jt).

Propagandasaadete peatoimetus

* Uuendati šefluslepinguid EKE Tehnokeskuse ja Viru-Nigula kolhoosiga.

* Oktoobris oli loominguline päev Andineemes EKE Tehnokeskuse õppebaasis. Arutati loomingulisi probleeme, kooperatiivi- ja patenditööd ning ühistute loomist maal. Esinesid ENSV ATK ja Justiitsministeeriumi spetsialistid.

Kirjanduse- ja kunstisaadete peatoimetus

* Šeflusüritustest Paide rajooni "9.Mai" kolhoosiga:

9.jaanuaril oli kolhoosirahva kultuuripäev Tallinnas;

27.veebruaril kohtumisõhtu olümpiavõitja Jaak Uudmäega Väätsa 8kl koolis. Kolmepäevane ETV juhtimisalane seminar Väätsal;

14.märtsil viibis "9.Mai" rahvas saate "Teeled, Tootsid, Kiired..." salvestusel ETV stuudios;

5.juunil tehti kokkuvôtteid šeflusaastast ja anti üle toimetusepoolsed meened majandi kultuuriaktivistidele.

4.juulil kultuuriprogramm "9.Mai" kolhoosi šefluspartneri Schwerini ringkonna Plate majandi esindajatele Tallinnas.

10.juulil kohtuti telemajas Plate majandi esimehe F.Köhni ja Euroopa suurima noorloomafarmi juhataja G.Schumanniga, "9.Mai" kolhoosi esimehe E.Liebergi ja partorg A.Pritsiga. ETV programmi peadirektor V.Lindström andis saksa külalistele üle Schwerinis ja Plates filmitud ETV dokumentaalfilmi "Sôprusmosaiik" koopia.

9.oktoobril toimetuse suur kartulipäev Väätsal.

12.novembril televisioonitund ja ekskursioon Väätsa kooli ôpilastele telemajas. Teletorni külastamine.

Aastavahetuseks koostas toimetus kolhoosi uusaastaballi eeskava Väätsa kultuurimajas (Tallinna Moemaja moedemonstratsioon, vôistlustantsijate esinemine, J.Aarma ja P.Aimla estraadikava).

* 1.jaanuaril toimusid ER Valges saalis ja Raadioteatris kaheksandat korda "Näärimuusika" kontserdid.

* 2.jaanuaril ER Valges saalis "Noorteraadio uusaastamäng". Osalesid Noorsooteatri noored näitlejad, "Nooruse" noored ajakirjanikud ja ansambel "Justament". Mängu juhtisid Haldi Normet, Ain Saarna ja Mati Kirotar.

* 12.-21.veebruaril "Talveraadio".

* 14.märtsil 1987 möödus 40 aastat soomekeelsete saadete algusest ERs.

* 15.märtsil Raadioteatris "Noorteraadio märtsimäng". Raadiokuulajaid ja saalipublikut, kuhu kuulusid vabariiklikust maanoorte kokkutulekust osavôtjad, lôbustasid Rakvere ja Pärnu teatrite noored näitlejad ning ansambel "Kukerpillid". Mängujuhid olid Haldi Normet ja Ain Saarna.

* 16.aprillil Soome Yleisradio ja ER ünissaade "Muusikasild NSVL-Soome". Musitseeriti TPI aulas Jukko Linkola ja Peeter Sauli taktikepi all. Otsesaadet juhtisid Krista Kilvet ja Matti Konttinen. "Helisild" on eetris olnud juba 22 aastat.

* 22.mail toimus "Helisilla" Helsinki-kontsert.

* 19.aprillil oli eetris 700. "Meelejahutaja".

* 7.mail raadiopäeva tähistamine ER Valges saalis. Tublimatele raadiotöötajatele ja aktiivsetele välisautoritele anti 19 tänukirja. Meelelahutust pakkusid Jüri Krjukov, Silvi Vrait ja Jaak Jürisson.

* 24.mail lôpetati "Kalevi" spordinallis pidulikult saatesari "Oktoobrilapsed Oktoobrimaal". Saatejuht oli Anne Parksepp.

* 30.mail rootsi muusika päev. Rootsi Leningradi Peakonsulaadi ettepanekul vôttis sellest esmakordselt osa ka ER.

* 31.mail ER Valges saalis kooliaasta lôpule pühendatud "Noorteraadio maimäng" "Tudengiteatri" näitlejate ja "Vanalinna Stuudio" stuudio-

laste osavôtul. Muusikat tegi "Armaada". Mängujuhid olid Haldi Normet ja Ain Saarna.

15.-20.juunil Rahvusvahelise Ringhäälingu ja Televisiooniorganisatsiooni (OIRT) programmide komisjoni kunstiliste saadete ja kuuldemängude töögrupi sümpoosion. Osalesid Ungari, Tšehhoslovakkia, Saksa DV, Poola, Bulgaaria, Rumeenia, Soome ja NSVL ringhäälingute (ÜR ja ER) esindajad. Vahetati kogemusi kirjandussaadete ja kuuldemängude eetrisse andmise üle.

* 19.juunist 4.juulini "Ööraadio".

* 25.juunil "Kasiino" ungari moodi Lagedil Tallinna Näidislinnuvabrikus. Mängujuhid Esko Tasa ja Villu Astok, toimetajad Toivo Tootsen ja Ralf Parve. Ungari keelest tôlkis Mari Velmet. Punktiarvestus käis tibudes.

* 28.augustil alustas tööd ER hommikuprogramm. See on saatejuhiga programm, kestab kella 5.30-9 nii töö kui puhkepäevadel.

* 28.augustist-6.septembrini "AB raadio". Programmiga tähistati kooliaasta algust. "AB raadio" valmis ER noorte- ja lastesaadete peatoimetusel koos komitee spordisaadete peatoimetusega (kergejôustiku MMvôistlused Roomas ja V.Savvini mälestusturniir vôrkpallis Tallinnas).

* 4.septemberil oli eetris "Hommikukaja" järjekorranumbriga 1000. Sel puhul olid Valgesse saali palutud ka kôik kaastöölised. Kohal oli ansambel "Justament" Tartust.

* 14.-17.septembrini Bratislava XIV rahvusvaheline folkloorisalvestiste konkurss "Prix Bratislava". Konkursi žüriisse kuulus ka Aarne Vahuri, ERst osales 4 vôistlustööd.

* 25.septembril oli Ungari Raadio ja ER kaheksas ühisüritus: teatriôhtu "Minutinovellid" Istvan Örkeny loomingust.

* 12.-17.oktoobrini XXI rahvusvaheline raadio muusikasaadete konkurss "Prix Brno". Žürii töös osales ka Ene Pilliroog. ER konkursitöö "Terra Mariana" helilooja Veljo Tormisest saavutas

3.preemia.

* 26.oktoobrist-8.novembrini "Oktoobriraadio".

* Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 70.aastapäevale pühendatud kuuldemänguvôistlus. Laekus 56 tööd. Žürii: Rein Milistver (esimees), Mary Velmet, Vilma Jürisalu, Marika Mikli, Enn Vetemaa, Mihkel Mutt, Kalju Haan, Einar Kraut, Härmo Saarm, Hannes Valdma ja Tiia Rinne. I ja II preemiat välja ei antud, III preemia said:Aino Müür "Kuidas see juhtus", Urmas Alas "Küpsuseksam", Heidi Sarapuu "Kolm naist liftis" ja Aime Maripuu "Äikesenirm". Ühe kuuest ergutuspreemiast võitis ka Toivo Tootseni kuuldemäng "Essi".

* 17.detsembril ER Valges saalis teoreetilis-praktiline konverents "Kuidas teha end raadiosaadetes mõistetavaks?" Ettekannetega esinesid Andrus Saar, Mall Laur ja Härmo Saarm. Konverentsi külaliseks oli ajakirja "Družba Narodov" asetoimetaja Aleksandr Rudenko-Desnjak. Autasustati ka ER paremaid töötajaid, tööveterane ja välisautoreid.

* Detsembris tehti kokkuvõtteid ER lastelaulude võistlusest. Žürii: A.Vahuri (esimees), R.Eespere, A.Mattiisen, K.Kahn, E.Neidre, L.Rahula ja L.Salu jagasid autasud järgmiselt: 1.-4.kl II preemia Eino Tamberg ja Kustas Kikerpuu, 5-8 kl. I preemia Erik Sembek. (Preemiasaajate täielik nimekiri avaldati NH 20.dets 1987).

* 21.-27.detsembrini ER kirjanduse ja muusika nädal.

INFORMATSIOONI- JA ARVUTUSKESKUS

Jaanuar

* NSVL Riiklikus Tele-Raadiokomitees sotsioloogiaalane seminar. Osalesid J.Kivirähk, T.Paulson, A.Saar. Ettekandega esines A.Saar.

* Hakkas ilmuma Tele-Raadiokomitee infobülletään "Teave" (12 numbrit aastas). "Teavet" annab välja infoosakond.

Veebruar

* Moskva Riiklikus Ülikoolis teaduslik-praktiline konverents "Nõukogude ajakirjandus 1986. aastal". Osalesid K.Raudam, J.Kivirähk, A.Tamre, P.Eelsaare, T.Mutt, E.Tasa, T.Paulson, A.Saar. Ettekannetega esinesid J.Kivirähk, P.Eelsaare, A.Saar.

Märts

* Moskvas NSVL Sotsioloogia Assotsiatsiooni aruande- ja valimiskonverents, mille tööst võttis osa A.Saar.

Mai

* Läti Riiklikus Tele-Raadiokomitees seminar kontentanalüüsi-metoodika täiustamise alal. Seminaris osalesid M.Riit ja A.Saar.

Juuni

* Usbeki Riiklikus Tele-Raadiokomitees käisid uurimiskogemusi jagamas R.Kuusik ja T.Paulson.

August

* Tallinnas toimunud rahvusvahelisel foneetika kongressil tegi ettekande M.Laur.

Oktoober

* Bulgaaria RVs Sofias toimus teaduslik konverents "Massikommunikatsioon ja elulaad", kus ettekandega esines A.Saar.

* Palangas toimus NSVL Sotsioloogia Assotsiatsiooni IV konverents teemal "Inimfaktori aktiviseerimise sotsiaalsed probleemid", mille töös osalesid K.Raudam, M.Riit, A.Saar.

November

* Kiievis toimus seminar, kus teemaks oli laste- ja noorteauditooriumi suhted massikommunikatsioonivahenditega. Seminari tööst võttis osa E.Org.

* NSVL Tele-Raadiokomitee sotsialistlikus võistluses saavutas VRTK 1987.a I ja II kvartali töötulemuste eest esikoha ja tuli mõlemal korral sotsialistliku võistluse võitjaks. Ettevõtet autasustati NSVL Tele-Raadiokomitee ja NSVL Kultuuriala Töötajate Ametiüningu rändlipu ja esimese rahalise preemiaga. 13.mail andis lipu üle NSVL Tele-Raadiokomitee esimehe asetäitja M.Suhhov ja 12.augustil NSVL Tele-Raadiokomitee kolleegiumi liige, kohalike tele- ja raadiosaadete peavalitsuse ülem A.Dmitrjuk. 1987.a III kvartalis saavutas VRTK üleliidulises sotsialistlikus võistluses teise koha.

* NSVL Tele-Raadiokomitee teaduslik-tehnilise nõukogu tööst Moskvas võttis osa VRTK direktor L.Põldma. Nõukogus vaadati läbi televisiooni-, raadio- ja filmitootmisobjektide ametkondlikud projekteerimisnormid ning ministeeriumidele ja ametkondadele kavandati ülesanded NSVL Tele-Raadiokomitee tele- ja raadiosaadete tegemiseks vajalike seadmete, materjalide jm väljatöötamiseks, valmistamiseks ja tarnimiseks XIII viisaastakul.

* 13.-15.maini toimus Moskvas NSVL Tele-Raadiokomitee, Üleliidulise Televisiooni ja Raadio Teadusliku Uurimisinstituudi ja A.S.Popovi nim RESTTÜ poolt korraldatud üleliiduline teaduslik-tehniline konverents teemal "Televisiooni ja ringhäälingu tehnilise baasi täiustamine, tele-raadiosaadete organiseerimine ja planeerimise parandamine". Ettekannetega esinesid V.Lesment, K.Varandi ja A.-R.Tereping.

* A.S.Popovi nim RESTTÜ algorganisatsioonidest saavutas uue tehnika üleliidulisel üniskondlikul ülevaatusel esikoha 1986.a eest ENSV Tele-Raadiokomitee VRTK algorganisatsioon, keda autasustati Popovi-nim RESTTÜ keskjuhatuse diplomi ja esimese rahalise preemiaga.

* 4.veebruarist töötab Tele-Raadiokomitee esimehe asetäitjana MART SIIMANN.

M.Siimann töötab ETVs 1982. aastast, algul propagandasaadete peatoimetuse korrespondendi ja peatoimetaja asetäitjana. 1983 edutati ta ETV programmi peadirektsiooni peadirektori asetäitjaks, 1984.aastast propagandasaadete peatoimetuse peatoimetaja. ENSV Tele-Raadiokomitee kolleegiumi liige.

* 19.jaanuarist on ETV peatoimetuse "Eesti Telefilm" peatoimetaja asetäitja HELI TIKS. Eelnevalt töötas ta Kreutzwaldi-nim Riiklikus Raamatukogus osakonnajuhatajana.

* 10.märtsist töötab ETV propagandasaadete peatoimetuse peatoimetajana FELIKS UNDUSK.

Eelnev teenistuskäik Tele-Raadiokomitees: 1.aug. 1970 "Päevakaja" korrespondent, 10.nov. 1978 ER noorte- ja lastesaadete peatoimetuse peatoimetaja asetäitja, 1.veebr.1980 sama peatoimetuse peatoimetaja konusetäitja, 1.okt.1980 ETV infosaadete peatoimetuse peatoimetaja asetäitja, 3.okt.1983 ETV propagandasaadete peatoimetuse vanemtoimetaja.

* 1.juunist määrati ER programmide peadirektsiooni peadirektori asetätjaks MARGUS HUNT.

M.Hunt tuli ERsse 1.dets.1982 diktoriks, 16.dets. 1986 kinnitati ER saateosakonna juhatajaks.

* 10.septembrist töötab ER infosaadete peatoimetuses peatoimetaja asetäitjana AIN SAARNA.

18.okt.1982 ER noorte- ja lastesaadete peatoimetuse toimetaja, 1984 - 1986 - ajateenistus Nõukogude armees, 10.sept. 1987 - noorte- ja lastesaadete peatoimetuse peatoimetaja asetäitja.

* 29.oktoober - ETV programmi peadirektsiooni peadirektori asetäitjaks kinnitati ENDEL HAASMAA.

8.okt.1956 - Tallinna Televisioonistuudio noorte- ja lastesaadete peatoimetuse režissööri abi, 14.veebr.1957 - sama peatoimetuse toimetaja, sept.1962-1964 Moskva Kõrgem Parteikool, 16.aug.1964 - ETV noorte- ja lastesaadete peatoimetuse peatoimetaja, 1.jaan.1965 - ideoloogia peatoimetuse peatoimetaja, 1.jaan.1968 - stsenaariumide toimetuse kolleegiumi peatoimetaja, 1.jaan.1980 - ETFi peatoimetaja, stsenaariumide toimetuse kolleegiumi esimees.

EESTI RAADIOS ESIETENDUNUD KUULDEMÄNGUD 1987

1.jaanuar - V.Raun "Peeglikillud"
2.jaanuar - O.Luts/G.Kilgas "Joosep Tootsi tagasitulek ehk Paunvere meeste kosjalood"(jutustuse "Suvi" järgi)
4.jaanuar - S.Maršak/T.Rinne "Kaksteist kuud"
5.jaanuar - F.Abramov/T.Tootsen "Kodumaja"
26.veebruar - A.Puškin/H.Saarm/T.Rinne "Boriss Godunov"
27.veebruar - K.Saja "Naine läheb läbi vihma", "Müts põleb"
28.märts - K.Liiva "Hakkab vist sadama, kullake!"
23.aprill - P.Saarikoski "Kauri põld"
26.aprill - V.Ananjan/ T.Rinne "Pantrikuru vangid"
28.mai - R.Kaugver "Aga nad surevad ju mängult!"
4.juuni - A.Gailit/M.Tuulik "Pärlipüüdja"
25.juuni - Z.Kapecr "Julcsi"
28.juuni - L.Männiksoo "Rootsi kuninga mõõk"
6.september - N.Dumbadze/A.Toikka "Ma näen päikest"
10.september - D.Webster "Roosipeenar"
22.oktoober - Ü.Tuulik/M.Mikiver "Sõja jalus"
29.oktoober - A.Dudarav/A.Lemmik "Püha lind"
17.detsember - S.Nõmmik "Kumuräbalad"

FILMOGRAAFIA

"Eesti Telefilm"

Mängufilm

1. "Tants aurukatla ümber"- S: Mats Traat, R:Peeter Simm, O:Ago Ruus, K:Ronald Kolmann, H:Erkki-Sven Tüür.

Dokumentaalfilmid

1. "Mere sügavustes"- SR: Semjon Školnikov, O:Aleksander Razumov.
2. "Liblikalend"- S:Alla Diomidova, RO:Dorian Supin.
3. "Garaaž"- S:Enn Hansberg, Andrus Esko, R:Toomas Lepp, O:Anton Mutt.
4. "117.nooaeg"- S:Ôie Orav, R:Jaan Pihlak, O:Illis Vets.
5. "Kadunud asjade hulgast"- SR:Veiko Paalma O:Sven Paldis.
6. "Koolioperett"- SRO: Mati Pôldre.
7. "Mängi, laser"- S:Aimar Jugaste, R:Endel Nômberg, O:Enn Putnik.
8. "Auvantkond"- S:Illis Vets, Aivo Barbo, RO:Illis Vets.
9. "Ranutud inimesed"- S:Endel Haasmaa, SRO:Kristjan Svirgsden, O:Edvard Oja.
10. "Leivakivi"- SR:Vello Ponla, O:Hans Roosipuu.
11. "Kes küll ütleks..."- S:Ülo Russak, R:Tônis Kask, O:Aleksander Razumov.
12. "Heli mesilased"- S:Heidi Pruuli, SR:Toomas Lepp, O:Enn Putnik, Sven Paldis.
13. "Sulev Nômmik"- S:Enn Vetemaa, R:Evald Hermaküla, O:Anton Mutt.
14. "Rahu taevas"- S:Mart Kadastik, R:Sulev Keedus, O:Toomas Massov.
15. "Sügisannid"- S:Rein Kaarepere, R:Jaan Rommot, O:Aleksander Razumov.
16. "Mälestuskuurort"- SRO:Kristjan Svirgsden, O:Manfred Vainokivi.
17. "Valikuvôimalus"- SR:Enn Hansberg, O:Enn Putnik.

18. "Heidikud"- SRO:Mati Põldre, O:Anton Mutt.

Populaarteaduslik film

1. "See tüütu herilane"- SRO:Rein Maran, O:Tõnu Talpsep.

Olukirjeldusfilmid

1. "Austria, detsember 1986"- SRO Enn Putnik.
2. "Suurim näitus"- SR:Tiina Pork, O:Kaljo Reintam.
3. "Tiksuv vaikus"- SR:Raul Rebane, O:Sven Paldis.
4. "Folkloorifestival"- SR:Kaido Kuusik, O:Peep Kasesalu.
5. "Jaak ja Maire"- SR:Hagi Šein, O:Raimi Tonts.

Kontsertfilmid

1. "Niguliste"- SRO:Vallo Kepp.
2. "Pidupäeva kontsert"- SR:Jüri Tallinn, O:Mihkel Kärner, Heiki Lipping.
3. "Koduõu"- S:Eve Viilup, R:Karin Nurm, O:Vallo Kepp.
4. "Torupillimängud"- SR: Georg Jegorov, O:Anton Mutt.
5. "Tantsivad kõik"- SR:Toomas Lepp, O:Enn Putnik.

Kontsertprogrammid

1. "Meie Uduvere"- R:Sulev Nõmmik, O:Enn Putnik.
2. "Võõrad öös"- RO:Kristjan Svirgsden.
3. "Prelüüd"- R:Irene Lään, O:Harry Rene.
4. "Tung ja torm"- R:Peeter Brambat, O:Ivar Murel, Aarik Varik, Peeter Tungal.
5. "Erialaeksamil"- R:Irene Lään, O:Harry Rehe.
6. "Kauge ja lähedane"- R:Jüri Tallinn, O:Mihkel Kärner, Heiki Lipping.
7. "Saada nägijaks"- R:Jaanus Nõgisto, O:Robert Voog, Rein Spulge.

1987 autasustatud filmid

* NSV Liidu TA Geograafia Seltsi ja NSV Liidu Kinoliidu Leningradi osakonna korraldatud I üleliiduline ökoloogiateemaliste filmide festival "Helesinine planeet" (osales 11 filmistuudiot 43 filmiga). Leningrad, 26.-30.jaanuar.

"Otsi loodusest liitlast"- SRO:Rein Maran. NSV Liidu TA Geograafia Seltsi presidendi auhind.

* ETKVLi filmiklubi "KFK" debüütfilmide II festival. Lõppvoor 16.aprillil:

"Õnnelind flamingo"- "Vikerkaare" auhind. Diplom Joosep Remmele parima kunstnikudebüüdi eest.

"Ma kuulen teie sosinat"- Toomas Massovile (režissöör-operaator) ETKVL Tööstuskoondise aunind tähtsa sotsiaalse teema avamise eest.

"See kuristik..."- Mait Mäekivile (operaator) ETKVL Tööstuskoondise aunind tähtsa noorsooprobleemi kajastamise eest.

"Võtmeküsimus"- Aivar Tommingasele (näitleja) ETKVL Põllumajandusliku Koondise "Agro" auhind tähtsa aktuaalse teema avamise eest.

* Kemerovo oblasti III filmifestival "Kevad. Kino. Kuzbass 1987" 4.-12.aprill.

Osales 9 filmistuudiot 14 mängufilmiga, esmakordselt ka "Eesti Telefilm".

"Õnnelind flamingo"- publiku auhind (kaevurilatern).R:Tõnis Kask.

* "Kadaka-Jass 1986"- ETFi TK ja EKLi TV-sektsiooni ühisauhind.

"Ratastoolitants"- SR:Hagi Šein, O:Dorian Supin, HO:Vambola Vällik.

Esmakordselt märgiti ära aasta parim režissöör - Tõnis Kask, operaator - Rein Maran, heliooperaator - Vambola Vällik.

* TPI filmiklubi X filmifestival.

"Ratastoolitants"- "Väike hammasratas".

"Elulôim"- R: Rein Maran - kolmas koht ja diplom (täispikad filmid).

* XII üleliiduline telefilmide festival. Minsk, 7.-13. september.

"Minooride taga on algus"- R:Jüri Tallinn - NSVL Heliloojate Liidu auhind.

"Elulôim"- žürii diplom.

"Ônnelind flamingo" - žürii diplom.

B I B L I O G R A A F I A

EESTI TELEVISIOON

I ÜLDOSA

Arr,Salme. "Monitor" Kiviôlis.- "Leninlik Lipp", 1987, 3.X.

Erilaid,Tônis. Ilu seitse seadust (ETV grimeerijatest).- Ô, 1987, 7.III.

Erilaid,Tônis. Videoaeg ("Muuvi'87" vôistlusest ja seminarist). - Ô, 1987, 7.V.

Joon,Silja. Filmiklubis Hagi Šein.- "TRÜ", 1987, 28.IV.

Kaldma,Helgi. "Viljaveski" meilt.- "Tee Kommunismile", 1987, 29.IX.

Kapstas,Enno. "Panda" lindistamisest Palmses.- "Punane Täht", 1987, 24.III.

Krimm,Lemme. Ainult üks küsmus: Kas lasteteatril on nüüd peavari? (Laste muusikateater ETV katuse all.)- NH, 1987, 1.III.

Kullaste,Allan. Tele- ja raadiosaadete vastuvôtu parandamiseks (vastuseks poliitpäeval küsitule).- "Kommunist", 1987, 4.VIII.

Laine,Aare. Täna ja homme...: Suisel ajal Saaremaal ("Kodukandilugude" ettevalmistamisest).- "Kommunismiehitaja", 1987, 5.IX.

Lindström,Voldemar. Suur ja väike video. /Küsitl K.Müller.- E, 1987, 21.VIII.

Lindström,Voldemar. Eesti Televisioon rahvusvahelisel areenil.- "Aja Pulss", 1987, nr 17, lk 23-24.

Lindström,Voldemar. TV nii vôi teisiti (televisioon maainimesele).- "Maaleht", 1987, 22.X.

Müller,Kalle. Paljakäsi video kallale ("Muuvi'87" arutelult).- E, 1987, 30.IV.

Müller,Kalle. Video kôigi jaoks (muu hulgas juttu TV ja videolevi vahekorrast).- E, 1987, 5.IX.

Niinemets,Asta. "Maailmapilt" Tartus.- E, 1987, 25.I.

Niitra,Sirje. Tervise ja rôômu päevad ("Prillitoosi" terviseretk).- Ô, 1987, 16.VI.

Raudnask,Valve. Ehavalgus (ETV osavôtul korraldatud konverents pensionäride omaalgatuslikust tegevusest).- RH, 1987, 27.XI.

Salm,Hans. "Poolt ja vastu" (saate tegijad vôtetel ja kohtumistel Valga rajoonis).- "Kommunist", 1987, 26.III.

Sööde,Herbert. Kohtumine teleajakirjanikega (M.Talvik, M.Müür ja V.Bogatkin Jôgeval).- "Punalipp", 1987, 9.VI.

Tambi,Tiit. Meeskonnatöö (ETV infosaadete peatoimetuse tööst uues stuudios).- RH, 1987, 7.V.

Uus,Sulev. Felix Moorist, ATK-st ja ... (TRÜ žurnalistikakateedri diplomitöödest).- E, 1987, 21.VIII.

Vassiljev,Viktor. Oma uusaastapidu ("Prillitoosi" uusaastakontsert).- Ô, 1987, 13.I.

Ляэн,Велло, Дальневидение и радиотелефон.- "Вперед", 1987, 7.V.

Шейн,Хаги. "Приллитоос": факты и комментарии.- "Обмен опытом", 1987, №8-9, с.71-73.

II ETV PROGRAMM

Aasaru,Heikki. Kellele tehakse ringvaateid? (ETV ja kinoringvaated).- NH, 1987, 17.IX.

Elmanovitš,Tatjana. Hirmust naeruni (R.Järliku saatesari "Viiekümnendad").- NH, 1987, 24.VII.

Haponen,Jevgenia. Juri Lotmani saatesari "Telekoolis".- SV, 1987, 16.I.

Hellerma,Kärt. Ela ise ja lase teistel ka elada: "Noortestuudio pärastlôuna" ja "Kontakt" Eesti Televisioonis.- "Noorus", 1987, nr 5, lk 10-11, nr 6, lk 12-13.

Kersna,Vahur. Provokatsioon. Ja mis siis?: Videoviktoriin "Viis viimast"...- E, 1987,13.XII.

Kersna,Vahur, Mattiisen,Alo, Vigla,Ivar, Pihel,Jüri. Sülti! Sülti! Sülti!: "Noortestuudio pärastlõuna".- E, 1987, 19.IV.

Kraav,Märt. Repliik saate "Tulevik täis muusikat" kohta.- SV, 1987, 17.VII.

Leito,Toomas. Elulähedus: Ideoloogiatöö päevaprobleeme (muu hulgas saatest "Vaatevinkel").- RH, 1987, 27.I.

Leppik,Peep. Ususest elus, ajakirjanduses, filosoofias: Uuenemisest ja avalikustamisest ("Vaatevinkel" tegi vea).-"Kommunist", 1987, 5.V.

Liebman,Elkond. Aplausi pole esialgu vaja (kuidas "Kontaktis" käsitleti noorte elamuehituskompleksi küsimust).- Õ, 1987, 23.III.

Linna,Reet. Hoidkem muusikuid! (Levimuusika probleemid üldse ja seoses TVga.)- E, 1987, 11.I.

Normet,Ingo. Telekommentaar (M.Soosaare saadetele "Manija väike laulupidu" ja "Ajakangas").- SV, 1987, 9.I.

Pajula,Merle. ... ja mannaputru kah! (ETV lastesaadetest).- E, 1987, 26.V.

Riive,Henn. Diskussioon alles algab" Rein Järliku "Viiekümnendad" Eesti TV ekraanil 17.oktoobril.- E, 1987, 21.X.

Sagris,Sven. Parem, kui poisid ei näinud: 24.novembri "Viljaveski" ja mehhanisaatorite töö.- "Maaleht", 1987, 10.XII.

Soosaar,Mark. Õppida omil jalgel seisma (muu hulgas Eesti Kinoliidu koostööst ETVga)./Küsitl T.Elmanovitš.- RH, 1987, 5.IX.

Tere, Leopold!- "Pioneer", 1987, nr 2, lk 15.

Tinn,Eduard. Kuukommentaar. Aprill (kuidas ETV tippsportlasi näitas).-"Spordileht",1987,6.V.

Truuts,Mihkel. Supipotist vett kaela: Eesti Televisioon näitas jälle Pärnut.- "Pärnu Kommunist", 1987, 4.II.

Valgmäe,Heldur. Piinlik! (Veast "Malekooli" saates.)- "Spordileht", 1987, 6.V.

Акопова,Л. Наши милые старики: Как в Таллине заботятся о ветеранах /в т.ч. передача "Приллитоос"/.- "Труд", 1987, 3.X.

Алаталу,Т. Без шпаргалок /о политических передачах для молодежи/.- "Комсомольская правда", 1987, 11.XI.

Андреев,В. Миллион почему взрослым и детям /о работах молодежной студии ЭТВ/.- МЭ, 1987, 31.X.

Арканов,А., Радзинский Э., Семьенов Г. ТВ 7х7 /мнения писателей о передаче "Суета вокруг кота"/.- "Литературная газета", 1987, 28.I.

Арсеньев,Вл. Шесть телепрограмм - первую и вторую центрального телевидения - московские, ленинградскую, республиканскую и две - телевидения Финляндии смотрят в Таллине.- "Известия", 1987, 16.V.

Варуздин,С., Киреев,Р., Мартинайтис,М., Сурков,Е., Якубан,А. ТВ 7х7 /мнения писателей о передаче У.Отт "Телевизионное знакомство. Алиса Фрейндлих"/.- "Литературная газета", 1987, 2.XII.

Белоборцев,В. Един в трех лицах: На эстонском телевидении прошел цикл передач "Беседы о русской культуре" воплощенной профессором Ю.М.Лотманом.- МЭ, 1987, 13.VI.

Мартынова,Г. Менеджер с ЦТ /о низком уровне развлекательных передач, сняты в Таллине с участием журанлистов Эстонского телевидения/.- "Советская культура", 1987, 11.IV.

Муратов,С. Прямой контакт: Ежемесячное телеобозрение /в качестве примера "Форум" ЭТВ/.- "Правда", 1987, 8.VI.

Никулина,Г. Вместе со зрителем /в качестве примера телепрограмма "Анне Вески" и "Телевизионное знакомство. Раймондс Паулс"/.- "Советская культура", 1987, 13.X.

Никулина,Г. Самый большой друг.- "Известия", 1987, 25.VII.

Сийман,М., Шейн,Х., Мююр,М., Каремяэ,Р. Энергия поиска или репортер меняет профессию /о проблемной публицистике в ЭТВ/./Беседу вела С.Березанская.- "Таллин", 1987, №1, с.105-110.

Туровский,В. Без сенсации /в качестве примера "Телевизионное знакомство. Раймондс Паулс"/.- "Правда", 1987, 11.XI.

Чекалова,Е. А зритель кто? /В качестве примера передача ЭВТ "В молодежной студии после обеда" и выпуск "Алиса Фрейндлих" из цикла "Телевизионное знакомство"/.- "Правда", 1987, 7.XII.

III "EESTI TELEFILM"

Balbat,Maris. Kas dokumentaalfilm 1986 vastab ajanõudele? (ETFilt:"Ratastoolitants", "Raudronutee", "Alternatiiv", "See kuristik", "Karussell", "Elulõim", "Emb-kumb").- SV, 1987, 20.II.

Drikkit,Ivi. Kõik pole kuld, mis hiilgab: ETF "Võtmeküsimus": rezissöör Ago-Endrik Kerge, stsenarist Mart Kadastik, näitlejad "Vanemuisest" ("Kolme kaamera vahel").- E, 1987, 18.I.

"Eesti Telefilmi" 30 tööaastat ("Kroonika"). - "Televisioon", 1987, nr 2.

"ETF" 30 tööaastat arvudes ja faktides ("Kroonika").- "Televisioon", 1987, nr.3.

Filmid kinodes ja televisioonis: Märkmeid Eesti Kinoliidu pleenumilt./M.Balbat.- SV, 1987, 2.X.

Garšnek,Igor. Sensatsioonita arvustus (ETF kontsertfilmist "Sensatsioon").- SV, 1987, 11.IX.

Heinsalu, Rein. Olla saatusest üle ("Ratastoolitants").- TMK, 1987, nr 6, lk 44-45.

Joonatan,Peeter. Mitte ainult karskusest ("Alternatiiv").- TMK, 1986, nr 12, lk 58-59.

Klockins,Abrams. Hüppe eel?: Eesti dokumentalistika aasta (muu hulgas V.Pohla "Alternatiiv", H.Lintropi "Kuristiku konal", M.Põldre "Karussell", M.Soosaare "Kihnu naine", H.Seini "Ratastoolitants").- SV, 1987, 17.IV.

Kullaste Allan. Veel kord uutmisest "Eesti Telefilmis": Kriitikavastus.- TMK, 1987, nr 10, lk 87-89.

Link,Endel. Telekommentaar (aastavanetuse filmidele ja lavastustele: "Õnnelind flamingo", "Võtmeküsimus", "Elulõim", "Pulmatragöödia", "Pildikesi Paunverest").- SV, 1987, 9.I.

Luik,Hans H. Liiga vähe hämmingut ("Võtmeküsimus").- TMK, 1987, nr 6, lk 16-18.

Lään,Irene. Tõsielu muinasjutumaailmas (R.Marani filmidest "Varjuelu" ja "Elulõim").- RH, 1987, 5.IV.

Paas,Veste. Elunähtused otsivad ekraanivormi (1986.aasta telefilmidest).- Ô, 1987, 4.IV.

Põldmäe,Mare. Kremlikontsert eesti moodi ("Pidulik kontsert").- TMK, 1987, nr 11,lk 48-49.

Põldmäe,Mare, Visnap,Margot. Quo vadis, Ago-Endrik Kerge? ("Püha Susanna", "Savoy ball", "Võtmeküsimus".)- TMK, 1987, nr.4, lk 49-62.

Russak,Ülo. Hambutu võti?: "Võtmeküsimus" teleekraanil.- RH, 1987, 15.II.

Ruus,Jaan. Avaveerg ("Eesti Telefilmis" ootab esilinastust 17 filmi).-TMK,1987,nr 5,lk 3.

Ruus,Jaan. Kommentaar (A.Kullaste kriitika-vastusele).- TMK, 1987, nr 10, lk 89-91.

Saaber,Kalju. Missugust joont teie eelistate?: "Võtmeküsimus" teleekraanil.- RH, 1987, 15.II.

Säde,Enn. Vastus küsimusele Kinoliidu konfliktkomisjoni tööst "Eesti Telefilmi" riiulifilmide läbivaatamisel ja nende filmide saatusest.- TMK, 1987, nr 6, lk 5-14.

Svirgsden,Kristjan. Kuurort. Kas ainult mälestus (vastused küsimusele Haapsalust tehtava filmi kohta).- "Töörahva Lipp", 1987, 28.XI.

Tamberg,Karl. Auhindu vähem, nõudlikkus suurem (meie filmid üleliidulisel festivalil Minskis).- "Aja Pulss", 1987, nr 23, lk 20-21.

Vigla,Ivar. Kadedus söögilauas: Mõeldes dokumentaalfilmile "Kes küll ütleks..."- "Maaleht", 1987, 3.XII.

Азарин,Вл. Сто "почему" публициста /"ТВ: Местное время. Опыт и проблемы"/. - "Советская культура", 1987, 18.XII.

Каллас,Г. Почему Шекспир писал о королях /"Писатель и время"/. Содержит суждения о игравой фильме "Вопрос ключа".- "Советская культура", 1987, 21.III.

Кекелидзе,Э. Гайна почерка /глава "Рассказы из карманов" об эстонских музыкальных телефильмах и о фильме "Сенсация"/.- СЭ, 1987, 21.XI.

Марьямов,А. Кино второй свежести /в качестве примера "Под чужим именем"/.- "Известия", 1987, 20.VI.

Мери,Л., Гормис,В. Очерчивая магический круг /о запечатлении фольклора/.- "Советская культура", 1987, 17.II.

Смирнов,Г. Сказки для взрослых /в числе других "Фламинги приносит счастье"/.- "Советская культура", 1987, 21.VII.

IV PERSONALIA

Aare,Juhan. Stardipauk valges saalis.- NH, 1987, 28.II.

Aare,Juhan. Emotsionaalsed faktid.- NH, 1987, 14.III.

Aare,Juhan. Homsele ja ülehomsele mõeldes.- NH, 1987, 4.IV.

Aare,Juhan. Vajadus mõelda riiklikult.- NH, 1987, 26.IV.

Aare,Juhan. Küsimused ja vastused.- NH, 1987, 12.V.

Aare,Juhan. 7,5%.- NH, 1987, 6.VI.

Aare,Juhan. Jahvatad. Kelle huvides? - NH, 1987, 27.VI.

Aare,Juhan. Aastani 2005.- NH, 1987, 11.XII.

Hiir,Katrin. Kolm küsimust (saadikukandidaadile).- Õ, 1987, 20.VI.

Maran,Rein. Loodusfilmimeister (vastused küsimustele)./ Küsitl K.Tamberg.- RH, 1987, 1.XI.

Maran,Rein. Elu on igas avaldumisvormis ime. /Üles kirjutanud M.Kalmet.- "Nõukogude Õpetaja", 1987, 28.XI.

Maran,Rein. Tekst ja foto. ("Täna on nõukogude kinematograafia päev")/ Kirjutanud ja pildistanud H.Leppikson.- RH, 1987, 27.VIII.

Maran,Rein. Rein Marani hingestatud loodus./ Kirjutanud H.Relve.- SV, 1987, 11.XII.

Mägi,Tiina. Vihma nägu ja päikese nägu.- NH, 1987, 6.IX.

Mägi,Tiina. Uus maja, uusi mõtteid./Kirjutanud T.Tambi.- RH, 1987, 7.II.

Mägi,Tiina. Kodulinna elevandid ja muud loomad./Kirjutanud G.Haljak.- NH, 1987, 22.II.

Põder,Vambola. Kas tõesti hakkab jää liikuma? - "Töörahva Lipp", 1987, 5.V.

Põder,Vambola. Rahva nimel, rahva abiga, rahva vastu.- "Aja Pulss", 1987, nr 11, lk 17-18.

Põder,Vambola. Tõenäoliselt, arvatavasti, võib-olla.- "Töörahva Lipp", 1987, 9.VI.

Põder,Vambola. Hääled hauavaikuses.- RH, 1987, 18.VIII.

Põder,Vambola. Poliitika ja abielurikkumine. - "Töörahva Lipp", 1987, 3.IX.

Põder,Vambola. Mõõduks optimism.- "Töörahva Lipp", 1987, 5.X.

Põder,Vambola. Nokk kinni, saba lahti.- "Töörahva Lipp", 1987, 19.XI.

Rebane,Raul, Uba,Toomas. Täntpäeval töiselt (vestlusringis koos J.Paalma,O.Kajaku,R.Hurda ja J.Jürisega)."Kehakultuur", 1987,nr 8, lk 225-227.

Rebane,Raul. Sport tekitab küsimusi (vastused kohtumistel üliõpilastega).-"TRÜ",1987,22.XI.

Šein,Hagi. Vahetuid mõtteid aastavahetusel (vastused küsimustele).- E, 1987, 1.I.

Šein,Hagi. Sotsiaalhooldus vajab süsteemsust.- "Eesti Kommunist", 1987, nr.11, lk.81-92.

Šein,Hagi. Vanast ei saa enam noort, aga noorest saab vana küll./ Kirjutanud T.Maiberg.- RH, 1987, 22.III.

Šein,Hagi. Inimesed usaldavad mind./ Kirjutanud B.Sandratski.- Õ, 1987, 31.I.

Šein,Hagi. Kinoliidu uusi liikmeid.- SV, 1987, 12.VI.

Talvik,Mati. Ainult 1 küsimus: Kõnelete jälle sõjast? - NH, 1987, 13.X.

Uba,Toomas. Lahti medalisäras.- "Kehakultuur", 1987, nr.7, lk.199-200.

Undusk,Feliks, Pollisinski,Kaupo. Näoga kohaliku naisostja poole.- E, 1987, 8.,9.,10.III.

Undusk, Feliks. Undusk rääkis./Kirjutanud Ü.Russak.- RH, 1987, 14.III.

Отт,Урмас. Что в кадре и что за кадром /ответы на вопросы В.Сандрацкого/.- МЭ, 1987, 31.I.

Отт,Урмас. Нам ехать в одном поезде: О некоторых аспектах межнационального общения в условиях перестройки /ответы на вопросы/.- СЭ, 1987, 4.X.

Отт,Урмас. Тот, кто знакомит /ответы на вопросы В.Котыхова/. "В эфире коллеги ЦТ".- "Известия", 1987, 28.XI.

Отт,Урмас. Нас близко познакомил Урмас Отт. /Написала Э.Аграновская. "Сегодня день радио".- СЭ, 1987, 7.V.

Поляков,Виктор. Звездный экспресс - новая форма театрализованных музыкальных программ для молодежи. /Соавтор А.Заренков, записала Э.Аграновская.- МЭ, 1987, 11.IV.

Пылдре,Мати. Ученик Крылов не хочет быть похожим на других.- СЭ,1987, 20.IX.

EESTI RAADIO

Eylandt,Ingrid. Mikrofonita. Märkmikuga (Noortesaadetest). - NH, 1987, 7.V.

Hansen,Jüri. Eesti Raadio kirjanduse ja muusika nädal.- RH, 1987, 20.XII.

Hanson,Raimu. Vestlusringis Eesti Raadio ümber.- E, 1987, 25.X.

Hein,Peeter. Kirjanik kaamera ja mikrofoni ees.- Rmt: "Kirjanduse jaosmaa'85", Tln, 1987, lk 213-216.

Himma,Ülle. Mis on "Võlulaegas"?- "Kodumaa", 1987, 1.VII.

Jeletsky,Imbi. Mammona kaob, vaimuvarandus jääb. (Meelelahutussaadete korraldatud raamatuoksjon).- RH, 1987, 11.XI.

Jõgi,Aime. Mikrofoniga.- "Tee Kommunismile", 1987, 2.V.

Järvsoo,Erni. Kuidas me "Kesavarest" ehitasime.(Mälestusi).- NH, 1987, 2.V.

Kaer Jaan. Aasta läheb, aasta tuleb.- RH, 1987, 27.XII.

Kallas,Siim. Õhtune lindistus. ("Mnemoturniir").- RH, 1987, 17.VII.

Kallas,Väino. Raadioamatörism.- "Pärnu Kommunist", 1987, 25.-27.III.

Karu,Enn. Väike visioon "Ööraadiost".- NH, 1987, 24.VI.

Kasikov,Karl. Hoiame ja arendame sõprust.- Õ, 1987, 26.III.

Kasikov,Karl. Sõprade kohtumine (Valgevene, Läti, Leedu ja Eesti NSV tele-raadiotöötajate XXVII loominguline ja spordialane kohtumine).- Õ, 1987, 6.V.

Koor,Maie. Elupulsi kiirendaja. (Aldur Päärost).- "Leninlik Lipp", 1987, 7.V.

Kütt,Raivo. "Mikrofoorum" rajooniraadios.- "Koit", 1987, 13.I.

Laid,Enn. OIRTi töörühm Tallinnas.- Ô, 1987, 19.VI.

Lall,Endel. "Kasiino" Sargvere kultuurimajas.- "Vôitlev Sôna", 1987, 10.XII.

Lasting,Peeter. Seda peaks teadma ka ôpetaja. ("Mikrofoorum"teemal "TPI 50").-"Nôukogude Kool", 1987, nr 3, lk 14-16.

Lind,Hallar. Mitmekeelne raadioteater. (OIRTi sümpoosionist).- RH, 1987, 20.VI.

Luik,Einar. Siin Haapsalu Raadio! - "Tôörahva Lipp", 1987, 22. IX.

Lään,Vello. Raadiojuttu raadiopäeval.- E, 1987, 7.V.

Neider,Eda. Lastelaulud vôistlustules.- "Nôukogude ôpetaja", 1987, 5.XII.

"Prix Brno'87".- SV, 1987, 30.X.

Pôld,Tiiu. Lapsesilmad. (Kiira Kahnist).- RH, 1987, 7.V.

Toppila,Priit. Tere tulemast, hommikukava!- E, 1987, 22.IX.

Treiman.Linda. Kas vôtame vilja ja lôikame kartulit? (Keelekasutusest). - RH, 1987, 18.III.

Ussisoo,Uno. Môtteid Eesti Raadio süvamuusika ümber.- SV, 1987, 8.V.

Vôsamäe,Helve. Pudemeid "Tähemängu" matkaradadelt.- "Nôukogude Kool", 1987, nr 12, lk 53-55.

Андреев,В. Аукцион, аукцион! /О передаче редакции развлекательных программ/.- МЭ, 1987, 14.XI.

Белобровцев,В. "Три сущего чтения". - СЭ, 1987, 8.II.

Зажицкая,Г. Говорит Москва: в эфире Эстонское радио. /О радиодне республики/.- СЭ, 1987, 9.IV.

Кириллов,Н. Работы хватит на всех. /О передачах для детей и молодежи/.- СЭ, 1987, 7.IV.

Ляэн,В. "Дальневидение и радиотелефон." /О Тартуской студии/.- "Вперед", 1987, 7.V.

Солдатов,К. В эфире - новая стереорадиопрограмма.- СЭ, 1987, 1.XI.

Тамре,А., Тимак,Р. Опыт работы постоянной сети интервьюеров при социологической службе Эстонского радио. В кн: "Организационно-методические проблемы социологического опроса". М, 1987, с.128-144.

VABARIIKLIK RAADIO-TELEKESKUS

Pedusaar,Heino. DMM-uudis heliplaadisalvestuses.- "Tehnika ja Tootmine", 1987, nr 5.

Pedusaar,Heino. Kassetilindi tüübid.- "Tehnika ja Tootmine", 1987, nr 9.

Pedusaar,Heino. Peenterailmuti ПФ kasutamisest.- "Tehnika ja Tootmine", 1987, nr 10.

Pedusaar,Heino. Kôlarid ja Hi-Fi.- "Tehnika ja Tootmine", 1987, nr 11.

Pedusaar,Heino. Metalli vormitud muusika ja laserikiire lauluhääl.- "Aja Pulss", 1987, nr 21.

Pedusaar,Heino. Heliplaadi sajand.- TMK, 1987, nr 11.

Varandi,Kaupo. Värvitelerid, Tln, 1987.

Varandi,Kaupo. Uutest värviteleritest.- "Side.Raadio. Televisioon", 1987, nr 5.

Varandi,Kaupo. Magnetofonid aastal 1987.- "Side.Raadio. Televisioon", 1987, nr 6.

Varandi,Kaupo. Digitaal-tunnussignaal ULL ringnäälingu saatejaamadele.- "Side.Raadio.Televisioon", 1987, nr 9.

Kivirähk,Juhan, Saar,Andrus. Massikommunikatsioon ja avalik arvamus. Ühing "Teadus", 1987.

Laur,Mall. Perceptual Aspects of Emotional Speech.- Proceedings XI th ICPhS. vol 5.

Meinert,Nikolai. Ühe sotsioloogilise uurimuse tulemused.- TMK, 1987, nr 6,7.

Rohlin,Arno. Diskreetne ja funktsionaalne.- SV, 1987, 16.I.

Валясная,Е., Кивиряхк,Ю., Куузик,Р., Лаур,М., Мейнерт,Н., Саар,А. Сб.:"Опыт изучения телерадиожурналистики и общественного мнения". Т, 1987. 244 стр.

Валясная,Е., Риит,М., Тимак,Р., Саар,А. Экологическая деятельность и ее отражение в средствах массовой коммуникации.- "Проблемы формирования современной экологической культуры", Вильнюс, 1987.

Куузик,Р. Генератор гипотез для качественных признаков.- "Труды Таллинского политехнического института", 1987, №645.

Куузик,Р., Вельсберг,Р. Применение генератора гипотез при исследовании деятельности руководителей.- Республиканская научно-техническая конференция "Совершенствования организации производства в условиях интенсификации". Тезисы докладов, Ижевск, 1987.

Куузик,Р., Кофф,Г. Анализ ущербообразующих факторов взаимодействия в геолого-техногенных системах с помощью новых методов выделения ядер.- "Современные проблемы инженерной геологии территории городов и городских алломераций", М., "Наука", 1987.

Мейнерт,Н. Дискуссия о рок-музыке.- "Музыкальная жизнь", 1987, №11.

Мейнерт,Н. Каждый для себя - молодежь против всех.- "Родник" /"Авото"/, 1987, №7.

Мейнерт,Н. По воле рока.- "Социологические исследования", 1987, №4.

Мейнерт,Н., Манулский,М. По воле рока.- "Новое время", 1987, №38.

Школьник,Л., Костенко,Н., Манаев,О., Саар,А. Использование информационно-публицистических телепередач для подростков в воспитательных целях.- "Вопросы психологии", 1987, №3.

Валясная,Е. Экологическая пропаганда на русском языке в Эстонской ССР.- Сб.:"Массовая коммуникация и охрана среды", Тарту, ТГУ, 1987.

Рийт,М. Образ жизни и экологическое сознание. Там же.

Саар,А. Источник информации о проблемах окружающей среды в Эстонской ССР. Там же.

Гимак,Р., Рийт,М. Экологическая пропаганда в передачах Эстонского радио и телевидения. Там же.

Куузик,Р., Раудам,К., Саар,А. О проблеме оптимизации сетки информационных передач Эстонского радио.- сб."Социологические исследования в партийной работе, эффективности средств массовой коммуникации, пропаганды и культуры". Материалы к IУ научной конференции социологов Советской Прибалтики: "Социальные проблемы активизации человеческого фактора". Паланга, октябрь, 1987.- Вильнюс, 1987.

Орг,Э. Влияние телевидения на формирование и развитие личности детей младшего школьного возраста. Там же.

Рийт,М., Гимак,Р. Методика контент-анализа телевизионных и радиопередач. Там же.

SISUKORD

ENSV TELE-RAADIOKOMITEE ARENGUKONTSEPTSIOONIST AASTANI 2000
Komitee esimehe A.Kullaste ettekandest ülekomiteelisel parteikoosolekul 29.aprillil 1987 3
Peeter Hein. Jutuajamine Rein Elvaku ja Mart Siimanniga 9
NSVL Ajakirjanike Liidu VI kongressil. Peeter Heina intervjuu Märt Müüriga "Laupäevastuudios" 15
Enno Kiviloo. Järelmõtteid ÜLKNÜ XX kongressile 18
Voldemar Lindström. ETV saated Kesktelevisiooni ekraanil 21
Ülle Puusep. Laulupeolistest ekraanil 23
Valeri Golovin. Meie saated Üleliidulise Raadio programmis 26
SAATEVÄLISEID VESTLUSI
Lembit Siimaste. Kui saadet aitas teha Tundmatu 28
Ene Hion. Mikrofoni juures on Hendrik Allik 31
MEIE TÖÖD JA TEGEMISED
Tiiu Paulson. Ülevaade ER ja ETV auditooriumist 35
Elve Tonts. Kirjad Eesti Televisioonis 1987 38
Tiia Upine. Need kirjad, need kirjad ... 40
Esko Tasa. Sidest edasi-tagasi ja alla-üles 42
Tiia Rinne. OIRT ja kuuldemängude võistlus 46
Marika Villa. Sõnumeid Moskvast 49
Harri Tiido. Hommikupoolik Pressibüroos 52
Tarmo Veer. Välissunted 56
Harri Kõrvits. "Kas tunnete eesti muusikat?" 58
Aavo Hirvesoo. Tele-Raadiokomitee muusikakollektiivid 1986. ja 1987. aastal 62
Raul Rebane. Monitori ees 64
Ülo Ojatalu. Kas šeflustööd uuta või temaga leppida 67
SAATED, MIS EI JÄTA ÜKSKÕIKSEKS
Urmas Ott. Teretutvus "Teletutvusega" 71
Erkki Berends. Ööraadio 73
"AB raadio" 28.VIII-6.IX 1987. Kaemusi ja fakte 77
Toivo Tootsen. "Tšš, mikrofon on avatud... "Laupäevastuudio"!" 79

NATUKE TEOORIAT KA
Mati Brauer. Kustkaudu kuulavad keskkoolinoored muusikat 83
VARIA
Ilmar Pinlak. Eesti Televisooni ja Eesti Raadio materiaal-tehnilise baasi arengust 1987.aastal 87
Rein Harjo. Informatsiooni- ja Arvutuskeskus 90
Ain Arens. Betacam Eesti Televisioonis 93
Friedricn R.Faehlmanni ainetel Ralf R.Parve. Aastaraamatutegija kimbus 95
SARISAATED
Eesti Televisoon 98
Eesti Raadio 102
KROONIKA
Autasud ja preemiad 107
Eesti Televisioon 111
Eesti Raadio 115
Informatsiooni- ja Arvutuskeskus 118
Vabariiklik Raadio-Telekeskus 119
Määramised 120
Eesti Raadios esietendunud kuuldemängud 1987 122
FILMOGRAAFIA. "Eesti Telefilm" 123
1987 autasustatud filmid 125
BIBLIOGRAAFIA
Eesti Televisioon 127
Eesti Raadio 137
Vabariiklik Raadio-Telekeskus 139
Informatsiooni- ja Arvutuskeskus 140

Панорама Гостелерадио ЭССР 1987.
Проспект-альманах об опыте работы.
На эстонском языке.

Toimetaja R.Meerits
Tehniline toimetaja Ü.Ojatalu
Korrektor T.Palm MB-07021
Formaat 60x84/16. Trükipaber nr 1
Rotaprint. Trükipoognaid 9+1,5 (kleebised)
Trükiarv 500. Tellimus nr 300
VÕTi trk, 200105 Tallinn, Sakala 21
Tekst: ENSV Tele-Raadiokomitee
Informatsiooni- ja Arvutuskeskuse
tekstitöötlussüsteem.

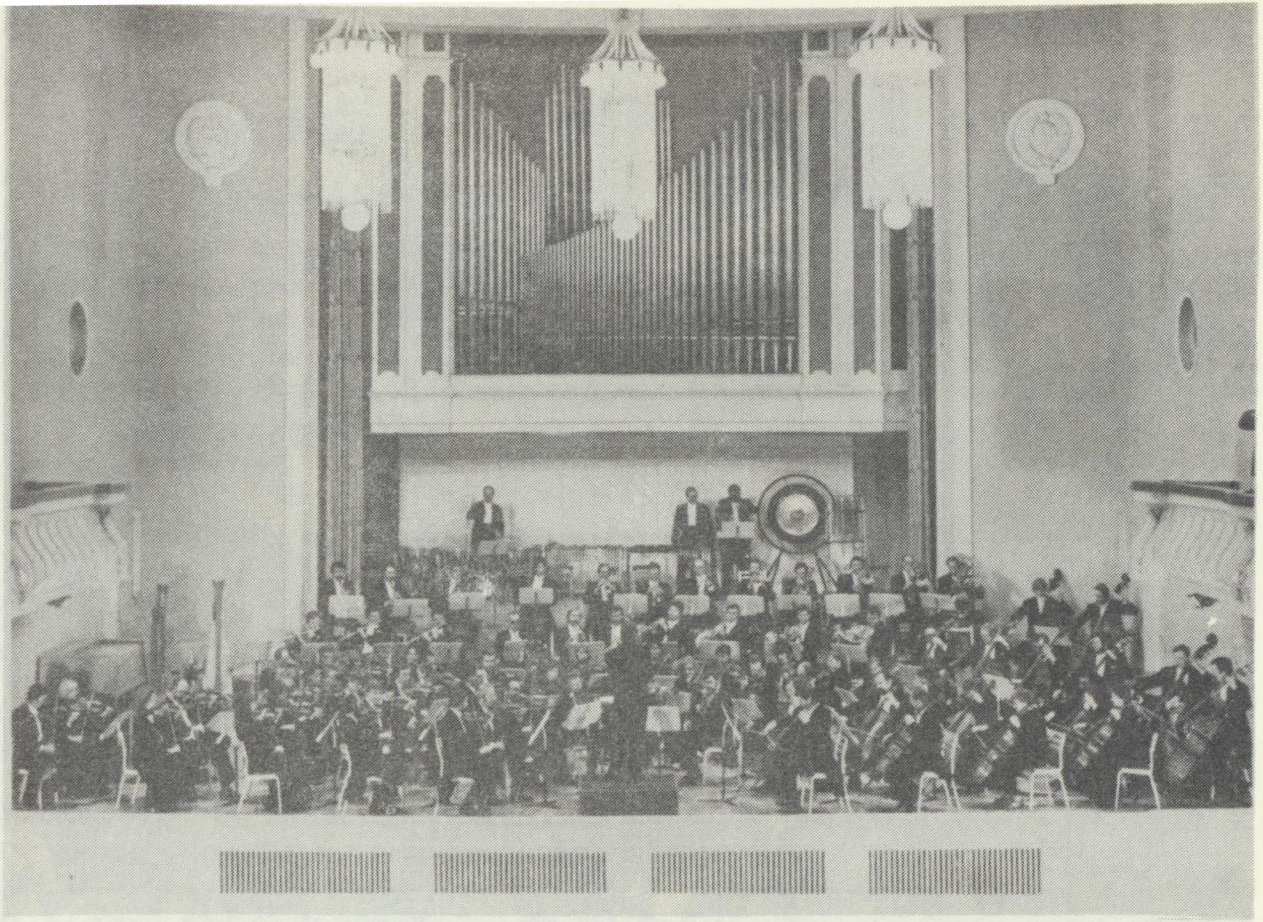

Ikka nooruslik, kuid juba 60ne ERSO. G.Germani foto.

Tele-Raadiokomitee estraadiorkester. H.Maasikmetsa foto.

Pikad tööpäevad olid nii peolistel...

...kui reporteritel ja ülemustel:
Peeter Hein ja Age Raa
Aarne Vahuri ja Paul Himma...

Ilus töö ilusa tehnikaga, leiab operaator Raimi Tonts.
R.Tiikmaa foto.

"Pühapäev stereoraadios", seekord Jüri Raudsepa ja Jaak Ojakääru ühisettevõtmine.
ENSV teenelist ajakirjanikku, kauaaegset ER juhti Aado Slutskit usutleb Peeter Hein.
A.Rammo fotod.

ER aastamuusikuks valiti Jaan Õun
ER sai uue juhi. Mart Siimann. A.Rammo fotod.

ENSV rahvakunstnik Peeter Lilje. K.Suure foto.

KÜSITLETUTE POOLT ANTUD KANALILE KESKMISELT TÖÖPÄEVAL KULUTATUD AEG TUNDIDES

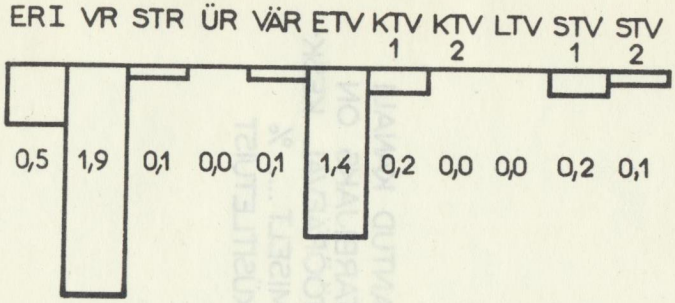

ANTUD KANALI TARBIJAD KULUTAVAD KESKMISELT TÖÖPÄEVAS .... TUNDI KUULAMISELE-VAATAMISELE

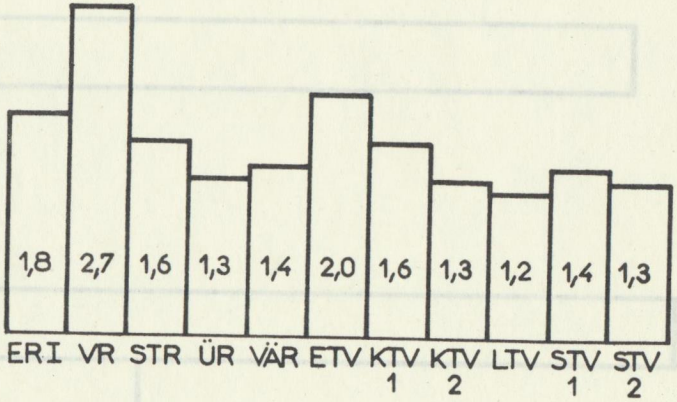

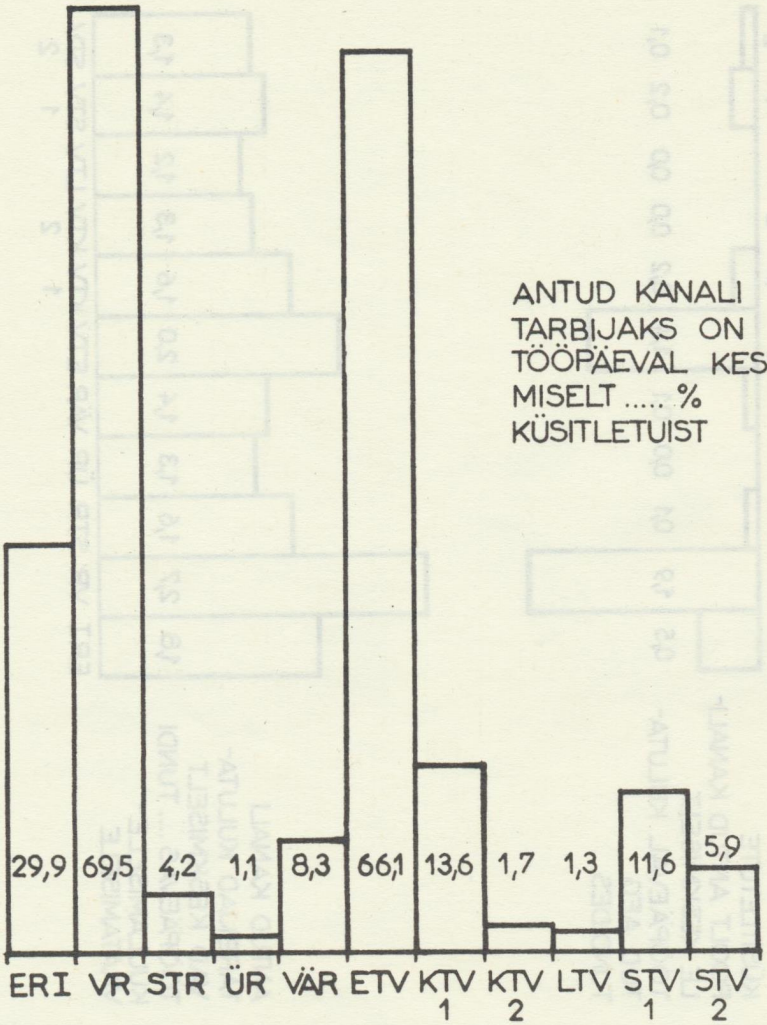
ANTUD KANALI TARBIJAKS ON TÖÖPÄEVAL KESKMISELT ..... % KÜSITLETUIST
29,9
69,5
4,2
1,1
8,3
66,1
13,6
1,7
1,3
11,6
5,9
ERI
VR
STR
ÜR
VÄR
ETV
KTV 1
KTV 2
LTV
STV 1
STV 2

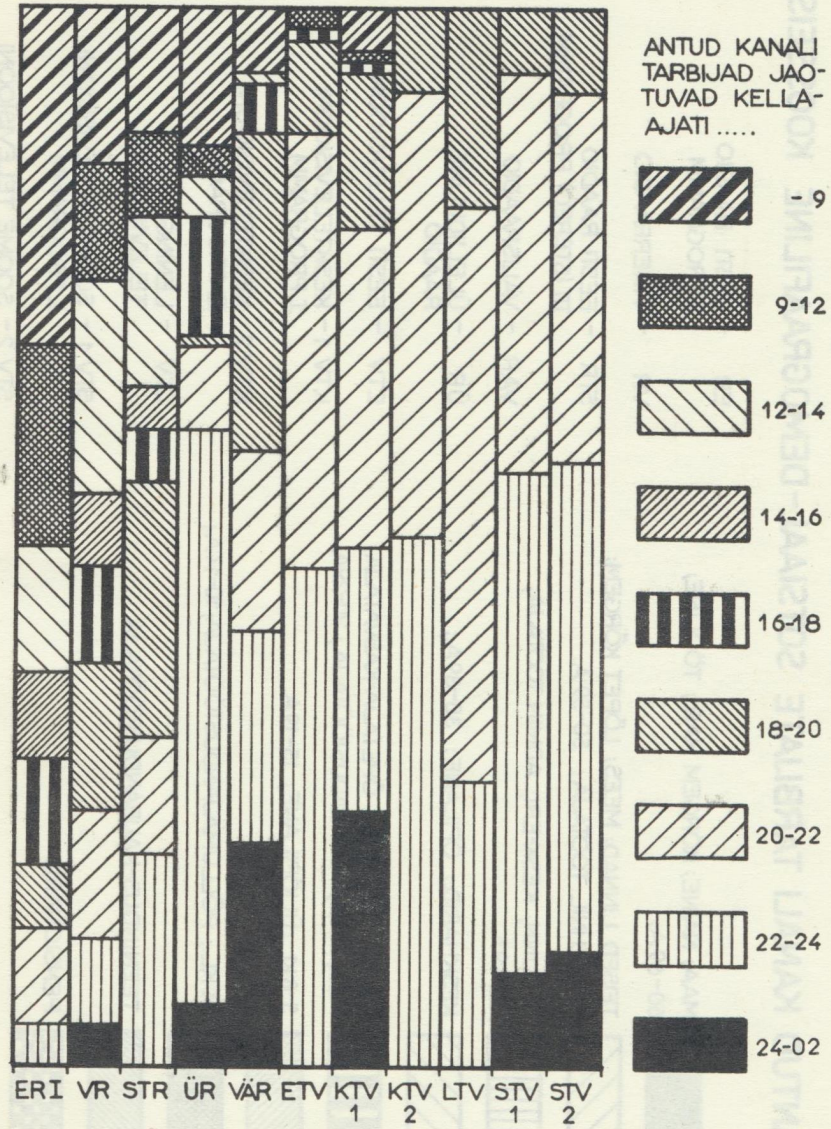
ANTUD KANALI TARBIJAD JAOTUVAD KELLAAJATI .....
- 9
9-12
12-14
14-16
16-18
18-20
20-22
22-24
24-02
ERI
VR
STR
ÜR
VÄR
ETV
KTV 1
KTV 2
LTV
STV 1
STV 2

ANTUD KANALI TARBIJATE SOTSIAAL-DEMOGRAAFILINE KOOSSEIS

MAA; NAINE; KÕRGEM HAR.; TÖÖLINE; 60-69 A;

TEISED LINNAD; MEES; LÕPET KÕRGEM; INS-TEHNIL. TÖÖTAJA; 50-59 A.

TALLINN; KESK-ERI; ADMIN. TÖÖTAJA; 40-49 A.

KESKHARID.; ÕPILANE; 30-39 A.;

LÕPET. KESKHAR., ÕPETAJA-KASVATAJA, MED., KULT., VÕI TEADUSTÖÖTAJA; 20-29 A.

5-8 KL.; ÜLIÕPILANE; 15-19 A.

-4 KL.; PÕLLUMAJANDUSTÖÖTAJA; 10-14 A.;

TEENINDUS-KAUBANDUSTÖÖTAJA

PENSIONÄRID

ER - EESTI RAADIO I PROGRAMM

VR - VIKERRAADIO

STR - EESTI RAADIO III (STEREO) PROGRAMM

VAR - VÄLISRAADIO

ÜR - ÜLELIIDULINE RAADIO

ETV - EESTI TELEVISIOON

KTV 1 - KESKTELEVISIOONI I PROGRAMM

KTV 2 - KESKTELEVISIOONI II PROGRAMM

LTV - LENINGRADI TELEVISIOON

STV 1 - SOOME TELEVISIOONI I PROGRAMM

STV 2 - SOOME TELEVISIOONI II PROGRAMM

SOO JÄRGI

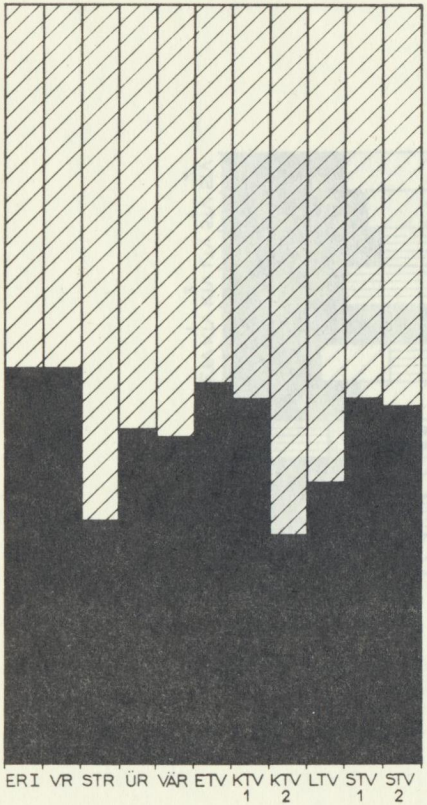

ELUKOHA JÄRGI

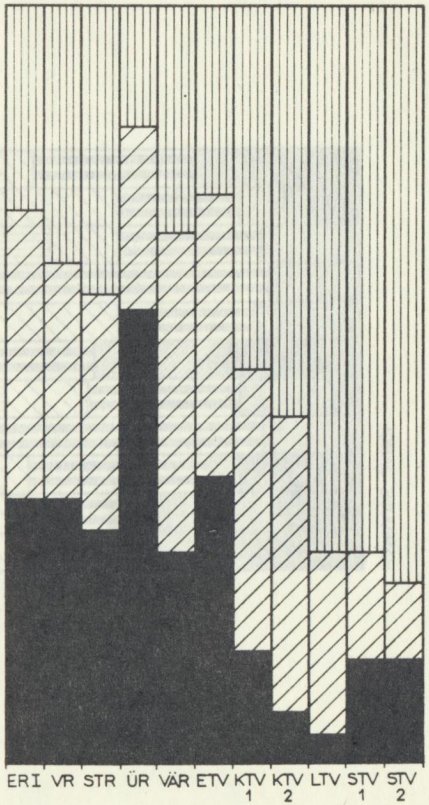

HARIDUSE JÄRGI

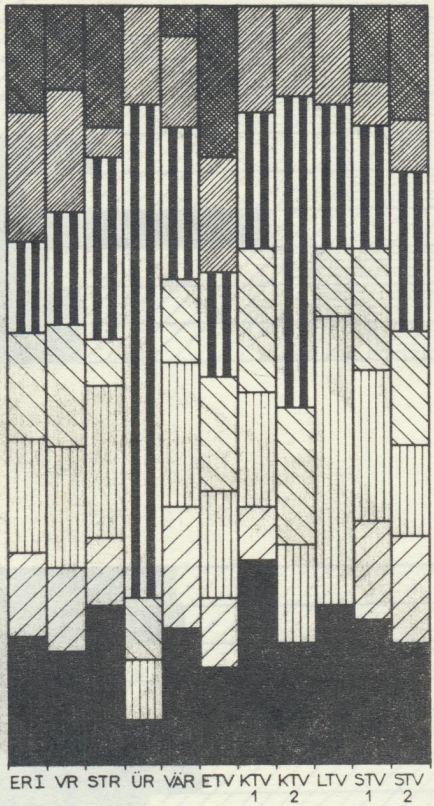

TÖÖALA JÄRGI

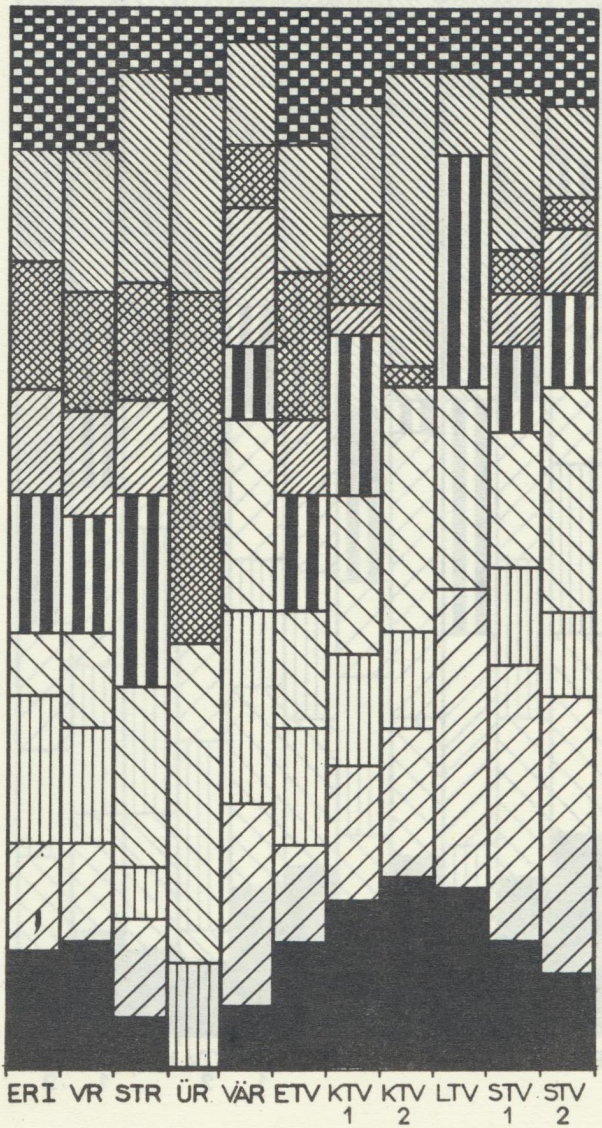

...Silvi Karro, Anne Parksepp ja
Mati Kirotar
Reet Made ja Krista Kilvet.
A.Rammo fotod.

Otsesaate kõjemusi osandavad "Maimängus" Ain Saarna ja Haldi Normet.
A. Rammo foto.

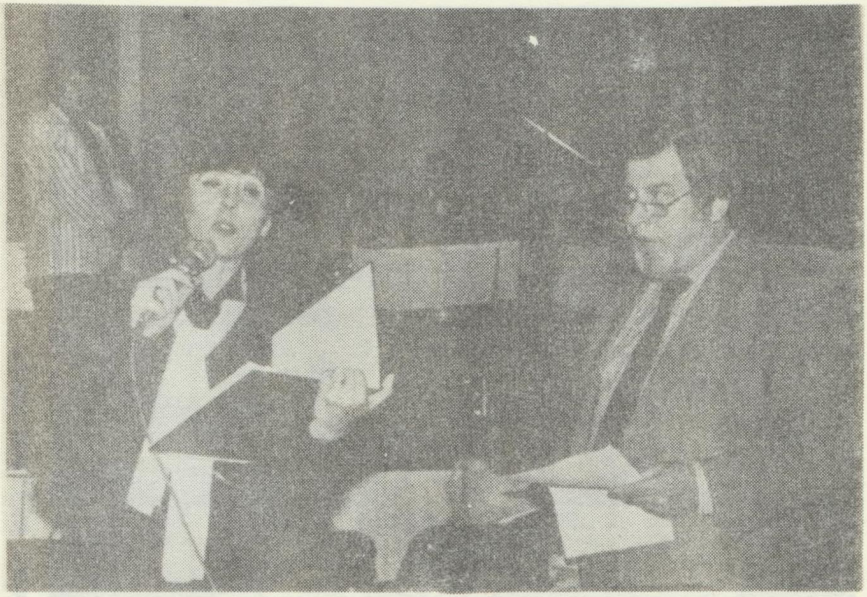

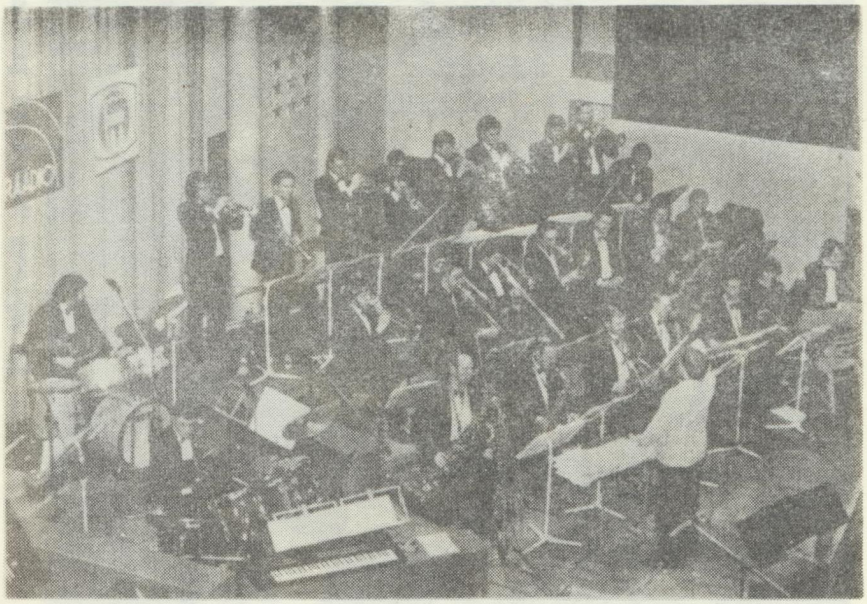

"Muusikasilla NSVL-Soome" meiepoolsel sillaotsal TPI aulas on Krista Kilvet ja Matti Konttinen ning pillipoisid. A.Rammo fotod.

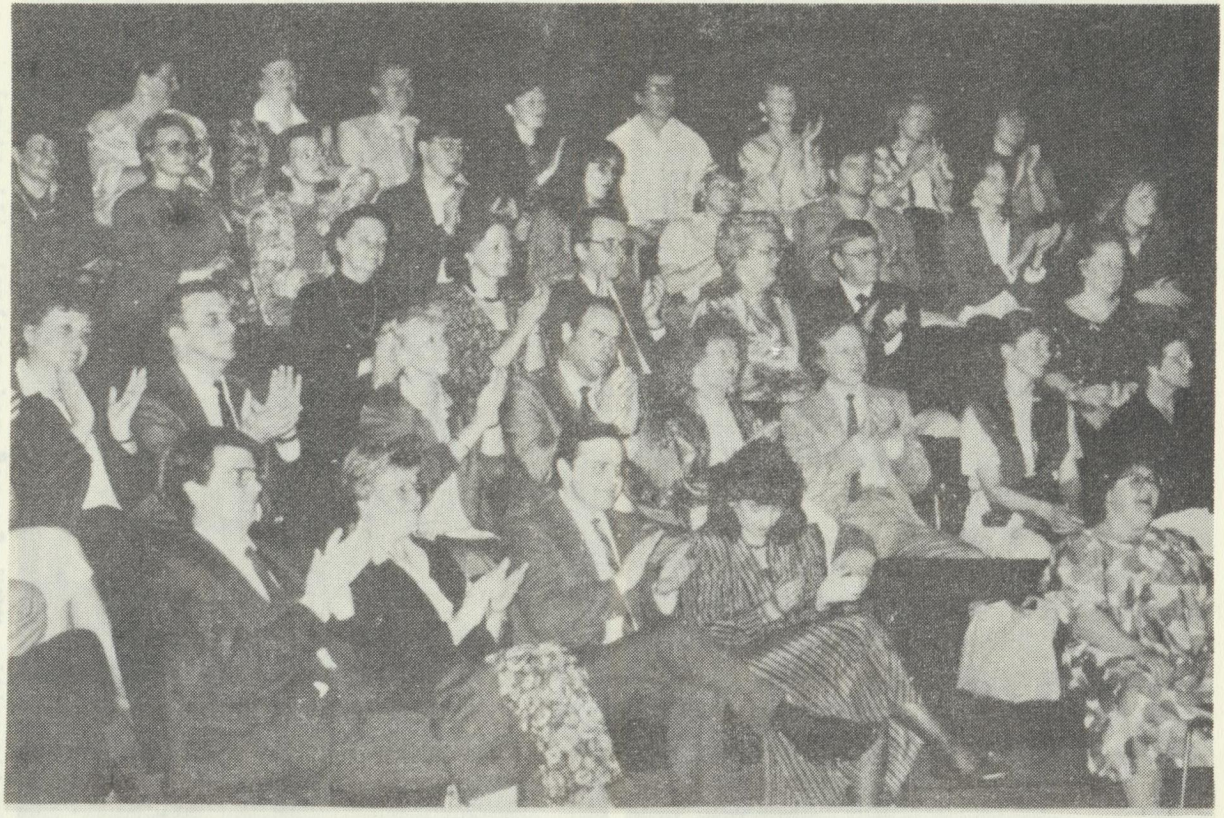

... ja aplaus Helsinki poolsest sillaotsast.

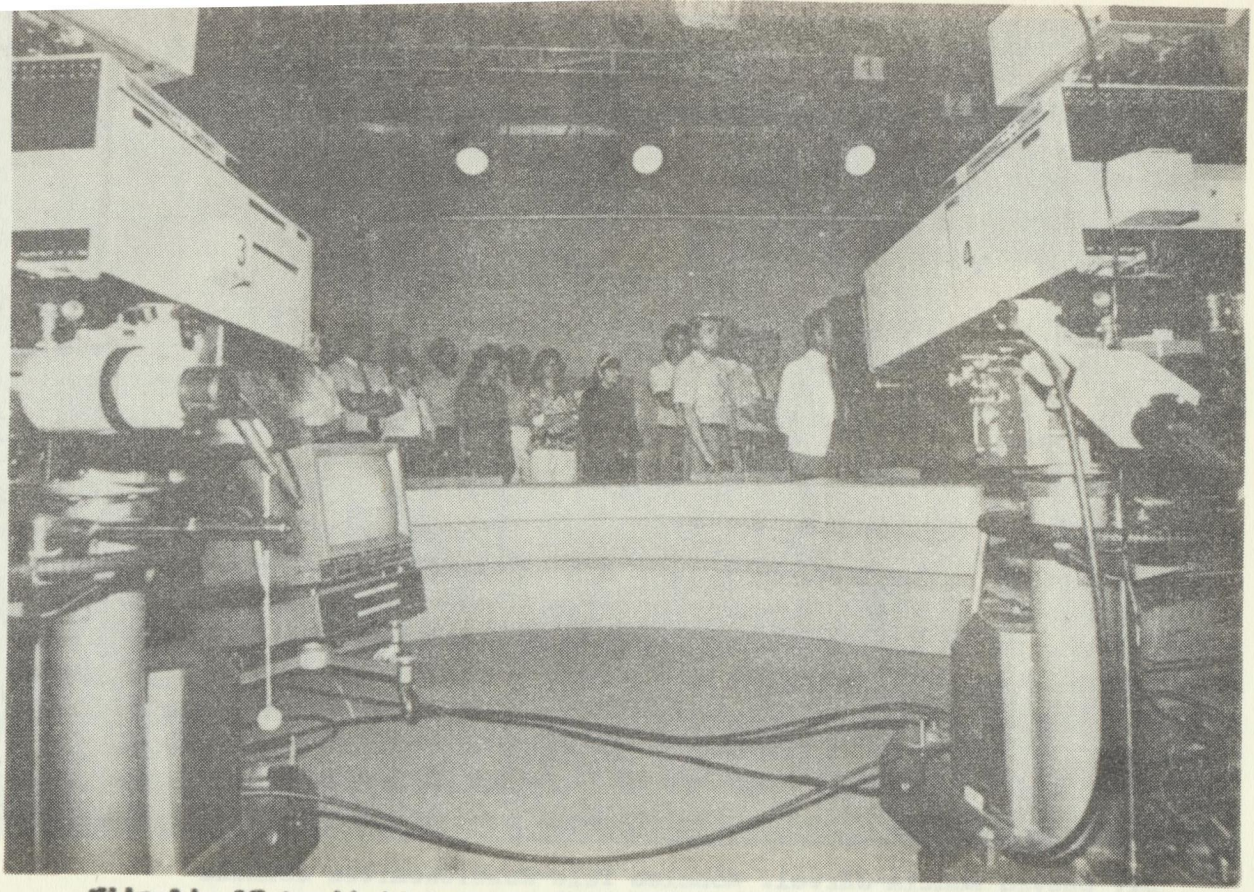

Niipalju AK tegijaid korraga 5.stuudios vaevalt enam näeb.
10.juulil 1987. R.Tiikmaa foto.

ETV päevad Kohtla-Järvel. Kõneleb Tele-Raadiokomitee esimehe I asetäitja Rein Elvak. Ü.Josingu foto.

Mônele hirmuäratav, aga enamikule meelepärane "Vaatevinkli" brigaad:Krista Rannamäe, Reet Toom, Uno Maasikas, Mati Talvik, Robert Vood, Arne Rannamäe, Sulev Talberg ja Märt Müür.
Ü.Josingu foto.

Kas teie juba mängite plokkflööti?
Ü.Josingu foto.
"Monitor". Väga võimalik, et Endel Sõerde küsib Ain Arensilt, kas tasub osta värvitelerit. H.Maasikmetsa foto.